FLACĂRA

ANUL XXV NR. 32 (1105)
12 AUGUST 1976

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

DRUMU-N SUS PE CARE-N AUGUST L-AM ALES

Una-mie-nouă-sute-patruzeci-și-patru,
August-luna, ziua-a douăzeci și-treia...
Răspund în timp, ca într-un amfiteatru,
Astfel dar a fost să-nceapă epopeea...

Astfel dar! Adică, cum știm noi, românii,
De la Ștefan-Vodă, de la Domnul Tudor,
Să ne fim la ceas de cumpănă stăpînii,
Fără cnut în ceafă, nici pe cap vreun tutor!

Și făcurăm epocă din oră
La răscrucea crîncenă-a restriștii,
Cînd ne-am pus brasarda tricoloră,
Semn c-am fost cu țara una — comuniștii.

Un neînfricat „Acum, ori niciodată!",
Ca-n același august, la Călugăreni,
Mărășești și Grivița îngenuncheată,
Fost-am iar, cu toți, o țară de oșteni.

August, al atîtor mari izbînzi stegar,
Bătălie-n veacuri ne-ntreruptă,
Fiecare zi ni-i piatră de hotar,
Sărbătoare într-un calendar de luptă.

Greu plătite-s toate cîte sînt
Libertățile-ncercatei noastre nații,
Nu din cer, ci de pe-acest pămînt,
August s-a ivit precum din mări Carpații.

Pe Carpați și Dunăre, de-aceea,
Pe acest pămînt podit cu oase,
Tot în august, ziua-a douăzeci și treia,
In o-mie-nouă-sute-șaptezeci-și-șase,

Facem legămînt solemn cu viitorul,
Neștiind ce-i darea înapoi nicicînd,
Ca stindardul roșu și cu tricolorul
Demn, deasupra frunții noastre, fluturînd,

Să le împlîntăm atotbiruitoare
Pe hotaru-nalt dintre milenii,
Ca popor egal între popoare,
Vrednic de titanice dîrzenii.

Va-nflori, eternă, patria, străbuna,
Cum stă scris în Carta Marelui Congres.
Drumu-n sus, o dată, pentru totdeauna,
Prin partid, în August, astfel l-am ales.

NICULAE STOIAN

Desen de TRAIAN VASAI

MUNCA NOASTRĂ ȘI SĂRBĂTOAREA NOASTRĂ NAȚIONALĂ

APELE VII sau grădinile din nisipuri

Viorel Popescu este astăzi inginer agronom. Viorel Popescu are 29 de ani și este președintele cooperativei agricole de producție din comuna Apele Vii, județul Dolj.

Străbatem împreună, în dimineața toridă de august, ca să tăiem mai de-a dreptul spre tarlalele de porumb, pădurea satului. Pădure bătrînă, deasă, compactă, stejari și salcîmi înfipți cu vîrfurile stufoase în cer, trunchiuri masive și grele înconjurate și înecate de lăstărișuri fremătătoare, labirint de tăceri și de umbre din care, o clipă, ți se pare că n-o să mai poți ieși. Îl urmez pe tînărul călăuz (înalt, subțiratic, alură sportivă, negru de soare pînă-n albul copilăros al ochilor), care pășește sigur spre o cărare știută. Îi descoperă firul, se prinde de el, atinge cărarea știută, cărare veche, cu piciorul gol al unei alte vîrste. Cel ce pășește în fața mea, cu capul în jos, răsfrînt în roua rece a frunzelor sau în apele vii ale amintirii, este un altul, un necunoscut, este de fapt copilul de demult, dar pe senzațiile proaspete ale căruia, urmărite prin ani, pot pune temei, dîndu-le chiar tărie de document.

Ce s-a schimbat, pe aici, din 1952 și pînă astăzi ?

ILIE PURCARU

(Citiți reportajul în paginile 12—13)

O UZINĂ ÎN LUPTĂ CU CANCERUL INDUSTRIAL

(Pagina 4)

Orașul urcă la moți, moții coboară la oraș, părinții modelează tulnice, copiii — turboreactoare

(Pagina 10)

Vila-capcană

(Pagina 21)

flacăra la dispoziția dumneavoastră

Primim din partea Ministerului Educației și Învățămîntului :

„Urmare sesizării grupului de cadre didactice adresată revistei FLACĂRA și trimisă nouă spre analiză, privind unele nereguli în activitatea Școlii generale Voinești, județul Iași, vă facem cunoscut: se confirmă faptul că, în anii menționați în scrisoare unele eleve au avut o frecvență foarte slabă, iar pe unele trimestre li s-a încheiat situația școlară în mod artificial. Falsificarea situației școlare a avut ca scop evitarea cunoașterii realității în domeniul școlarizării de către organele de partid și de stat. Înscrierea notelor și mediilor false s-a făcut cu participarea tov. Ecaterina Stafie, fosta directoare a Școlii generale Voinești, care a incitat la fals, și alte cadre didactice. Cercetîndu-se documentele școlare s-a constatat că în ultimii ani numeroși elevi au rămas în afara școlii prin scoaterea din evidențe școlare a celor care au avut eșecuri școlare, sau care nu au mai vrut să frecventeze cursurile. Pe parcursul cercetărilor, inspectoratul școlar s-a convins de vinovăția tov. Ecaterina Stafie și a luat măsura de a o destitui din funcția de director al școlii. La Școala generală Lungani, normarea postului de îngrijitor a fost eronată, imputîndu-se suma de 16 792 lei tovarășului Mihai Stan, directorul școlii, și îngrijitoarei respective... Modul de valorificare a produselor rezultate de pe lotul microcooperativei agricole de producție a fost defectuos. Documentele care stau la baza repartizării burselor nu au fost întocmite în conformitate cu legislația în vigoare. Ca urmare a celor constatate, au fost sancționate 13 cadre didactice, dintre care 4 cu **avertisment** și 7 cu **mustrare**, deasemenea a fost sancționată și secretara școlii cu avertisment".

Aminteam în numărul 27 al revistei FLACĂRA de un grup mai mare de stînci cu aspect ciudat din masivul Ciucaș. Dintre acestea vă trimit acum fotografia „GEMENI-

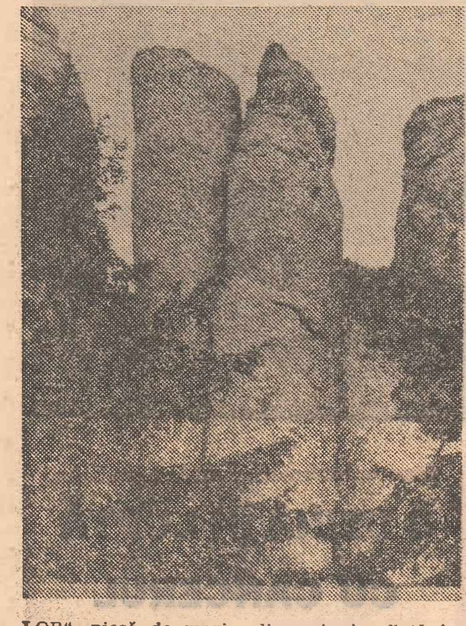

LOR", piesă de mari dimensiuni, aflată în imediata apropiere a singurei poteci turistice care străbate această culme. (Prof. **Călin Turcu,** Vălenii de Munte, Prahova)

În anul 1971 Regionala C.F. Timișoara a început lucrările de construcție a unei clădiri urmînd să aibă ca destinație instalarea aici a haltei C.F.R. Petriș din județul Arad — inițiativă pe deplin justificată dacă se are în vedere că actuala clădire nu mai corespunde cerințelor, halta respectivă deservind transportul cetățenilor spre 5 localități. Iată însă că deși noua clădire a fost terminată în 1973, ea nu s-a dat nici pînă astăzi în folosință, faptul ducînd, evident, la deteriorarea construcției: uși și ferestre descompletate, instalația electrică defectă, sobe de teracotă în ruină etc., etc. Nu este oare păcat de zecile de mii de lei cheltuiți astfel în zadar ? **(Vasile Hotăriș,** primarul comunei Petriș, județul Arad)

Pe străduța unde locuiesc — Călimănești, nr. 35 din Craiova — doi vecini s-au certat, cearta plecînd de la folosirea conductei de apă. Pentru acest fapt, un angajat al Întreprinderii de gospodărie locală-Craiova, tovarășul Vasilescu, a închis conducta de la strada principală, pedepsind astfel, pentru cearta celor doi, un număr de 40 de oameni. De cîteva săptămîni umblăm cu gălețile prin vecini rugînd oamenii să ne dea apă, uneori deranjîndu-i, ca să nu mai spun de cei vîrstnici, mai lipsiți de puteri. Nu pot înțelege: locuim de circa 20 de ani pe această străduță, ne-am achitat întotdeauna obligațiile față de I.G.O., măsura luată de către aceasta prin angajatul său cred că este mai mult decît exagerată. **(Maria Popescu).**

Am fost tentat de titlul unui film și, zilele trecute, m-am dus în pasajul „Eforie" pentru a cumpăra bilet la grădina de vară a cinematografului „București"; rîndurile acestea le scriu cu regret, dar și cu firească revoltă pentru ceea ce am întîlnit în acest loc din plin centrul Capitalei: în jurul orei 17,30 — așezat la o coadă de circa 150 de persoane — un grup numeros de derbedei, cunoscuți și răscunoscuți drept „bișnițari", ne-au terorizat pur și simplu, o parte înghesuindu-se prin față la casă, cumpărînd nu unul sau două bilete, ci cîte 20 !, alții „apărîndu-și" colegii de gașcă de reacția firească a celor ce stam la coadă în mod civilizat. Cineva a dat telefon anunțînd organele de miliție, a venit un tovarăș milițian, indivizii au dispărut ca prin farmec, dar la nici zece minute de la plecarea organului de ordine, și-au făcut reapariția. La ora șapte, la casă nu se mai găsea nici un bilet, în timp ce acești tineri certați cu educația și munca cinstită, ofereau în gura mare bilete cu 10—20 lei bucata. Este inexplicabil cum nu se găsesc încă mijloace de asanare veritabilă, și nu numai prin vorbe, a unor astfel de aspecte penibile. **(Marin Păun,** București)

Din partea Procuraturii județului Dîmbovița :

„Urmare articolului publicat în revista FLACĂRA nr. 9 a.c. prin care se semnalau unele încălcări de lege ce au loc în unele unități din sistemul alimentației publice din orașul Găești, vă comunicăm că organele noastre au efectuat o acțiune de verificare, cu ocazia acesteia constatîndu-se un număr de 29 de încălcări ale legii cu privire la angajarea gestionarilor, disciplina de casă, gestionarea valorilor materiale și bănești, regulile de comerț, normele de igienă alimentară și de disciplină a muncii. S-a constatat printre altele că unii angajați din rețeaua de desfacere cu amănuntul nu afișează prețurile legale, expun mărfuri cu termenul de valabilitate depășit, de asemenea s-a constatat că Mariana Matei, de la Ospătăria-Piață, vindea preparate culinare sub gramajul legal, fapt pentru care a fost trimisă în judecată și condamnată definitiv la 4 luni închisoare".

Pe șoseaua Afumați, la numărul 167, se află un centru PECO care este închis de peste trei ani; motivele invocate sînt diverse, se pare însă că cel real ar fi lipsa unui gestionar. Pentru acest simplu fapt — sau neglijență ?! — cei ce au nevoie de serviciul acestei stații sînt nevoiți să se deplaseze circa 7 km, socotit dus-întors, pînă la prima stație care funcționează. Mai ales acum, vara, în plin sezon cînd și circulația este mai intensă, necesitatea ca și această stație PECO să funcționeze este mai evidentă. **(Petre Cirlig,** București)

Într-un pliant foarte bine realizat din punct de vedere grafic editat recent de Ministerul Turismului, intitulat „Comori de artă din Bucovina", sînt prezentate prin ilustrate și texte bisericile și mănăstirile din județul Suceava, dar despre comorile de artă populară din muzeele județului nu se spune nimic; pe harta ce completează acest pliant sînt marcate toate popasurile turistice: hoteluri, moteluri, restaurante, stații PECO, autoservicii, agenții de turism etc. — nici un muzeu însă nu figurează, deși județul are nu mai puțin de 8 muzee și cîteva case memoriale care adăpostesc, printre altele, comori de artă bucovineană. Nu este de mirare deci că grupurile de turiști ce trec prin Rădăuți poposesc aici numai pentru a servi masa la restaurantul situat la numai 50 metri de muzeu — cel mai vechi muzeu etnografic al Moldovei, dar și cel mai nou prin expoziția sa de bază recent inaugurată, profilată pe tema unor tehnici populare bucovinene: olăritul, cu ceramica neagră de Marginea care o continuă pe cea geto-dacică, frumoasa ceramică de Rădăuți și Kuty, prelucrarea fibrelor vegetale și a lînii, coloritul vegetal, instalații tehnice de măcinat etc. **(Dragoș Cusisc,** muzeograf la Muzeul Rădăuți)

În cartierul Berceni din București, mai exact pe Aleac Țebea, lîngă blocul D. 12, Alimentara din Bulevardul Brîncoveanu și-a amenajat un original depozit de ambalaje în .... aer liber. După cum se vede din fotografia pe care v-o trimit, unii beneficiază

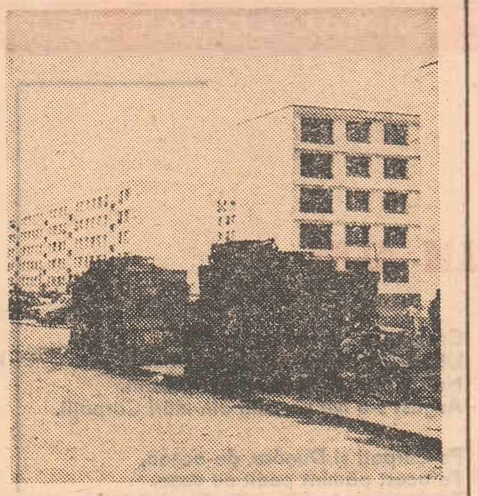

de umbra acestui „depozit" pentru a-și parca motocicletele. Toate sînt bune, mai puțin părerile locuitorilor acestei zone moderne, a cărei estetică este vizibil alterată de originalul procedeu al Alimentarei în cauză. **(Nicolae Tokacek,** București)

„N-am primit hîrtie fotografică", „S-a primit hîrtie la BEGA, dar nu s-a fixat prețul", „Bucureștiul nu ne dă hîrtie", „Ba ne dă, dar e cea de la BEGA, care nu are preț" etc., etc. — acestea sînt răspunsurile unității MODEX din Timișoara, care mi-a preluat comanda pentru un set de fotografii color după diapozitive, în valoare de 252 lei, la 15 iunie, cu termen de ridicare la 29 iunie a.c. Dacă vreau banii înapoi, trebuie să umblu cu demersuri la Centrala cooperativei. Paradoxal, MODEX-ul preia însă în continuare noi comenzi, pentru a-și justifica... retribuția angajaților, în sensul de a avea realizări. Care realizări ? Chitanțele ?! **(Viorel Olteanu,** Timișoara)

Ne numim: **Alexandru Lazăr** (muncitor la Fabrica de ciment Turda) și **Romulus Proța** (proaspăt absolvent al Liceului de chimie nr. 1 din Turda). Ne-am angajat să parcurgem pe jos traseul armatelor române din anul sări ce va avea loc în anul care vine — 1877, în semn de omagiu adus marii anivercentenarul războiului pentru Independența națională. Plecarea am făcut-o din Turda în ziua de 1 iulie, itinerarul fiind următorul : Alba Iulia, Deva, Hațeg, Petroșani, Tg. Jiu, Filiași, Craiova, Calafat, Bechet, Corabia, Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Ruse, Nicopole, Rahova, Vidin, Smirdan, Plevna, Grivița, Turtucaia, Giurgiu, Oltenița, București, Buzău, Focșani, Bîrlad, Vaslui. Intenționăm — cu ajutorul Comitetului municipal Giurgiu al U.T.C. — să ducem cu noi o coroană la Mauzoleul Ostașilor Români, iar la întoarcere să depunem o alta la Vaslui. Acțiunea noastră — care durează pînă la 10 septembrie a.c. — este sprijinită, deocamdată, de organele locale Turda și județene Cluj ale P.C.R., U.T.C., precum și de C.J.E.F.S. Sperăm ca prin publicarea acestor rînduri să cîștigăm și interesul celorlalte organe în drept de pe parcursul drumului nostru, în încercarea noastră de a stimula interesul tinerilor din județul Cluj și din întreaga țară pentru evenimentele petrecute în anul 1877, an de glorie al istoriei patriei noastre.

În legătură cu dispozițiile în vigoare privind folosirea cît mai eficientă a spațiilor comerciale: în comuna Voluntari, aparținătoare de sectorul 2 al municipiului București, există o unitate — cea din str. Buzău, situată pe șoseaua Afumați — care a fost inițial un fel de anexă de bufet. Treburile mergînd pesemne bine, a fost transformată și extinsă devenind „Bufetul Căprioara" ; după renovare, a apărut drept „Cofetărie" iar apoi, după o scurtă perioadă de inventariere, s-a transformat în „Alimentara" — alimentară care și astăzi are ușile închise, fără a fi afișat măcar un anunț, așa cum se obișnuiește. **(Marin Istrate,** Voluntari, București)

Sînt unul dintre miile de oameni ai muncii care își petrec concediul de odihnă în splendidul cadru natural al Băilor Tușnad. Dacă natura și-a revărsat din abundență frumusețile pe aceste meleaguri, contribuind efectiv la recuperarea fizică și psihică a organismului, cei ce se ocupă cu administrația stațiunii refuză colaborarea cu natura, atenuînd în mare măsură efectele concediului petrecut aici. Singurul magazin alimentar din localitate este aprovizionat sub orice critică, la fel farmacia; magazinul de produse industriale nu posedă cele mai elementare obiecte necesare pentru astfel de ocazii: pahare, farfurioare, bidonașe din plastic; singurul mijloc de transport în comun este un tractor cu două remorci la care achitînd taxa, primești în schimb un bilet de spectacol al Teatrului din Deva ; comercianții ambulanți în schimb prosper ; cu oribilități gen „amintiri de la Tușnad" etc., etc. Este dureros, este păcat de-a dreptul ca o astfel de stațiune, repet, atît de binecuvîntată de natură, să nu-și găsească oameni competenți, pe măsură, să o protejeze și îngrijească gospodărește. **(V. Postăvaru,** București)

Primim din partea Consiliului popular al județului Bihor:

„La sesizarea cititorului **Valentin Blaga** din Oradea, privind vînzarea de carne cu preferință practicată de lucrătorul gestionar **Vasile Gligor** de la unitatea nr. 167 din strada Depoului, vă comunicăm că pentru abaterea săvîrșită numitul gestionar a fost sancționat cu **avertisment** și mutat disciplinar la un alt magazin".

În blocurile A, B și C din strada Gării de Nord, prin nu știm ce „idee" arhitectonică, gurile de scurgere confecționate din tablă ale crematoriilor au fost instalate la un metru și jumătate de ferestrele oamenilor. Vă imaginați ce zgomot infernal produc gunoaiele aruncate, atît ziua cît și noaptea, dar mai ales noaptea de către persoane certate cu cele mai elementare norme de conduită. Toți cei care am încercat a le atrage atenția, am primit invariabilul răspuns : „dacă nu-ți place, mută-te !" Este inadmisibil, s-au afișat regulamente și legi cum ar fi cea care interzice intrarea în crematorii sau provocarea de zgomot după orele 21, degeaba. Nu înțelegem : ce fac responsabilii de bloc ?! Nu se poate găsi o soluție ca, totuși, să nu mai fim nevoiți să sărim din pat în miez de noapte neștiind în primele clipe ce s-a mai întîmplat, se dărîmă blocul sau ce ?, plecînd a doua zi la serviciu cu ochii roșii de nesomn. (Un **GRUP** de locatari ai celor trei blocuri, București).

Poșta redacției

Florea Tache — comuna Radomirești, Olt. Dumneavoastră nu puteți fi retribuit la venit garantat pentru că funcția de merceolog, în conformitate cu prevederile Legii retribuirii muncii în C.A.P., este plătită la norme de muncă în proporție de 65—75% din retribuția de bază lunară calculată pentru funcția de președinte ● **Ștefan Matei** — comuna Amara, Ialomița. S-a dispus Consiliului popular comunal, de către forurile județene, să vă elibereze adeverința necesară ● **Maria Ochisel** — Ploiești. Reanalizîndu-se situația dumneavoastră, pe baza documentelor medicale prezentate, s-a constatat că ați fost corect încadrată la pensie gradul II pentru boală obișnuită ● **Lucia Matiaș** — Cluj-Napoca. Am fost informați că vi s-au acordat drepturile bănești ce vi se cuveneau pe perioada cît ați fost angazată la AGROCOOP Cluj-Napoca ● **Simion Pîrvu** — comuna Buchin, Caraș-Severin. Direcția generală de poștă și telecomunicații a dat dispoziție Direcției județene de poștă și telecomunicații să vă plătească de urgență orele suplimentare pe care le-ați efectuat în condițiile art. 118 litera „B" din Codul Muncii. În acest sens vi s-a trimis și dumneavoastră o comunicare.

MARGA NEDELEA

SCRISORI COMENTATE

„Ghici, cine vine la cină ?!"

Ziua de 21 mai s-a-ntîmplat să fie o zi frumoasă, cu o seară minunată, de primăvară, așa cum sînt primăverile Bucureștiului, și Ștefan Siminică, angajat la Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în telecomunicații, tocmai se pregătea, împreună cu soția și copilul, să o încheie asemeni atîtor altor familii, în tihna unui cămin fericit și starea aceea pe care numai luna mai o aduce, de a fi împăcat și mulțumit de toate ale vieții. În jurul orei 21,30 oamenii se retrăseseră în fața televizorului...

„În seara aceea — spune Ștefan Siminică în scrisoarea adresată redacției noastre — un autocamion „Bucegi", proprietatea Autobazei 4 ITA, aparținînd Centralei Auto din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, a pătruns din stradă, prin gardul de scînduri, în casă, distrugînd complet peretele, care s-a prăbușit peste noi. În ajutorul nostru au sărit vecinii, care au dat la o parte cărămizile și scîndurile căzute peste noi, scoțîndu-ne afară, apoi au anunțat salvarea și miliția".

În procesul verbal al miliției, întocmit în aceeași zi, la ora 24, se scrie:

„Autocamionul este intrat în imobil prin spargerea zidului pînă la nivelul din spate al cabinei, axul cu puntea din față și roțile fiind în interiorul camerei. Ca urmare a tamponării zidului, acesta s-a dărîmat în interior, distrugînd mobila și acoperind toată camera cu un strat gros de moloz... Din cele relatate de cei în cauză, cît și de martori, rezultă că din cabina autocamionului, după oprire, au coborît doi tineri care s-au repezit prin cele două geamuri ale camerei în grădină, apoi, prin escaladarea unui gard au pătruns în altă curte și au dispărut".

Soția, Elena Siminică, grav accidentată, este internată de urgență la spitalul „Prof. dr. Gh. Marinescu". După cîteva zile, prin grija doctorilor, ea se află în afara oricărui pericol. Dar, cu aceasta, necazurile lui Ștefan Siminică nu iau sfîrșit. Casa, veche de peste o sută de ani, zdruncinată serios în urma accidentului, devenise nelocuibilă. Pereții rămași prezentau fisuri, erau nesiguri, putînd periclita oricînd viața celor ce locuiau acolo...

„La ADAS am fost pe 24 mai a.c. A doua zi m-am dus iar, la 7 dimineața, și i-am rugat să vină la fața locului. Ei au refuzat să vină, motivînd că nu aveam procesul verbal de la miliție. Am făcut o copie după procesul verbal cerut și m-am prezentat la camera 41, „Daune-construcții", unde am

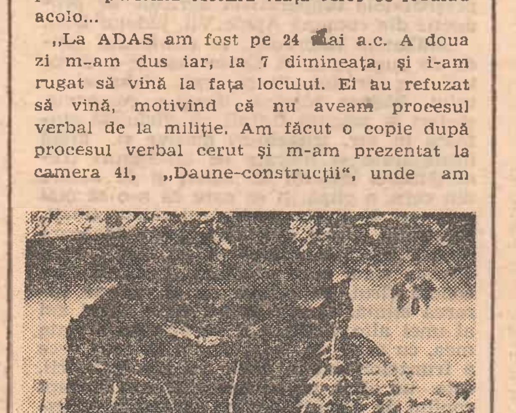

aflat că mașina fiind furată, ADAS-ul nu poate să-mi plătească daunele."

În fața acestei noi întorsături a lucrurilor, Ștefan Siminică, socotește necesar să se adreseze Centralei de transporturi auto, unde depune o cerere înregistrată cu numărul 406/257 din 28 mai, în care face cunoscut tot ceea ce i se întîmplase. Pe 13 iunie primește răspunsul. Iată-l:

„La actul dv., prin care solicitați plata unor despăgubiri civile, vă comunicăm:

Pagubele pe care le-ați suferit au fost provocate prin fapta culpabilă a unor persoane care după ce au furat autocamionul „Bucegi" nr. 21-B-6360, datorită modului defectuos în care l-au condus, au provocat un accident de circulație. Întrucît aceste persoane nu sînt prepușii săi, ITA-București nu răspunde de fapta lor. În vederea recuperării daunelor urmează să vă îndreptați împotriva persoanelor vinovate, fie prin constituire de parte civilă în procesul penal, fie direct pe calea unei acțiuni civile".

Fără îndoială, răspunsul Centralei AUTO pare să fie corect și legal. Nici răspunsul ADAS-ului nu pare să fie altfel. Și cu toate acestea, ceea ce trebuia rezolvat în limita tot a corectitudinii și a respectului față de lege, n-a fost rezolvat. Fiindcă Ștefan Siminică mai bate încă multe drumuri și mai deschide încă ușa multor autorități, aproape zi de zi, timp de vreo două săptămîni, pînă să găsească înțelegere și pînă să primească ajutor în urma nenorocirii care se abătuse, din senin, peste casa și peste familia lui. Se dusese între timp primăvara, venise vara, se apropia iulie, iar el umbla zadarnic, știind precis un lucru: că avusese casă, iar acum n-o mai avea. Pînă într-o zi, cînd viața i se păru iarăși frumoasă și lumea plină de oameni înțelegători...

„Ca urmare, etc. etc., am primit o locuință compusă din două camere și dependințe în strada Constantin Caracaș nr. 39, sectorul 8. **Repartiție provizorie** (sublinierea noastră) pînă îmi repar casa. Cînd m-am dus la fața locului am constatat însă că locuința respectivă este ocupată, iar locatara nici nu mi-a dat voie să intru să văd cum se prezintă apartamentul. Ba, mai mult, m-a amenințat cu un cîine care era în curte și m-a somat să nu mă apropii de ușă".

Asta-i mai lipsea omului: să mai plece și șchiopătînd de la adresa unde se dusese cu atîta speranță. Va-să-zică, pentru a recapitula: casa dărîmată, soția bolnavă, drumurile lungi și obositoare, în urma cărora e sfătuit să umble pe la tribunale, ca și cum de asta i-ar arde, sau e amenințat că vor fi puși cîinii pe el.

„Dormim în praful pe care-l bate vîntul din dărîmăturile provocate de către mașină. Credeți că eu pot să mai stau mult în mizeria pe care v-am descris-o ? — ne întreabă Ștefan Siminică. Aștept cu încredere ajutorul din partea dumneavoastră..."

Așteptăm și noi, cu aceeași încredere, ajutorul cuvenit acestei familii. Dar mai repede, fiindcă vine toamna. Și fiindcă povestea aceasta a început, să nu uităm, în primăvară, într-o seară, la cină...

DUMITRU ELIADE

„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

AFLÎNDU-SE ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, PENTRU A-ŞI PETRECE O PARTE A CONCEDIULUI DE ODIHNĂ, LA INVITAŢIA C.C. AL P.C.U.S.,

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU A VIZITAT OBIECTIVE ECONOMICE ŞI CULTURALE DIN R. S. S. UCRAINEANĂ ŞI R. S. S. GRUZINĂ

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu au vizitat, joi dimineaţă, colhozul „Prietenia între popoare" din comuna Petrovka, una dintre cele mai mari unităţi agricole din Crimeea. În drum spre această comună, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au făcut o scurtă vizită în oraşul-erou Sevastopol, unde au fost întîmpinaţi de Nikolai Karpovici Kiricenko, membru supleant al C.C. al P.C.U.S., prim-secretar al Comitetului regional Crimeea al P.C. din Ucraina, Trofin Nikolaevici Cemodurov, vicepreşedinte al Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.S. Ucrainene, preşedintele Comitetului executiv al Sovietului regional Crimeea, de alţi conducători ai organelor de partid şi de stat sovietice, care le-au urat un călduros „bun venit" în oraşul de pe malul Mării Negre.

În continuare, oaspeţii români au vizitat colhozul „Prietenia între popoare", la sediul căruia au fost salutaţi cu deosebită căldură de gazde. La despărţire, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a felicitat conducătorii colhozului, întregul colectiv pentru bogatele realizări obţinute, le-a urat noi împliniri în dezvoltarea producţiei, în creşterea nivelului de trai al oamenilor muncii.

După trei zile de odihnă la Piţunda, frumoasa staţiune de pe litoralul nordic al Mării Negre, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au vizitat colhozul „Ordjonikidze" din comuna Ahalisopeli şi oraşul Suhumi, această „perlă a Mării Negre", înalţii oaspeţi români sosind luni, 9 august, la Tbilisi. La aeroportul din capitala R. S. S. Gruzine, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au fost salutaţi cu deosebită cordialitate şi urarea de bun sosit la Tbilisi de tovarăşii Eduard Amvrosievici Şevardnadze, membru al C.C. al P.C.U.S., prim-secretar al C.C. al P.C. din Gruzia, Zurab Aleksandrovici Pataridze, preşedintele Consiliului de Miniştri al R. S. S. Gruzine, de alţi conducători ai organelor de partid şi de stat. În după-amiaza aceleiaşi zile, la sediul Comitetului Central al Partidului Comunist din Gruzia, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi tovarăşa Elena Ceauşescu s-au întîlnit şi au avut convorbiri cu tovarăşul Eduard Amvrosievici Şevardnadze, membru al C.C. al P.C.U.S., prim-secretar al C.C. al P.C. din Gruzia, şi alţi membri ai conducerii partidului şi guvernului gruzin.

În cursul convorbirilor, tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi E. A. Şevardnadze s-au informat reciproc despre activitatea desfăşurată şi despre preocupările Partidului Comunist Român şi Partidului Comunist din Gruzia, ale poporului român şi ale poporului gruzin privind construcţia noii orînduiri sociale, dezvoltarea economiei naţionale, învăţămîntului, ştiinţei şi culturii, ridicarea nivelului de trai, material şi spiritual. În acest context a fost exprimată dorinţa comună de a intensifica schimbul de experienţă dintre cele două ţări şi partide şi, totodată, de a dezvolta pe multiple planuri colaborarea româno-sovietică şi de a da în acest cadru noi dimensiuni tradiţionalelor legături dintre România şi Gruzia care, în anii socialismului, au fost ridicate pe o treaptă superioară şi au cunoscut un progres continuu.

După convorbirile de la C.C. al P.C. din Gruzia, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au vizitat Academia de arte din Tbilisi. Ospeţilor le-au fost prezentate lucrări de artă plastică de înaltă ţinută realizate de foşti şi actuali studenţi şi profesori ai acestei prestigioase instituţii de învăţămînt. Rectorul academiei, profesorul Gheorghi Totibadze, a dat glas sentimentelor de bucurie şi recunoştinţă ale profesorilor şi studenţilor pentru onoarea de a avea în mijlocul lor pe înalţii oaspeţi români.

De la Academia de arte, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu, însoţiţi de conducători locali de partid şi de stat, s-au îndreptat spre străvechea parte a oraşului, ruinele Palatului Metehi, străjuite de impunătoarea statuie a lui Vahtang Gorgosali, ctitorul cetăţii Tbilisi, la sfîrşitul secolului al V-lea. Oaspeţii au fost invitaţi să viziteze singura clădire din Palatul Metehi care a supravieţuit vremii şi unde funcţionează în prezent un teatru experimental de tineret. Pe originala scenă din interiorul colinei, un grup de tineri a executat în cinstea înalţilor oaspeţi români un scurt program de cîntece din bogata creaţie muzicală gruzină. La sfîrşitul vizitei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a urat tinerilor artişti noi succese în activitatea lor.

Marţi dimineaţă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a vizitat Uzina metalurgică din oraşul Rustavi, important obiectiv al industriei grele a R.S.S. Gruzine. La intrarea în uzină, tovarăşul Nicolae Ceauşescu este salutat cu deosebită căldură de tovarăşii Lenari Gheorgadze, membru al C.C. al P.C. din Gruzia, secretarul Comitetului orăşenesc de partid Rustavi, Otar Şuladze, membru al C.C. al P.C. din Gruzia, directorul general al uzinei, care i-au urat un călduros bun venit. Se vizitează marea secţie a cuptoarelor Martin şi secţia laminoarelor de ţevi. La sediul conducerii uzinei, directorul ei, Otar Şuladze, a exprimat bucuria şi recunoştinţa întregului colectiv de 12 000 de oameni ai întreprinderii pentru cinstea de a-l avea ca oaspete pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Exprimîndu-şi satisfacţia de a vizita o uzină care întreţine o strînsă colaborare cu întreprinderile similare româneşti, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a urat colectivului uzinei să obţină rezultate cît mai bune şi o colaborare tot mai strînsă cu întreprinderile din România.

Tot în dimineaţa zilei de marţi, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au vizitat străvechiul monument istoric al Gruziei, Givari, situat pe vîrful unui munte din apropierea capitalei. Oaspeţii români au vizitat apoi un alt monument legat de istoria poporului gruzin, mînăstirea Svetistţhoveli, construită în secolul al VII-lea. În cursul aceleiaşi zile, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au vizitat Expoziţia realizărilor economiei naţionale a R.S.S. Gruzine. Expoziţia, situată în unul din frumoasele parcuri ale oraşului, reprezintă o grăitoare ilustrare a realizărilor dobîndite de R.S.S. Gruzină în dezvoltarea economiei naţionale şi ridicarea nivelului de trai al poporului.

Marţi seara, tovarăşul Eduard Amvrosievici Şevardnadze, prim-secretar al C.C. al P.C. din Gruzia, a oferit un dineu în onoarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu. În alocuţiunea rostită cu acest prilej, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, mulţumind călduros pentru primirea deosebit de cordială de care s-a bucurat în Gruzia sovietică, a toastat pentru dezvoltarea bunelor relaţii de prietenie şi colaborare dintre Republica Socialistă România şi Uniunea Sovietică şi, în cadrul acestora, pentru progresul şi înflorirea tradiţionalelor legături dintre poporul român şi poporul gruzin, pentru o colaborare strînsă între Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, în sănătatea secretarului general al C.C. al P.C.U.S., tovarăşul Leonid Ilici Brejnev, pentru Comitetul Central al P.C. din Gruzia şi în sănătatea primului său secretar, tovarăşul E. A. Şevardnadze, în sănătatea tuturor celor prezenţi la dineu. De asemenea, tovarăşa Elena Ceauşescu a toastat pentru bunele relaţii care există între poporul nostru, poporul gruzin şi popoarele Uniunii Sovietice, pentru sănătatea şi fericirea femeilor sovietice, pentru femeile mame din România socialistă şi Uniunea Sovietică. În timpul dineului, care s-a desfăşurat într-o ambianţă plină de cordialitate, a fost prezentat un frumos program de cîntece şi dansuri interpretat de artişti de seamă ai R.S.S. Gruzine.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

În timpul vizitei la colhozul din comuna Petrovka

În timpul convorbirilor la C.C. al P.C. din Gruzia

La Academia de arte din Tbilisi

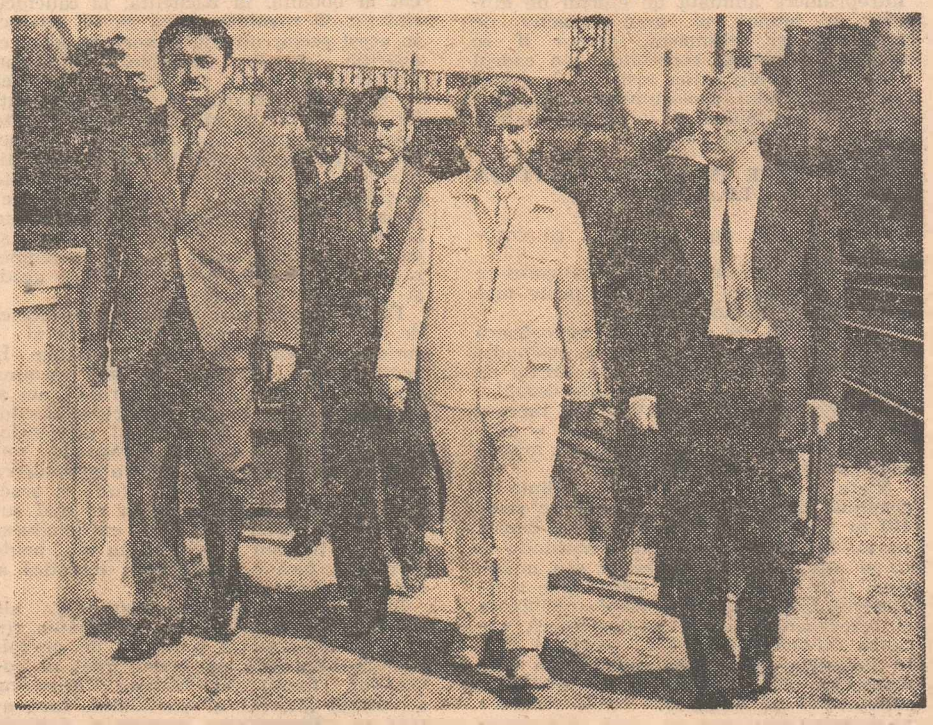

La Uzina metalurgică din Rustavi

O uzină în luptă cu CANCERUL INDUSTRIAL

În 1786, Benjamin Franklin îi atrage, într-o scrisoare, atenția lui B. Vaughn asupra efectelor picăturilor de ploaie care cad pe tabla de plumb cu care erau acoperite, pe atunci, casele. În 1788, un alt semnal de alarmă : savantul englez Austin previne asupra pericolului reprezentat de coroziune, demonstrînd că alcalinitatea apei este modificată în contact cu metalul. Omenirea află, astfel, că asemeni ei, piesele, conductele, mașinile, uzinele își au viața lor și că, întocmai ființelor, îmbătrînesc și sînt amenințate de moarte. Ca și omul, colașii industriali sînt atacați de agresivitatea mediului natural, de presiuni interne, de modificări previzibile și imprevizibile cu care vin în contact, direct sau indirect. Astfel, începe lupta îndîrjită împotriva „cancerului industrial" reprezentat de coroziune. Astăzi se știe că pierderile în greutate, din cauza ruginii, sînt colosale : în atmosfera rurală un metru patrat de fier-tehnic scade cu 150—200 de grame într-un an iar în atmosfera industrială cu 690–620 de grame ! Literatura de specialitate face afirmații uimitoare în privința forței de distrugere a coroziunii, prezentîndu-ne exemplificări ce par de necrezut. Astfel, pierderile provocate de coroziune pe plan mondial se cifrează la 25% din volumul total al instalațiilor industriale !

Ei bine, în acest peisaj dramatic creat de coroziune, primul reflex de apărare apare, în țara noastră, în anul 1954 ! Mai întîi un atelier, apoi, după doi ani, o întreprindere, iar astăzi una specializată, desfășurată pe o suprafață de 12 000 mp, întreprindere animată de efortul de gîndire și muncă al unui colectiv de muncitori și tehnicieni, cărora li se adaugă numeroși cercetători din cadrul ICECHIM și din uzina instalată la capătul Bucureștiului, acolo unde sfîrșește Bulevardul Ion Șulea și încep terenurile agricole din jurul Capitalei.

CINCI LITERE IMPLICATE ÎN VIAȚA COTIDIANĂ : I.P.A.U.S.

Ce are viața noastră comun cu coroziunea ?

Întreprinderea de produse anticorosive și utilaje speciale : I.P.A.U.S., poate face o strălucită demonstrație.

Să începem cu coroziunea atmosferică la care sîntem supuși. Ne-am acomodat cu mediul în care trăim și nu băgăm de seamă cum lucrează el asupra organismului nostru, dar specialiștii au început să studieze, în ultima vreme cu o deosebită băgare de seamă, coroziunea microbiologică pe care o suportăm.

Viața unui turn de granulare, dintr-un combinat de îngrășăminte, lung de circa 100 m și gros de vreo 10 m n-ar depăși un an de zile de existență, prăbușindu-se ca și alte instalații de beton sau metal, dacă n-ar fi apărate de substanțele anticorosive. Conductele, ori marile recipiente și rezervoare în care se desfășoară, ascunsă privirilor, alchimia secolului XX, în industria alimentară sau în cea farmaceutică, de pildă, lipsite de apărarea anticorosivă ar impurifica produsele care ne hrănesc sau care ne ajută să redevenim sănătoși.

Complexa locomotivă Diesel produsă la Craiova adăpostește în structura ei atît de savantă materialele chimice protectoare care îi conferă o siguranță împotriva scurt-circuitelor, a descărcărilor electrice de orice fel ; numeroase piese, vitale pentru funcționarea colosului metalic, au fost presate la adăpostul altor substanțe, grație cărora li se asigură o imunitate dielectrică.

Ați văzut așa-numitele iaz-bataluri ? Sînt niște bazine săpate în pămînt și din care apele uzate nu mai trec în pînzele freatice ale solului, putînd să ne pericliteze astfel sănătatea prin otrăvirea pînzelor de apă potabilă. Această securitate se realizează tot printr-o apărare datorată I.P.A.U.S.-ului : pereții bazinelor sînt protejați printr-o peliculă extrem de subțire de cauciuc. Grosimea lui : 1 milimetru ! Corespondentul capacității sale de impermeabilizare este egal cu acela al unui strat de argilă gros de 10 metri !

Chitul, atît de banal ca nume și folosință casnică, indispensabil în industria automobilelor, participă (în formule diverse) la peste 800 de obiective industriale din țara noastră. Chiturile livrate de către I.P.A.U.S. acoperă o suprafață de 3,8 milioane metri pătrați !

LA ÎNCEPUT A FOST CAUCIUCUL

Cînd alarma produsă de știrile privind coroziunea a cuprins lumea științifică și pe cea industrială, s-a apelat la cauciuc. De la cel natural, scump și desigur limitat ca sursă unică de protecție, s-a trecut la ebonită, la bachelită, la cauciucul sintetic. O revoluție avea să se producă în acest sector atît de important odată cu apariția rășinilor sintetice. Astăzi, formulele chimice sînt atît de complexe încît cu greu pot fi descifrate de cei neinițiați, iar denumirile lor ne pun în dificultate. „Bunicul-cauciuc" aproape că se sufocă sub adăugirile pe care i le-a dat chimia modernă, el putînd fi : policloroprenic, acrilbutanienstirenic, alfametilstirenic ; noua onomastică îi conferă și calități superioare, în ceea ce privește rezistența sa calculată, pentru unele sorturi, la temperaturi cuprinse între minus 273 de grade și plus 600 de grade !

După cum se știe, țara noastră fabrică de mai mulți ani cauciucul sintetic și o serie de produse din rășini sintetice. În prezent, noul cincinal, aflat sub semnul revoluției tehnico-științifice, ridică noi și importante probleme în fața cercetătorilor și a lucrătorilor din sectorul produselor anticorosive, atît pentru a răspunde necesităților actuale cît și pentru prevederea celor de perspectivă. Între teorie și practică, barierele sînt din ce în ce mai subrede, cele două tendințe unificîndu-se adeseori, întrucît progresul nu mai poate fi posibil fără o solidă bază teoretică și tehnic-experimentală.

Înțelegînd aceste comandamente ale epocii, în condițiile în care România realizează îndrăznețul său plan de dezvoltare multilaterală, și sensul real al cuvintelor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care arăta că **„Dezvoltarea economiei depinde într-o măsură tot mai mare de ridicarea potențialului științific și tehnologic, de capacitatea de a introduce în practica economică și socială cuceririle științei și tehnicii"**, colectivul de oameni care lucrează sub inițialele I.P.A.U.S. a asimilat și a creat noi produse destinate luptei cu coroziunea. În întreprindere, din cele 320 de produse, numai o singură grupă, cea a poliesterului, lucrează pe bază de licență. Peste 50 de brevete românești sînt aplicate aci tocmai ca o consecință a punților tot mai numeroase și mai solide care s-au stabilit între cercetătorii de la ICECHIM și cei ai uzinei. Iată de ce l-am înțeles foarte exact pe secretarul comitetului de partid, Grigore Iosif, cînd ne-a spus, simplu, așa cum îi place să se exprime : „Un om în coroziune nu se face de la o zi la alta".

Într-adevăr, aceasta credem că este o altă trăsătură tipică a „portretului" uzinei : competența colectivului, adeziunea lui la problemele dificile ce i se adresează. Acești oameni nu se mulțumesc să reducă importul, ei o fac în mod strălucit, dînd soluții tehnice care să suplinească cel puțin în parametri egali, dacă nu superiori, produsele importate în trecut.

„Trebuie spus însă — ne informează ing. Traian Urs, directorul tehnic — că succesul nostru depinde în mare măsură de verificarea în exploatare a produselor. Se știe că în materie de produse chimice, fie ele lacuri, vopsele sau materiale de protecție anticorosivă, se lucrează sub cel mai strict secret în ceea ce privește formulele, rețetele, condițiile tehnologice. De aceea, concluziile nu pot fi edificatoare decît după experimentare. Mai există însă unități industriale care privesc cu insuficientă încredere produsele noastre, apelînd, prea repede și fără motive temeinice, la import. Am avut astfel de situații cu niște cuve instalate la două întreprinderi. Ulterior, s-a demonstrat că materialele românești sînt superioare celor străine. Dar ne sînt necesare, pentru a stabili acest adevăr, colaborarea și înțelegerea partenerilor și clienților noștri. Degeaba vom produce, dacă nu vom putea experimenta !"

Cu toate acestea, din ce în ce mai multe sectoare de activitate din industrie apelează la serviciile colectivului de la I.P.A.U.S. pentru a le pune la adăpost de efectele coroziunii.

„Portretul" uzinei este conturat de necesitate și actualitate, modernitate și eficiență economică, preocupare pentru găsirea de soluții noi, colaborare cu cercetătorii, cu beneficiarii, permanentă căutare a noului și, în ultimă analiză, adeziunea totală la sarcinile majore pe care țara le atribuie, în folosul colectivității, celor care muncesc și gîndesc în secțiile și atelierele, în laboratoarele și birourile de pe cele 12 hectare de pămînt din marginea Bucureștiului, puse sub semnul celei mai avansate industrii chimice.

MANOLE CĂRȚAN ■

O NOUĂ ROMÂNIE PITOREASCĂ

Crișior

Drumul, acum asfaltat, taie Munții Apuseni de-a curmezișul și ne conduce pînă la marea cea mare. Pe caleidoscopul drumului acestuia, Crișiorul este o oază paradiziacă cu livezi și ceramică, venind de demult, din lumi ancestrale, să se mire și bucure de minunile civilizației moderne. Crișiorul de Jos și Crișiorul de Sus, adică îndoita așezare în plai a comunei, avînd la hotar o frumoasă fîntînă a turmelor. Apoi drumul se împăienjenește cu ramificări spre zonele aurifere, spre Muntele Găina cu celebrul tîrg de fete, sau coboară spre păstrăvii din pîrîul Crișiorel. Umbrele lui Horia și Iancu plutesc peste meleag.

Sîntem de fapt în curburile dulci și împăcate ale Apusenilor unde nici un pisc ascuțit nu distonează cu armonia întregului. La hotarul Țării Moților și în cel mai avansat punct de troc între moți și crișeni, unde moții aduceau ciubere și căzi pentru fructele ce aveau să dospească în așteptarea țuicii contra fructelor uscate (poame) și vaselor de ceramică. Intrarea în sat se face, dinspre Cărpinet, printre dîmburi sterpe de argilă, fără nici o prevestire a livezilor de mere frumoase care ne duc cu gîndul către grădina Hesperidelor.

Ce s-a întîmplat aici ? Din vremuri nedefinite omul a făcut pact cu natura darnică și a statornicit soiuri alese de mere pe care albumele de specialitate le pun în prim plan. În vremuri în care nici un tratat de pomicultură nu propovăduia despre îmbunătățirea și încrucișarea raselor, ci numai empiric, ca-n „Georgicele" lui Vergiliu, omul își înnobila fructele. Mai sus de Crișior, peste Dealul Marea, un alt sat, Groși, este gura de rai a cireșelor mari și cărnoase, roșii sau albe sau negre, în descinderea spre o altă vale cu păstrăvi și lipan, cea a Leucei.

La Crișior, ionatanul, batura, parmenul auriu și alte soiuri autohtone sau aduse de aiurea îmbogățesc botanica dulce și înmiresmată a livezilor. Am tras, odată, în ospeție la una din multele familii Groza ale locului și am intrat în livadă printre miile de mere risipite prin iarbă, pe care abia le puteam ocroti cu piciorul. Un peisaj al abundenței pînă dincolo de vis. O risipă, un desfrîu al culorilor. Merele căzute sînt tăiate felii și uscate în cuptor, dar cu grijă și cu o minuție care atinge pe cea a cuptoarelor electrice prevăzute cu termometre speciale. Tăierea mărului are eleganța de care vorbea Geo Bogza în „Țara de piatră". Merele tefere sînt culese din pom cu aceeași grijă și eleganță, în gest pictural și princiar. Ele sînt apoi păstrate în fîn, comercializate prin cooperative. Dar și cu căsuțele acoperite de coviltire ca-n epocile gentilice, prin piețele apropiate sau îndepărtate sau la drumul mare, în fața drumeților întîmplători. În toiul lui iulie, cînd e sorocul „Tîrgului de fete" de pe Muntele Găina, iarba plaiului mioritic de pe munte este pictată pe viu cu belșugul merelor din Crișior.

Îmi amintesc că-n copilărie vedeam cum se scurg, prin fața casei mele, convoaie de căruțe care duceau „prin lumea mare" mere, ceramică sau var, de la Crișior și satele mărginașe. Acesta e unicul lor avut. Agricultura este aici puțină și palidă, așa că din cele trei îndeletniciri băștinașii și-au făcut o artă perfectă lăsată urmașilor ca pe-o brățară de aur, sub pavăză testamentară. Regimul nostru a imprimat artei alură științifică iar în olărit a încurajat ucenicia pentru ca această meserie de la obîrșii să nu se stingă. Turiștii străini, la întoarcerea din vilegiatură, își umplu portbagajul mașinilor cu ulcele și ulcioare, solnițe și scrumiere, străchini și farfurii încondeiate cu smalț în culori, cumpănite de-un rafinament pizmuit. Ei deplîng standardizarea, industrializarea ceramicii din țările lor și duc cu ei ca pe un memento ceramica de Crișior care, deși neexpusă în celebrul muzeu universal de la Faenza, devine astfel mai cunoscută și mai stimată prin prezența ei în tot mai multe case de pe mapamond.

Pastelul Crișiorului este desigur bucolic și georgic, natura primînd ca într-un principiu rousseauist, dar fiind totodată reliefată și îmbărbătată de roadele artificiale ale civilizației. Cum spuneam, pomicultura îmbogățește tradiția și o ridică în planul superior al plantațiilor bine chibzuite. Casele, odinioară mici jucării patriarhale în pitorescul cărora înfloreau însă boli cumplite, sînt acum, toate, absolut toate, în sistemul vilelor cu încăperi, uneori mai mari și mai luminoase decît cele ale orașelor. Și-au pierdut ele oare stilul tradițional, folcloric ? Aici nu, pentru că aici nu exista un stil ca în Gorj, în Vrancea sau în Mărginimea Sibiului. Și nici măcar stilul moțesc al caselor cu acoperișuri foarte țuguiate. Există totuși o fantezie în felul în care crișiorenii își alcătuiesc casele, își înfloresc cu cuie tabla porților, își cioplesc stîlpii și grinzile. Interioarele, prevăzute cu mobilă modernă, amestecată, nedistonant, modernitatea cu ștergare și alte alesături tradiționale și, firește, cu ceramică. Bunăstarea este asigurată și de alte meserii ale localnicilor : mineritul, lemnăritul, prezența lor în fabricile și uzinele din apropiere.

Voluta pe care o face drumul asfaltat dintre hotarul din vest și mare, la Crișior deschide panorama livezilor terasate de natura mumă și oprește călătorul într-un popas de adevăr și vis, cu ecou în memorie și cu ispita de-a mai reveni să respire aerul proaspăt al unei liniști primordiale.

AL. ANDRIȚOIU ■

INDUSTRIA SÎRMEI CÎMPIA TURZII

MAREA UZINĂ A UNUI ORAȘ, MICUL ORAȘ AL UZINEI

MUNCA NOASTRĂ ȘI SĂRBĂTOAREA NOASTRĂ NAȚIONALĂ

La drept vorbind, orașul acesta este numai un orășel. Un orășel de provincie tipic, am putea zice, sau o comună ardelenească tipică, potrivit de mare ca să se cheme, la o adică, oraș. Din cauza industriei, orașul Cîmpia Turzii are, se înțelege, întreg tipicul urban, dar o urbanitate bine temperată de condiția din vechime țărănească a locului.

După naționalizare s-au petrecut, știm bine, schimbări radicale în Industria Sîrmei, schimbări ce ar fi trebuit, logic, să-l schimbe radical pe localnic. Aceste modificări s-au și petrecut, dar cu o corecție. Prea sigur se alcătuiseră tiparele unui mod de viață ca el să se schimbe peste noapte. Apoi, să vedem că naveta fiind lesnicioasă și cîștigul mereu mai bun, condiția de muncitor-țăran sau mai bine zis de orășean fără gustul orașului mare era cît se poate de convenabilă. Azi este evident că oamenii au gîndit potrivit interesului adînc al firii lor, deoarece Cîmpia Turzii devine un tipic oraș rezistență al unei mari industrii. El, orașul acesta aparte, nici nu se va dezvolta prea mult, cu toate că industria va prospera. În următorii ani, Industria Sîrmei construiește — pe 38 de hectare — o oțelărie gigantică și un laminor pe măsură. Industria va acoperi o suprafață de teren mai mare decît a orașului, dar numărul de angajați va spori doar cu 3—4 000. Explicația paradoxului o ai chiar în halele unde se fabrică sîrma. Sînt hale unde aproape că nu vezi picior de om — la secțiile de zincare și cositorire, de exemplu, la marele laminor în flux continuu nr 3, în alte cîteva secții. Lucrează mașinile, omul numai alimentează cu materiale și supraveghează mersul mașinilor. Cîteva statistici ale Industriei din Cîmpia Turzii vorbesc foarte lămurit despre împrejurările interesante în care se desfășoară aici munca. Fluctuația cadrelor este atît de mică încît, practic, nu dăunează procesului de producție. Sînt numeroase familiile de români, unguri și sași care au ajuns la a treia generație de muncitori angajați, dîndu-și meseria din mînă în mînă, modelîndu-și conștiința muncitorească, fiul de la tată și nepotul de la tată și bunic. În ultimele două decenii, cu angajarea unui număr însemnat de femei, s-a ajuns ca să lucreze la „Sîrma" familii întregi. Vedeți că scriu mult despre muncitor și puțin despre inginer ori tehnician. Este firesc. Prin mecanizarea intensivă a muncii, s-a ajuns ca mai mult de 90% dintre muncitori să folosească mașina. În multe hale procentul este mai mare. Reversul situației: Industria Sîrmei a reușit să reducă personalul TESA pînă la un procent de sub 10%. În condițiile unei tehnicități atît de categorice a muncii, este limpede că inginerii au avut un rost clar și viguros, dar baza o constituie cu o evidență programatică tocmai *clasa muncitoare*.

Procesul de producție este fascinant și nu degeaba operatorii de film și televiziune vin cu aparatele la mașinile care „trag sîrma". Sînt situații — la laminorul de oțel și cupru, de pildă — unde, la cîteva mașini mai vechi, munca atinge o virtuozitate rară. La gura mașinii de laminat, muncitorul prinde cu un clește lung capătul barei de metal înroșit și cu o voltă de balerin îl întoarce prin aer spre gura altei mașini. Nu mulți sînt în stare să facă figura asta, e nevoie de reflexe bune, de viteză în execuție, de o anume periculoasă dragoste pentru metalul incandescent. La mașinile mai vechi — dar care beneficiază de transport mecanizat prin sistemele de conveiere — se vede cel mai bine relația specială prin care omul din Cîmpia Turzii se leagă de metal. Spuneam că se produc în Industrie 15 000 și mai mult de sortotipodimensiuni, ceea ce înseamnă că doar foarte puține lucruri — în acest domeniu al laminării firelor — nu se pot face aici. Cuprul, bunăoară, se trage în fire subțiri de 0,15—0,10 mm. În condiții de industrie specializată în probleme de mare finețe a trefilării, se produc în lume chiar fire de cupru de 0,05 mm — adică jumătatea grosimii firului de păr — însă cantitatea și calitatea produselor de bază ale Industriei Sîrmei din Cîmpia Turzii puține industrii din Europa le dau. La laminorul 3 — unde în capătul unei hale mai mari de 400 m în lungime intră țaglele de oțel, iar în celălalt capăt ies vălătucii de sîrmă — mi s-a povestit istoria, plină de mîndră ironie, a montării instalațiilor. Sînt instalații importate, mai bine zis comandate unei firme străine pentru un flux de producție gigant. Pentru că furnizorul trebuia să le dea în funcțiune cu ajutorul unor specialiști din țara sa, a condiționat darea în termen a halei, într-un chip destul de țanțoș, de următorul lucru: inginerii și muncitorii uzinei nu aveau voie să se atingă de laminor decît după ce el va fi ieșit din probe. Foarte bine, au zis ai noștri, dați-i drumul, dar grăbiți-vă fiindcă de marfa asta avem mare nevoie. Pentru furnizor era o chestiune de ambiție să pună singur în funcțiune instalația, deși nici el nu avea o experiență directă la asemenea dimensiuni pentru bunul motiv că livra pentru prima oară o astfel de linie. S-a întîmplat că treaba nu le-a ieșit deloc bine și s-a mai întîmplat că ai noștri au fost solicitați cu mare tacîm de politețe să-și dea cu presupusul. Ce este realmente frumos este că noi am pus la punct linia, care merge perfect și că domniile lor ne-au spus fraza aceea pe care am început s-o auzim adesea: *„Aveți niște oameni foarte dotați pentru tehnică"*. Nu vreau să se înțeleagă de aici că fac caz de reușita românilor pentru că, uite-așa, sîntem români și sîntem deștepți. Vreau doar să subliniez că în materie de laminate noi avem un fel de școală românească, iar în ce privește sîrma — care este și sîrmă pentru motoare electrice, și pentru cablurile și sîrmele sistemului energetic național, și pentru fierul-beton al construcțiilor și pentru, în fine, mii de alte cazuri și necesități — *avem la Cîmpia Turzii o mare școală*, cu atît mai prețioasă cu cît oamenii de aici nu au avut cum să încerce și altceva. De nevoie adică, sîrma a devenit o lege a vieții lor și nevoia s-a transformat în voie, în necesitate, în dragoste.

Industriei, oamenii îi zic „Sîrma". Cutare merge la „Sîrmă", cutare vine de la „Sîrmă". Fiul lucrează la „Sîrmă" ori învață la școala profesională a „Sîrmei"

Fiind atîtea lucruri clare în constiința muncitorească a Industriei Sîrmei din Cîmpia Turzii, e clar că planul se face fără opinteli. Noile investiții vor asigura un grad total de integrare a producției, fapt ce spune că, practic, „Sîrma" își ia toată responsabilitatea pentru nevoile de produse din acest domeniu ale țării, fabricîndu-și singură materia primă.

În întreprindere se fac, în zilele astea, pregătiri pentru festivitatea de la 23 August, de la direcție și de la cei cu care stau de vorbă în cursul orelor lungi petrecute în hale notez că ziua marii aniversări va fi întîmpinată muncitorește, cu o producție de calitate înaltă și cu gînduri de prosperitate — pentru „Sîrmă" și pentru familiile lor de muncitori. Ceea ce, în chip comunist privind lucrurile, este firesc, adică așa cum se cuvine să fie într-o întreprindere unde comuniștii alcătuiesc puternica majoritate muncitorească.

TUDOR OCTAVIAN

Pledoarie pentru parcuri ale fizicii și matematicii

Cu toate progresele spectaculoase ale medicinei, afirmă ing. Mihai Nagel Mitulescu, durata tinereții unui om va rămîne încă multă vreme nemodificată, în timp ce fluxul informațional pe care trebuie să-l asimilăm în această perioadă continuă să crească vertiginos. Dar nu omul modern în general și nici neliniștile duratei tinereții îl țin treaz de șase ani încoace pe inginerul Mihai Nagel Mitulescu. Tînărul timișorean nu este nici filozof, nici viitorolog, nici sociolog, nici autor de ambițioase previziri (pseudo)științifice. Mihai Nagel Mitulescu este inginer, are o mamă care-l așteaptă în fiecare zi cu masa în jurul orei trei și care bineînțeles este îngrijorată că băiatul ei în loc să se mai distreze și să umble cu prietenii se așază zi de zi la masa din camera lui și rămîne aplecat peste schițe și proiecte mult după miezul nopții. După terminarea Institutului politehnic din Timișoara căruia îi consacrase adolescența — iată sînt zece ani de atunci! — proaspătul licențiat exclamase cu surprindere: „Deci asta a fost tot!" Din tot ce asimilase cu rîvnă și cofeină și un început de gastrită, la noul loc de muncă nu folosea decît o cantitate infimă de cunoștințe. Ca să le păstreze pe celelalte și să dobîndească altele noi, stagiarul depunea un efort considerabil care deocamdată nu era decît unul de simplă depozitare, în condițiile cînd volumul de cunoștințe se dublează și se primenește aproape în întregime la fiecare zece ani. A procedat la un calcul al cheltuielilor suportate de stat pentru instrucția sa școlară și rezultatul obținut l-a comparat cu aportul său productiv și mai ales cu ce ar fi putut reprezenta acest aport dacă știința pe care și-o însușise n-ar fi fost numai un obiect de studiu și un efort deliberat de asimilare, ci și o obișnuință, o deprindere, așa cum este de pildă folosirea frigiderului sau a aparatului de televiziune. Ce va deveni, s-a întrebat, societatea în care pînă și copiii preșcolari vor fi obișnuiți, încă înainte de a învăța să citească, cu teoria mulțimilor sau cu creșterea patratică, posibilitate, avea să constate, extrem de simplu de realizat. S-a entuziasmat apoi de mișcarea Minitehnicus, pe care a studiat-o și, în 1974, într-o după-amiază, ascultînd la televizor cuvîntarea secretarului general al partidului la Conferința cadrelor și activului de partid din învățămîntul superior, a înțeles că integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția înseamnă mai mult decît cooperarea, mai mult decît însumarea simplă, înseamnă retopirea acestor activități într-o singură unitate organică, unică și indivizibilă, și astfel a apărut ideea unui parc al fizicii și al matematicii. Adică, pe scurt, parcurile pentru copii să nu mai fie ca acum o sută de ani, ci concepute astfel (concepție la care lucrează în prezent) încît mediul ambiant al copiilor să-i ajute încă de mici să constate, să înțeleagă și să deprindă limbajul și noțiunile elementare de fizică și de matematică. Copiii de azi nu mai sînt asemenea nici măcar copiilor de acum zece ani. Întrebările lor sînt legate direct de epoca revoluției științifice și tehnice, dar cîți pot primi răspunsurile lămuritoare? Se pierd milioane de întrebări, milioane de emoții rămîn în stadiul embrionar datorită faptului că nu există nici măcar la elevii mai mari posibilitatea de a le formula și de a le înregistra. Cunoștințele elementare de fizică, chimie, matematică sînt predate eșalonat și abia în ultimii ani de liceu un elev poate formula în întregime o idee nouă presupunînd că între timp nu a uitat noțiunile învățate în primii ani de studiu. Între cheltuielile pe care poporul le face pentru instrucția noilor generații și perioada cînd ele se amortizează (și mai ales măsura în care ele se amortizează) distanța este ineficientă, nerentabilă și nedorită. Fiecare leu cheltuit pentru instrucție, consideră Mihai Nagel Mitulescu, poate fi și trebuie să fie roditor imediat și într-o creștere progresivă, necontenită și fără limite.

EXPUNERE DE MOTIVE

Au dispărut din mediul înconjurător, în mare parte, fîntînile cu cumpănă, scripeții, balanțele zarzavagiilor, cercurile, zmeele copiilor, un șir întreg de obiecte care, dacă ne gîndim bine, alcătuiau un mediu ambiant adecvat înțelegerii noțiunilor elementare de fizică și a principiilor generale ale tehnicii de acum, să zicem, cincizeci de ani. În mod paradoxal, perfecționarea și sporirea gradului de tehnicitate lasă mult mai puțin spațiu antrenamentului nostru tehnologic. Trioda, de exmplu, era mult mai didactică decît tranzistorul, iar tranzistorul este el însuși mai didactic decît un circuit integrat. Cert este că lumea tehnică de astăzi este mult mai puțin deschisă descompunerii fenomenelor complicate ale științei în elementele primare care ar ajuta înțelegerii și asimilării lor. Un elev de clasa a 6-a elementară este obișnuit cu zborurile în cosmos și este foarte puțin pregătit ca să înțeleagă fenomenele simple de alunecare, frecare, pîrghii, aburii, presiune... Zborul cosmic este un dat, ca și televizorul, telefonul, laserul etc. Pe de o parte, avem nevoie de vîrfurile care să participe pe culmile cele mai de sus la revoluția științifică și tehnică, iar pe de altă parte avem nevoie de o bază omogenă de lucrători de întreținere și operatori de înaltă calificare care să le folosească rezultatele. Și într-un caz și în celălalt, fizica, matematica, chimia, biologia trebuie să devină experiențe de viață, experiențe personale și în acest scop întreg mediul ambiant trebuie să devină funcțional, nimic să nu fie numai de dragul de a fi, ci să corespundă unor nevoi de înțelegere, să fie, cu alte cuvinte, conform cu gîndirea noastră de-acum.

Parcurile fizicii și ale matematicii ar avea menirea de a integra experienței științifice personale legile și noțiunile elementare ale științelor. O alee obișnuită dintr-un parc, cu pietrele dispuse într-un anume fel ar putea sugera creșterea patratică, tot la fel coridoarele școlilor. Leagănele obișnuite construite în scară ar putea sugera frecvența de oscilare și așa mai departe, încît fizica ar putea fi parcursă de la un capăt la altul încă din copilărie fără ca pentru asta copilul să facă un efort special de înțelegere.

MOD DE FUNCȚIONARE

În Revista de fizică și chimie nr. 10 din 1975, Mihai Nagel Mitulescu explică pe larg principiile și modalitățile de alcătuire a unui asemenea parc, din care reținem: „Parcul fizicii are proprietatea de a se putea dezvolta treptat, pornind de la cele mai modeste dotări. Totuși, pentru a se cunoaște rapid configurația acestuia și pentru a se ajunge mai repede la avantajele pe care le poate oferi, e necesar să apară o colaborare tip „cenaclu", cu caracter tehnic și literar, între oameni de cele mai diferite profesii, profesori, învățători, ingineri, arhitecți, muncitori, elevi, studenți etc. Parcul fizicii va fi plin cu fel de fel de instalații, rampe de lansare de diverse tipuri, piste speciale, se vor simula unele condiții din natură etc. etc. De pildă, pentru a sugera copiilor noțiunea de defazaj, de bătăi, se vor construi piste în formă sinusoidală. Vîrsta propice pentru prima intrare în Parcul fizicii este aceea la care copilul începe să fie cuprins de febra descoperirii vieții, cînd are o oarecare experiență de viață obișnuită. Pentru anatomie s-ar putea construi o inimă vizitabilă, lucrare ce s-a realizat undeva. Un copil ar fi încîntat dacă în toiul unui joc s-ar putea ascunde bunăoară în ventricolul drept. Mărirea la scară nu exclude folosirea în continuare a miniaturilor. Fabricile de jucării ar putea relua modelele din parc și ar putea concepe și altele: în mod sigur copiii se vor juca și le vor găsi cu mult mai interesante și utile.

ÎN LOC DE ÎNCHEIERE

De doi ani de zile, inginerul Mihai Nagel Mitulescu, după ce alți patru ani i-au fost necesari pentru fundamentarea teoretică a ideii sale, își consacră întreg timpul liber găsirii acelor modalități care se potrivesc cel mai bine cu gîndurile sale. Zeci de planșe, mii de calcule pentru ca fiecare principiu al fizicii sau matematicii să poată fi reprezentat printr-un joc de copii. Multe i-au reușit. Multe doar crede că i-au reușit. Multe i-au reușit și nu știe că i-au reușit. Nu ține la paternitatea ideii. Nu aspiră la avantaje materiale. Cedează gratuit cei șase ani de muncă tuturor instituțiilor și oamenilor de bine din această țară care doresc să-l ajute și sînt, ca și el, animați de aceeași dorință de înnoire.

NICOLAE CRISTACHE

FAPTELE ȘI VORBELE

O revendicare didactică imperioasă

Unul dintre cele mai bizare produse ale epocii noastre de revoluție tehnico-științică este „savantul analfabet", așa cum l-a definit Lucien Goldmann. Explozia informatică reclamă o specializare foarte adîncită ; dar pregătirea satisfăcătoare într-un domeniu nu se poate face adesea fără sacrificiul altora, chiar elementare, pe restul tărîmurilor culturii. Așa apare „savantul analfabet", adică omul care poate rezolva probleme foarte înalte de fizică nucleară, dar n-a citit niciodată „Odiseea" sau e la curent cu ultima ipoteză asupra originii virușilor, însă, cînd cineva pomenește numele poetului Valéry, crede că președintele Franței scrie versuri.

Se înmulțesc, prin urmare, matematicienii, economiștii, atomiștii și biologii eminenți, fără o fărîmă de cultură umanistă. Ei nu se rușinează că sînt tămîie în materie de mitologie, filozofie, litere sau arte.

E firesc azi ca aprofundarea unei discipline să ceară enorm mai mult timp decît ieri, iar instruirea în anii școlii să presupună renunțarea la o serie de lucruri care privesc prea puțin viitoarea specializare. Se recunoaște, totuși, că există și aici margini de netrecut, fără primejdia de a umple societatea cu „savanți analfabeți".

Din păcate, cum a reieșit și la recentul Congres al culturii și educației socialiste, limba și literatura română sînt disciplinele cele mai repede și ușor sacrificate, ori de cîte ori vine vorba de redus orele în programa școlară. Argumentele aduse sînt la mintea cocoșului : limba maternă o știe toată lumea de acasă. Iar o literatură națională, pentru ce să mai o studieze ? Oricine găsește printre cărțile părinților măcar un volum de Alecsandri, de Creangă, de Eminescu, de Caragiale, de Coșbuc și pune, cît e copil, mîna pe el. Harap-Alb îl citește bunica, mai aude cîntîndu-se prin familie, la vreo masă aniversară, către sfîrșit, „Steluța"... Cu ăștia contemporani se descurcă apoi el și dacă-i ignoră nu e chiar așa o mare nenorocire !

Raționamentul convine într-adevăr minții cocoșului. Toate sînt bune, doar că semințele educației patriotice, școala le sădește în sufletul copiilor și mai cu seamă la orele de predare a limbii, literaturii și istoriei naționale.

Dacă refuzăm să înțelegem atîta lucru, să nu ne mire apoi că unii tineri hipertehnicizați, „din fragedă pruncie", ajung să-și „aleagă" țara după calitatea frigiderelor și a mărcilor de mașină.

În Facultatea de filologie s-a introdus acum o justificată și utilă dublă specializare. Altfel zis, licențiatul trebuie să poată deveni, conform cerințelor locale, profesor de două limbi și literaturi. Măsura, bună, lasă loc și unei anomalii neprevăzute. Nu puțini studenți aleg, de la intrarea în facultate, două limbi străine, franceză și italiană, engleză și germană, rusă și spaniolă. Devin astfel literați care au doar vagi cunoștințe liceale (și acelea, azi, foarte reduse) despre autorii patriei lor. Dacă în clasă elevii sînt împinși să-l apropie pe Baudelaire de Arghezi și să ceară profesorului lămuriri, e primejdie ca el să se compromită, neștiind ce să le răspundă. Pot fi imaginate ușor și alte situații penibile.

Tinerii, buni cunoscători ai unor limbi străine, se întîmplă să ajungă chiar în străinătate, cu misiuni culturale, pe lîngă ambasadele noastre. Mulți sînt folosiți ghizi la O.N.T. Cineva mi-a povestit o întîmplare perfect autentică, trăită în calitate de martor direct. În R.F.G., un emisar al nostru cultural, diplomat în două limbi străine, purta o discuție cu o nemțoaică interesată de literatura română. S-a ivit o contradicție și comic sau jalnic e că ea avea dreptate, cunoscînd mai exact lucrurile ca licențiatul nostru, rămas în privința autorilor clasici autohtoni la informații vagi și lecturi fragmentare din școala primară.

Să ne închipuim și ce propagandă putea el să facă pentru scriitorii contemporani, deși aceasta intra în atribuțiile sale !

Orice filolog al nostru, indiferent de ce specializare își alege, cred că ar trebui să posede și un minimum de pregătire universitară în limba și literatura română. Altfel riscă să devină o speță de pasăre care piere tocmai pe limba ei. Și cît respect ar merita proverbul, nu e deloc onorabil un asemenea spectacol.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

SCRIITORI ROMÂNI DE AZI

Ion Brad

Transilvania, dealurile cu vii de pe valea Tîrnavelor („În miezul primăverii, pe dealuri lîn arcate, / Ce dragi mi-s podgorenii cu vermorelu-n spate..."), sentimentul familiei și al țării, Blajul cu Mitropolia, Grădina botanică și Cîmpia Libertății, amintirea originilor și a satului („Mai sînt plugari care mereu se plîng, / Rizînd cu ochiul drept, / Plîngînd cu ochiul stîng..."), umilința și sărăcia retrăite la timpul trecut, acestea sînt motivele tematice și decorul rezistent al poeziilor prin care Ion Brad supraviețuiește deceniului șase, în care și-a început activitatea, ca un continuator mai disciplinat și mai liniștit al lui Emil Isac. Poetul s-a născut în anul 1929, în satul filologului Timotei Cipariu, Pănade. Primele volume, **Cincisutistul** (1952) și **Balada împușcașilor** (1955) sînt un fel de mici romane în versuri, construite după un proiect riguros, ca blocurile din prefabricate. După o experiență eșuată de emigrant în America, la fabrica Ford din Detroit, Ilie Gabor, din satul Someșeni, se întoarce în România și participă ca mecanic de locomotivă, la grevele din 1933 de la Cluj. După război, el se angajează în opera de prefacere economică și socială a țării, hotărîndu-se într-o ședință de lucru să devină „cincisutist", adică să parcurgă cu locomotiva cel puțin cinci sute de kilometri în 24 de ore. După cum se vede, specia preferată de poet în această perioadă (**Cu sufletul deschis**, 1954, **Cîntecele pămîntului natal**, 1956) este „poemul epic", **balada**, care relatează de obicei un eveniment înțeles nu ca întîmplare, ci ca situație tipică prin caracterul ei istoric sau social. În măsura în care vorbesc despre destinul unei generații de poeți și, mai general, despre relația indivizilor cu istoria, toate aceste texte (**Tînărul mecanic**, 1954, **Balada poștașului**, **Balada unui plugar și a unei foi de hîrtie**, **Balada ceasornicului bătrîn**) sînt mai tulburătoare astăzi ca document, decît ieri ca poezie : „Puteți lăsa tăcerea, dacă vreți. / Să-și ningă peste mine, lîn, zăpada : / Toți ne-am născut în iarnă, ca poeți, / Cînd genul preferat era balada..." Poetul a înțeles primul dificultățile acestui fel de a concepe literatura, pe care și le-a asumat bărbătește și despre care a vorbit nu numai în **Orga de mesteceni** (1970). („Cine nu vede, cine nu știe : / Sînt prea mulți poeți de hîrtie !"), dar și în **Cîntecele pămîntului natal** : „Mă tot înjură unii c-aș fi proletcultist, / Că nu am rime rare și, poate, că exist..."

După versurile inedite din culegerea antologică **Ecce tempus** (1968), volumul cel mai bun de pînă acum al poetului este, desigur, **Orga de mesteceni**. Simplitatea dintotdeauna a poeziilor lui Ion Brad s-a transformat aici într-un rafinament muzical, care amintește de ultimele poezii ale lui Blaga, neliniștite fără crispare, precum cercurile apelor pe lac. Alături de amintirea bunicului, „ostașul chezaro-crăiesc", reapare și aici, ca la Coșbuc sau la Emil Isac, motivul obsedant al mamei, prezentă dincolo, ca un ultim refugiu, în pericol să se piardă încă o dată, în amintire. Dispoziția discret elegiacă, prudența în durere, ca și, altădată, în entuziasm, neliniștea stilizată și ținută astfel sub control par să fie trăsăturile specifice ale celor mai bune poezii din **Noapte cu privighetori** (1973).

Superioare poeziilor sînt cele două romane, **Descoperirea familiei** (1964) și **Ultimul drum** (1975), deși unitatea de personaje și de univers, altfel spus unitatea de operă, este, în cazul lui Ion Brad, desăvîrșită. În **Descoperirea familiei**, doi țărani din satul Zăpadia, de lîngă Blaj, refuză să mai lucreze în cadrul gospodăriei agricole. Primul, Octavian Borcea, pentru că este convins că președintele, Ion Cireș, vrea să-l facă „ciurdar", ca să-l umilească, al doilea, Vasile Dodu, de supărare că nu a fost numit șeful unei echipe legumicole. Un al doilea conflict al romanului se consumă în cadrul familiei Borceștilor. Soția lui Octavian, Silvia, a murit cu mai mulți ani în urmă, cei șase copii s-au împrăștiat prin țară, nemulțumiți de asprimea tatălui lor, care i-a crescut mai mult cu bătaia. Acesta s-a supărat pe toată lumea, pe sat, pe familie, pe gospodărie, fără să fie însă, în fond, un om rău. În final, Octavian Borcea își readuce copiii acasă, cu prilejul parastasului mamei lor, se împacă cu toată lumea și acceptă ca unul dintre băieți, Artimonut, să se însoare cu Lelia, fata „dușmanului" său, Ion Cireș. Familia s-a consolidat, pentru că (aceasta este tema latentă a cărții) ea se identifică cu satul și cu gospodăria colectivă.

Ultimul drum este într-un fel o continuare a **Descoperirii familiei**. Personajele sînt aceleași, numai timpul și, firește, întîmplările sînt altele. Sîntem în 1973—1975, la aproximativ zece ani după acțiunea din **Descoperirea familiei**, Octavian Borcea s-a recăsătorit cu Livia, o văduvă cu șase copii, unitatea familiei este pusă din nou în discuție, dar de data aceasta nu copiii sînt principalii nemulțumiți, ci bătrînii, tatăl și mama lui Octavian, Artimon și Maria, care se tem că prin noua căsătorie a fiului lor își vor pierde toate drepturile. În primul roman, familia se reunea simbolic cu prilejul unei nunți ; în cel de-al doilea, moartea bătrînului Artimon reface pentru o clipă iluzia unității. Dar familia s-a destrămat, copiii s-au răspîndit prin toate colțurile țării, satul nu mai există pentru Borcești decît incidental. În sens propriu, **Ultimul drum** este, desigur, ultima revedere a celui mai mare dintre fiii lui Octavian, inginerul Petre Borcea, cu bunicul său de 90 de ani, Artimon. În chip simbolic însă, călătoria aceasta poate fi interpretată ca un ultim drum spre sat. Pentru bătrînul Artimon, „o țară fără sate e ca o mamă fără copii... îi seacă izvoarele...". Dimpotrivă, sentimentul acesta de pierdere a legăturilor originare este dublat la Petre Borcea de o senzație de forță. „Un sat devenea pentru el o țară". În diferența aceasta de mentalitate și de păreri stă conflictul adevărat al cărții, tema în legătură cu care romancierul ne propune să medităm. Realizat cu ajutorul acelorași elemente, **Ultimul drum** este mai plin de întîmplări omenești, mai exact și mai profund decît **Descoperirea familiei**. Romancierul nu a făcut din tema cărții sale o dramă, dar viața despre care ne vorbește este adevărată și, de aceea, dramatică. În proză, ca și în poezie, noutatea ține la Ion Brad de sinceritatea și de profunzimea reinterpretării, nu de experiment. Ca și în cazul lui Beniuc, ceea ce dă forță operei sale este tocmai puterea de a relua motivele vechi.

FLORIN MANOLESCU ■

Scriitorii și critica

Mai demult, sau poate anul acesta, am citit într-o revistă literară un articol în care autorul, un scriitor cunoscut, A. D. Munteanu, spunea că ar da toate cărțile de critică pe o singură pagină din Dickens. Citez din memorie, deci aproximativ, dar ideea asta era ; e adevărat că mai pomenea și alte nume dar l-am reținut numai pe al lui Dickens gîndindu-mă imediat că, oricît de genial, autorul lui **Pickwick** și al lui **David Copperfield** a scris totuși, în alte cărți, mult mai mult decît o singură pagină despre care tot ce se poate spune mai amabil este că ar fi putut lipsi fără pagubă; dacă tocmai pentru una din aceste pagini am sacrifica altele din Sainte-Beuve, De Sanctis, Lovinescu sau Călinescu, nu văd ce am cîștiga. Problema e deci, dacă e vorba de o „singură pagină" din cutare sau cutare autor, pe care anume să o alegem. Și dacă cineva ar alege tocmai bine una din **Port-Royal** sau din **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent** ar greși mai rău decît altul care și-ar fi ales-o din **Micuța Dorrit** ? De fapt și unul și altul ar greși, pentru că nici o singură pagină, oricît de sublimă, nici o singură carte, oricît de genială, nici un singur autor, fie chiar Shakespeare, nu pot înlocui toată literatura din care, vrînd-nevrînd, face parte negreșit și critica, gen literar ca și celelalte. Reducționismul acesta are un aer de superioritate și de extremă exigență, în fond însă nu exprimă altceva decît lenea minții. Lenea minții are un implacabil inamic, acesta e critica. Ea nu e reducție nici preferință ; e, dimpotrivă, amplificare, aprofundare, înțelegere, deci admirație, nu extaziere. Înlătură non-valorile, dar nu are preferințe între valori, chiar dacă le ierarhizează ; nici numărul mare al acestora, nici inepuizabilul fiecăreia, nu o obosesc. Nici preferință, nici oboseală : antidotul lenei așadar. A prefera e o atitudine necritică și subiectivă, deci leneșă ; nu trebuie confundată cu a distinge și a alege, operațiuni obiective, ale spiritului liber de orice prevenire.

În fond însă ideea care m-a reținut în acel articol al lui A. D. Munteanu (autor dealtfel a nu puține articole de critică, din care a dat și un volum) nu era alta decît că existența criticii parazitează creația propriu-zisă și o acoperă de superfetatorii glose și subtilități. Li se întîmplă cîteodată scriitorilor să-și piardă cumpătul și să vitupereze contra criticii, dar acestea nu-s decît manifestări de umoare pe care nu trebuie să le luăm **ad litteram**. Dacă memoria nu mă înșeală, Marin Preda spune undeva despre critici că sînt niște canibali (sau ceva asemănător) deși **Imposibila întoarcere**, pe care o asez alături de **Moromeții** și de **Întîlnirea din pămînturi**, adică foarte sus, e în felul ei și o carte de critică ; cred că n-o spunea serios, sper în tot cazul că nu. Scriitorii adevărați nu fug de critică și sigur că nu pot dori dispariția ei, asta nu atît din setea de laude (prea omenească și mai ales prea scriitoricească), cît din setea de inteligență, fără de care un scriitor nu e decît un scrib.

Se pare că Sadoveanu ar fi declarat cîndva că nu citește ce se scrie despre cărțile lui. Cred că nu numai un mare scriitor, ajuns la culmea gloriei, dar chiar și unul de mai restrînsă consacrare, nu mai aleargă, ca un debutant, după fiecare cronichetă despre el și poate ignora multe din ele. Dar că-i poate fi indiferentă critica, asta nu e de crezut. Nu din vanitate ci din conștiință artistică trebuie să-l intereseze critica, și nu atît laudele cît înțelegerea și obiecțiile argumentate, pe care chiar dacă eventual nu le acceptă trebuie în tot cazul să le admită. Și nu numai critica despre sine, ci critica în sine e normal să-l pasioneze pe un scriitor. Cum să nu-i pasioneze tot ce privește arta literară ? A nu citi critică înseamnă a nu se sinchisi de literatură și a întoarce spatele inteligenței.

Dar cînd un scriitor, ametit de glorie (care chiar pe deplin meritată poate fi în bună măsură și efectul unor împrejurări extraliterare) ajunge să nu mai aștepte de la critică decît servicii de presă și tămîieri continue, sărind ca ars, fără elementară decență, la orice obiecție sau rezervă, cum nu rareori avem tristul prilej de a vedea, acela are toate șansele să fie defunct ca scriitor și are, ca atare, parte să-și audă orațiile funebre în panegiricele ce-l încîntă.

AL. PALEOLOGU ■

CRONICA LITERARĂ

Ion Gheorghe: Noimele

Unele poeme din această carte țin oarecum de maniera poeziei de cunoaștere. Avem în vedere nu atît elementul de speculație (implicat sau doar presupus, în afara textului), cît ambiția de a descifra hieroglifele existenței țărănești, proiectată în mit. Un vers ca acesta nu e deloc întîmplător : „țăranii prin lume sînt semnele mele pe care zeul însuși mi le trimite". Poetul e preocupat în tot ce scrie de tiparele vieții arhaice, mergînd pînă la arhetipul folcloric. În schimb, cultivă tot mai rar sonoritățile misterioare (**Istrița ! Istrița !**) și sîntem departe de complexul „tracic" de odinioară. Apar totuși destule figuri de basm și mitologie, care circumstanțializează cît de cît, prin autohtonizare, construcția lirică : „țăranul Dioyse", zeul Caloian, Zburătorii, Muma-Cailor, Țugulea, Deucalion și Pirha.

«Noimele», la rîndul lor (titlul unei poezii duce la exces formularea : **Noima noimelor**), trimit la o concepție populară, naivă despre logos. Aceasta, bineînțeles, pe fondul unei vitalități explozive și al unei fantezii plastice prodigioase. De remarcat că întoarcerea la mit nu e lipsită de oarecare anxietate. Versurile sînt în continuare dure, neșlefuite. Înclinația către parabolă și retorica neînfrînată duc la dilatarea enormă a poemelor ; lucruri, de asemenea, cunoscute. În **Ursul**, ca și în **Noima arborelui** (o fabulă), poetul dovedește un simț epic remarcabil.

Ideea cărții e cuprinsă toată în aceste versuri, pe care le extragem din poezia semnificativ intitulată „Totem" : „Sînt fiul Cerului și al gliei Mume — / stîrpe de meteorite plesnind în propria-i cenușă și zgură, / un zburător a roit cu-o țărancă firea noastră pe lume, / de ni se tînguie sufletul în amfora cu piatră pe gură". Este surprinzătoare aici prezența motivului folcloric, într-un context de mitologie romantică și viziune arhetipală. E vorba însă, la Ion Gheorghe, de un adevărat program liric. În **Pustnicul** citim : „cartea ce-o întocmise în slujba unei patrii și a mai multor hegemoni / asupra lucrării pietrelor în oameni și-n semănături". În altă parte cîntă „viețile pietrelor de închinare". Se știe că obsesia pietrei, a materiilor dure, bolovănoase e mai veche la Ion Gheorghe. O întîlnim în **Megalitice** bunăoară.

O asemenea poezie este expresia unei drame de interes mai larg : poetul își asumă un destin colosal. De unde, nota de gravitate și, în același timp, de crispare, necunoscută în poezia tradiționalistă propriu-zisă, mult mai placidă. Spaima de neantul vegetal (într-un volum anterior iarba amenința orașele) sau de excesele civilizației („acest secol de elogiu vulgar") țîșnește dintr-un strat ceva mai adînc decît al simplei confesiuni lirice. Lumina ne vine din afară, de la origini, vrea să spună poetul. Chiar și sensul existenței noastre a fost înscris cu mult înainte în formele neînsuflețite, aparent grosolane, ale materiei. Noimele înseși sînt de fapt niște stihii care preced creația. Redescoperindu-le, nu facem decît să ne reașezăm într-o altă ordine, sacră și mult mai viguroasă. De aceea considerăm că Ion Gheorghe oscilează între o poezie de investigație a miturilor străvechi și o poezie de reprezentări senzuale.

Altfel, viziunile lui Ion Gheorghe au un substrat patriotic, limpede exprimat. Poetul evocă undeva „patria de demult" ; iar cînd se teme de „răfuielile istoriei" nu înseamnă că fuge de prezent. Elogiul adus țăranilor are semnificația unui adevărat eveniment de conștiință. Mai ales că folosește un registru liric extrem de variat, de la notația suavă („ciorapii țăranului — mirosiți de toți aștrii și desmierdați") pînă la remarca politică fără ocolișuri („Astfel îi țin ei de urît și-o apără de-ntocmiri viclene — / (...) și-i merge bine patriei, lăsată pe seama acestor capete de țărani").

Noimele este fără îndoială una dintre cele mai bune cărți de poezie ale anului.

CORNEL MORARU ■

LA I.M.M.R.-GRIVIȚA ROȘIE, NU NUMAI CUVINTELE DAR ȘI FAPTELE OAMENILOR PORNESC DIN INIMĂ

MUNCA NOASTRĂ ȘI SĂRBĂTOAREA NOASTRĂ NAȚIONALĂ

Oltean din partea stîngă a Oltului, după cum îi place lui însuși să-și spună, și lucrînd de douăzeci și trei de ani aici, în „groapa cu lei" a Bucureștiului, după cum îi place iarăși să zică, adică printre giuleșteni, Alexandru Preda, inginer-șef al Întreprinderii mecanice de material rulant Grivița roșie, are 48 de ani cu totul, un renume de om autoritar și exigent și, asemeni comandanților militari sau medicilor de urgență, înfățișarea aceea aspră și decisă a tuturor celor ce, într-un fel sau altul, răspund de viața oamenilor. Noi, cei care ne îmbulzim la casele de bilete ale agențiilor de voiaj și ale gărilor, datorăm într-adevăr, în mare măsură, confortul, tihna și securitatea călătoriilor noastre celor de la I.M.M.R.-Grivița roșie. „Reparăm aici, îmi spune inginerul-șef, vagoane moderne de călători. După un an de funcționare, vagonul intră în așa-numita reparație periodică. După șase ani, în reparație generală, iar după șaisprezece în reparație capitală. Înlocuim sau reparăm ușile, ferestrele, capitonajul și verificăm toate subansamblele și instalațiile care asigură rularea vagonului. Avem în vedere mai ales boghiurile. Dacă e cazul, demontăm vagonul pe bucăți și schimbăm piesele uzate. După ce-l refacem, îl punem pe standuri și-l supunem unei verificări foarte minuțioase. La urmă are loc și o probă de parcurs. Trenul merge gol, bineînțeles. Dacă totul a ieșit bine, vagonul e liber să plece în lume. Cam asta e tot. Dar e destul loc să îmbătrînești făcînd toate lucrurile astea".

Două alei cu nuci bătrîni de o parte și de alta, încărcați de rod, dînd un aer familiar locului și parcă liniștea unei gospodării de țară, despart zgomotul uzinei de cel al străzii. În atelierul de tratamente termice, în apropierea unui cuptor în care se zbate turnul incandescent al unei flăcări avide de aer, forjorul Petre Nicolae și inginerul proiectant Nicolae Benedek discută, dar nu despre „Rapid", cum ar putea crede cineva din afară judecîndu-i după gesturi și mimică, și nici despre locul unde vor merge în concediu anul acesta, ci despre reperele pe care le mai au încă de asimilat.

Alături, în atelierul boghiuri, se lucrează parcă numai pe partea dreaptă, cum intri. În stînga, îmi spune inginerul-șef, au fost băile degresoare. Boghiul era introdus într-o asemenea baie și spălat, curățit, în circa 4—5 ore. Acum operația aceasta se face în cinci minute, cu ajutorul unui tunel construit de muncitorii întreprinderii într-o latură a atelierului. Locul vechilor băi va primi o altă destinație. Am făcut astfel, adaugă inginerul Alexandru Preda, economie de timp și economie de spațiu. Între atelierele de tîmplărie și de tapițerie se construiește un altul, pentru lăcătuși. Pereții exteriori ai atelierelor vechi au devenit pereții interiori ai atelierului nou. În felul acesta, întreprinderea a devenit compactă, monobloc. Secțiile se țin lanț, treci dintr-una în alta simplu, deschizînd o ușă, și nu ca înainte, ocolind cîteva colțuri de clădiri. Din această raționalizare, aș spune, a geografiei întreprinderii, fluxul producției a ieșit, bineînțeles, substanțial îmbunătățit. I.M.M.R. — Grivița roșie seamănă acum cu un fagure în mijlocul căruia, pe un platou imens, cu zeci de linii ferate și de peroane, se înșiruie garnituri întregi de vagoane. E o gară ciudată, în care nu vin și nu pleacă oameni, ci vin și pleacă trenuri goale, în liniște, pentru că zarva uzinei nu pătrunde pînă aici, și într-o atmosferă stranie, pe care lumina răsfirată de tuburile de neon din plafonul uriașei hale nu face decît s-o sporească. Doar cîțiva oameni se mișcă încoace și-ncolo, după treburi. Maistrul Dumitru Burlacu, din acest atelier numit de „decapare-vopsitorie", îmi spune că, pînă nu demult, pentru a da jos vopseaua de pe vagoane, oamenii întindeau cu bidineaua peste pereții vagonului o soluție de var și sodă caustică, apoi așteptau ca vopseaua să cadă. Așteptarea asta dura cam 24 de ore. Acum, prin jeturi, și cu o substanță mai adecvată, operația nu depășește 4 ore. În același timp, îmbrăcarea vagonului într-o altă culoare s-a redus, ca durată, de patru ori, prin folosirea procedeului nou de vopsire în cîmp electrostatic.

Desigur, oricîtă grijă s-ar pune în folosirea cu maximă chibzuință a spațiului, curtea întreprinderii trebuie să lase loc suficient ca vagoanele să fie manevrate, la sosire și la plecare. Acolo, afară, unde așteptau alte zeci de vagoane să intre în reparație, printre șinele de cale ferată de-a lungul cărora creștea îmbelșugată iarba hrănită din plin de ploile ultimelor zile, inginerul șef tocmai zărise un om culcat la cîteva zeci de metri în umbra unui vagon. „Doarme ! Ah, ce nu pot să-i sufăr eu pe ăștia !" — a zis, și a luat-o repede într-acolo. N-avusese totuși dreptate. Intrat pe jumătate sub vagonul nr. 20622, electricianul Marian Ionescu nu dormea la umbra lui, ci îi demonta servomotoarele. Împăcat, inginerul Alexandru Preda m-a condus apoi la noua turnătorie, pe care special, mi-a zis, a lăsat-o la urmă, pentru că ea este lucrul cu care deocamdată cei de la I.M.M.R. — Grivița roșie se mîndresc cel mai mult. Și au și de ce : au făcut-o singuri. „Cu turnătoria veche nu mai puteam lucra, ne asfixiam, avea o capacitate prea mică. Pînă la șase sute de tone de piese turnate anual. Era prea puțin. Ca să vă spun că ne-am apucat noi așa, peste noapte, și-am făcut-o pe cea nouă, bineînțeles că ar fi o copilărie. Adevărul este că am muncit toți, fără preget, timp de mai multe luni de zile. N-am fost condiționați de alții cu forță de muncă sau repartiții de materiale. Și aș adăuga numai atît : dacă am fi făcut-o prin fonduri de investiții, ne-ar fi costat cam un milion și jumătate. Construind-o singuri, n-am depășit însă suma de 300 000 de lei".

Realizarea acestui obiectiv, pe care constructorii lui nu se sfiesc să-l numească drept unul „de anvergură", a fost dedicată zilei de 23 August. În turnătoria nouă, o hală lungă de 70 de metri, înaltă, luminată și bine aerisită, vorbesc cu Constantin Cristescu, șeful echipei specializate în confecționarea pieselor din fontă. „Ne-am mutat de curînd aici, îmi spune el. Utilajele au fost montate succesiv, asta însemnînd că producția n-a încetat nici o clipă. Lucrăm mai cu spor, în condiții tehnice mai bune. Putem turna piese din fontă de două ori și jumătate mai mult decît în hala veche. Și n-am înregistrat nici un rebut de cînd ne-am mutat în turnătoria nouă ! Bineînțeles, nici n-am vrea să avem vreodată un asemenea necaz".

Tot în cinstea marii sărbători de la 23 August, muncitorii de la I.M.M.R. — Grivița roșie și-au propus să dea în folosință un nou stand electric pentru testarea instalațiilor vagoanelor etajate și ale celor cu seria 21 000. I-am găsit muncind la această uzină electrică în miniatură pe ajustorul Mircea Tudor și pe electricianul Petre Moraru. Montau filtrul la transformatorul mare, care va ridica rețeaua de la 380 volți la 7 000, urmînd ca după aceea să fie făcută comutarea de pe vechea instalație pe cea nouă. Alături, pe ușa unui vagon, cineva scrisese cu creta : „Petrică, vezi că mîncarea e în sertarul meu. Titi". Petre Moraru rîde încurcat, un văr al lui i-a lăsat „biletul" ăsta, zice, dar el n-are timp să se plimbe astăzi prin uzină, trebuie neapărat să termine ce a început. Nu de alta, dar standul — care, dacă ar fi fost cumpărat, ar fi costat un milion lei valută — trebuie să intre neîntîrziat în funcțiune.

Avem meseriași foarte buni, îmi spune inginerul-șef. Profilul întreprinderii cere foarte multă manoperă, multă migală, multă precizie și finețe. Ca să nu mai spun că trebuie să înlăturăm în totalitate riscul unor lucrări de calitate necorespunzătoare. În plus, cei de la I.M.M.R. — Grivița roșie au un nume pe care se simt datori să-l apere. În cadrul centralei, ei se situează pe locul 1. Pe primele șase luni ale anului, planurile la producția globală și producția marfă au fost îndeplinite în proporție de 104 la sută, și tot în aceeași perioadă prețul de cost pe întreprindere a înregistrat o reducere — la 1 000 de lei producție marfă planificată — de 11 lei. Economiile realizate astfel s-au ridicat la peste două milioane de lei. Și aceasta pentru că — după cum spunea inginerul-șef — aici există „tot oameni unul și unul". De la director la ultimul angajat al întreprinderii. Directorul Vasile Nadin, îmi spunea inginerul Preda, convins că nu pot da o interpretare nepotrivită cuvintelor sale deoarece au venit amîndoi, acum 23 de ani, în uzină, și-au rămas prieteni, este „un om foarte energic, cu multă inițiativă, cu vederi largi, într-un cuvînt un om cu care te simți bine să lucrezi". Iar muncitorii la fel, adăuga el, sînt cei pe care i-am văzut și cu care am vorbit. Oameni, de fapt, ai unor mari cutezanțe și-ai unei mari dăruiri, alcătuind un colectiv solid și prestigios, de faptele căruia se leagă atîtea amintiri ale istoriei noastre, pe care o regăsim vie ca într-o oglindă în ziua marii sărbători de la 23 August, întîmpinată, la I.M.M.R. — Grivița roșie, din inimă, și cinstită prin fapte care depășesc modestia cuvintelor.

DUMITRU ELIADE ■

CAPRICII

E bine, dacă poți

E bine, dacă poți, să fii bun, să tinzi mereu spre bunăstare, să te bizui, fără sminteală, numai pe muncă și pe cinste — să fii drept dar să nu fii dur, să fii intransigent, dar să nu fii grosolan, să fii cum ești în adevăratul tău cuget, cum trebuie să fii, fiindcă nu vei realiza niciodată ceea ce vrei să realizezi — **o operă** — dacă nu te vei edifica pe tine însuți pe parcurs, pe parcursul edificării propriu-zise, în procesul muncii. Cel din urmă zidar se schimbă și devine alt om, pe măsură ce își însușește tainele meseriei. Orice om poate să realizeze lucrul acesta, cu foarte puțin efort și cu foarte multă răbdare

E nevoie și de renunțări, pe drum, e nevoie și de sacrificii, vor fi greutăți multe de învins, greutatea cea mai mare constînd, totuși, în a te învinge pe tine însuți, nu în sensul anulării, ci în sensul unei adevărate regăsiri, al scoaterii în lumină a adevăratei esențe, care e unică, așa cum e unic sufletul fiecărui om, felul său de a fi, fiindcă fiecare om e o mare și nedescifrată personalitate.

Exemple sînt destule dar eu îți voi aminti acum numai de doi bărbați celebri, de Brâncuși și de Tolstoi, pentru că ei doi s-au apropiat cu adevărat de marea simplitate, fiecare în felul său, căutîndu-se mereu în sine însuși, cel dintîi, revărsîndu-se în afară, cel de al doilea, nu pentru spectaculozitate, cum s-a spus, căutînd în fond același lucru, aceeași esență umană, care există în fiecare om, cum există opera de artă în blocul de marmură sau de piatră. De aceea aș îndrăzni să spun că fiecare om poate să fie pentru sine însuși ceea ce e sculptorul — marele sculptor — pentru statuia din piatră, un artist, un dezvăluitor de forme și de esențe.

E nevoie, e adevărat, de anumite condiții, — e nevoie de libertate și de o anumită stabilitate materială, de un climat favorabil afirmărilor și dezvăluirilor plenare — dar condițiile sînt, în ultimă instanță, cele pe care și le creează omul singur, fiindcă nu există împrejurări care să-l poată opri din drum pe cel bun și puternic, oricît ar fi ele de dificile, așa cum nu există, la extrema cealaltă, situații gata făcute, din care să se nască numai zei și semizei, ca într-un miracol, din care să scoți, după ce ai introdus acolo indivizi de toată mîna, numai eroi pozitivi, oameni perfecți pentru totdeauna.

Îndemnurile acestea ale mele sînt născute dintr-o nostalgie care mă încearcă din ce în ce mai des, pe măsură ce înaintez în vîrstă, sînt rodul unei dorințe care a pus și pune stăpînire din ce în ce mai mult pe mine, pe care nu se putea să nu ți-o împărtășesc, fiindcă „e bine, într-adevăr, să fii bun și drept, e bine să fii așa, să fii cu adevărat om de omenie, să poți spune în final (sau în pragul finalului) că ai construit ceva în viață, te-ai construit pe tine însuți, dăruindu-te altora, ai fost un om !..."

ION LĂNCRĂNJAN ■

Vara participării noastre

Cei maturi, bărbați și femei între două vîrste, dacă simt o nostalgie copleșitoare auzind binecunoscutul cuvînt — vacanța, mai bine să n-o simtă. Nu de altceva, dar vacanțele tinereții lor se deosebeau în multe privințe de cele ale fetelor și băieților de astăzi. E drept, nu lipsea perspectiva unor participări la cîte un șantier de muncă patriotică sau petrecerii cîtorva săptămîni în tabere de odihnă sau în diferite stațiuni. Problema era în primul rînd a concepției generale prin care s-au organizat verile de odinioară. Astfel, posibilitatea participării tinerilor la acțiuni de muncă sau la odihnă era mai mult accidentală și nici pe departe nu cuprindea acel număr impresionant de elevi care beneficiază astăzi de posibilități multiple de a petrece o vacanță plăcută, utilă, constructivă. Practic, astăzi, aproape toți elevii patriei participă, într-un fel sau altul, într-un cadru organizat, avînd la dispoziție condiții materiale excelente, la refacerea puterilor creatoare pentru anul de învățămînt ce urmează. Cîteva săptămîni într-o tabără sau într-un șantier de muncă patriotică (căci le găsim cu duzinile într-un flux continuu în fiecare județ), să-ți călești un pic fizicul obișnuit cu șezutul în bancă, sau în taberele de instruire pentru membrii activelor U.T.C. din școli, tabere în care pe lîngă programul de instruire redus la minimul necesar găsești timp berechet pentru munci utile, cultură, excursii, sport sau distracție — sînt doar două posibilități din cîte există pentru majoritatea copiilor din țară. Desfășurînd în fața noastră harta patriei, găsim pe ea localități ca Năvodari, Costinești, Nedeia-Măceșu, Tîrgoviște, Homorod, Izvorul Mureșului, Chirui-Băi, Sibiu, Tulcea și încă multe, multe altele, care pentru elevii noștri de azi nu sînt doar niște simple denumiri geografice, ci izvoare ale unor experiențe adevărate de viață și de muncă, care într-adevăr vor merita nostalgia lor viitoare.

Tînăra generație de astăzi se călește prin efectul reconfortant al muncii și al distracției utile, printr-o gamă bogată de acțiuni educative. Mi se pare cu totul nefondată „grija" unor părinți sau pseudoeducatori, care văd în acest nou sistem de a petrece vacanța un pericol care paște „sănătatea copiilor". Să-ți cunoști patria, să guști din plin nu numai din pîinea și roadele sudorii oamenilor muncii de la orașe și sate, dar și din plăcerea de a le realiza cu propria ta mînă, să te călești în aer liber, în nopțile răcoroase ale munților noștri, scăldîndu-te fără frică în apele proaspete ale pîrîurilor noastre, să legi prietenii trainice cu colegii tăi de generație indiferent din care colț al țării ar fi venit, indiferent de limba lor maternă — toate acestea nu numai că sînt departe de a periclita sănătatea tinerilor, dar sînt niște lucruri absolut necesare.

În zilele trecute mi-a căzut în mînă o poezie scrisă de un poet nu demult încă tînăr și el, poezie în care domnia-sa exprimă sentimentele sale de adîncă tristețe pentru faptul că școala, „această tainică cetate a tinereții", rămîne părăsită în timpul verii, asemenea unei ruine uitate. Nostalgia lui mi s-a părut anacronică văzînd, de pildă, efortul cu care elevii din municipiul Odorheiu Secuiesc, constituindu-se într-un șantier de muncă patriotică, organizat pe mai multe serii, s-au îngrijit de construirea cît mai grabnică a cetății tinereții lor. Tineri români și maghiari, într-o frăție firească, au dat dovadă de cel mai înalt atașament posibil în timp de pace : înălțau într-un ritm demn de remarcat zidurile de cărămidă ale propriei lor școli. De aceea, nostalgiile pentru vacanțele de odinioară eu le consider ca fiind niște regrete tîrzii în fața exemplelor grăitoare ale verii participării noastre.

CSEKE GABOR ■

LA RUGINOASA, SUB SEMNUL TRIUMFAL AL STĂRII DE ȚĂRAN

Ruginoasa, invitată la un examen al superlativelor, e o comună ce-și ajunge sieși iar singularitatea ei pornește, aidoma aceleia a castelului lui Cuza, de la faptele locuitorilor ei, de la conștiința fericirii satului și de la o economie a fericirii obținute zi de zi, ceas de ceas.

Hăt tîrziu, cînd drumurile satului încep să se stingă, se întoarce la primărie și primarul. Are 40 (și ceva) de ani, gesturile îi sînt simple, ca și vorbele cu care însăilează o discuție, zîmbește cu un zîmbet nu prea mare, mărunt chiar, dar privește cu o pupilă sigură. Îl privesc, vrînd să-mi dau seama dacă este un om fericit pentru că, de ce n-aș spune-o ?, am plecat din București spre a cunoaște fericirea oamenilor acestei comune, chiar dacă acest cuvînt exprimat curent reprezintă o imagine ștearsă a ceea ce înseamnă fericirea în realitatea satului contemporan. Florin Gîdea, „mai marele satului", e ca și pămîntul, are ucenicia răbdării ; faptele nu se încheie de tot niciodată, satul trebuie să trăiască o continuă separare între ceea ce este vertical, autentic, necesar și ceea ce e sinuos, fals, obscur, căci numai așa fericirea satului stă dreaptă în fața vieții, a obștii, și nu-i deloc ușor să te renești din ruine și din mai nimic !

Dar ce s-ar întîmpla dacă apele ar spune : pe aici, se trece greu. Ocolim ! Dacă munții ar zice : în picioare, am ostenit. Renunțăm ! Ce s-ar întîmpla ?, se întreabă primarul ; n-ar mai fi existat în prezent în comună 4 școli generale noi, totalizînd 30 de săli de clasă în care învață 1 300 de elevi, în fiecare sat nu s-ar fi clădit grădinițe cu un total de 300 de locuri, comuna n-ar fi avut 3 cămine culturale, 3 cinematografe sătești, o centrală telefonică proprie cu peste 100 de abonați particulari, un dispensar uman cu o casă de nașteri și staționar pentru copii, o farmacie, un cabinet stomatologic, un cabinet de științe sociale, o bibliotecă cu peste 16 mii de volume, 3 magazine universale noi, Ruginoasa n-ar mai fi una din comunele din județul Iași cu centrul civic termoficat.

Numai în ultimii 5 ani s-au construit peste 500 de case noi iar în ultimii 10 ani randamentul pămîntului s-a mărit de 11 ori, ca urmare a extinderii mecanizării, chimizării și irigării, a efectuării lucrărilor agricole la timp de bună calitate și, toate acestea, sînt monumentele noi ale satului, gloria lui.

FIȘE LA UN ITINERAR SENTIMENTAL

Comună formată din 4 sate
Populație 7 mii de locuitori
1596 satul este pomenit ca datînd de pe vremea lui Eremia Vodă Moghilă dar, de fapt, primii lui locuitori s-au așezat aici încă din vremea lui Ștefan cel Mare
sec. al XVI-lea construirea hanului din piața satului, distrus în cel de-al doilea război mondial
1805 manufactura domenială de produse textile, prima de acest fel din Moldova
1811 construirea castelului de către familia Sturza
1862 Cuza cumpără castelul de la familia Sturza (circa 8 000 de hectare)
1864 prin decretarea Legii rurale, Cuza a improprietărit, la Ruginoasa, țărani cu 3 554 de hectare
1873 moare Al. Ioan Cuza și este înmormîntat la Ruginoasa
1870 se construiesc calea ferată Pașcani-Iași și gara satului
1907 răscoala țăranilor din Ruginoasa

FIȘE DIN PREZENTUL COMUNEI

Producție globală : 40 de milioane lei, din care 21 de milioane de lei producție agricolă a C.A.P.-ului ; realizată semestrul I în proporție de 105 la sută.

Nu, nu e vorba de un loc comun faptul că, și la sat, s-a produs în fizionomia tuturor faptelor și, implicit, a fericirii, un fenomen de respingere a retoricii, a apretajului, a solemnității găunoase. Primarul își anulează dreptul activ la automulțumire, pronunță cu oarecare larghețe cuvîntul intelectual (comuna are 200 de intelectuali), pentru că aici nuanțele lui sînt plurale : de om al pămîntului și de dascăl al lui.

Ruginoasa. Adăugați la succintul ei profil și o spațioasă baie comunală, artizanatul ce se lucrează în ceape, în jur de 2 milioane de lei anual, artizanat ce-i face faimă Ruginoasei ; pe cei 100 de studenți pe care comuna i-a dat patriei în ultimii ani ; dar abecedarul de căpătîi al satului tot pămîntul rămîne, gramatica grîului, a porumbului, a macilor albi, a barabulei, se învață aici cu mare sîrg, pe cele 3 mii și ceva de hectare de pămînt arabil.

Inginerul șef al ceapeului, Petrică Alexe, un tînăr sub 28 de ani, e furios că „nu plouă, toarșu, nu plouă !, dai cu sapa la rădăcina porumbului ca-n beton, barabulele îs buni". O ia la vale și face un zgomot tare ciudat călcînd pămîntul, încît am impresia că pămîntul e o nucă goală pe dinăuntru iar tălpile lui o lovesc metodic, nici prea tare s-o spargă, dar nici prea încet, să nu-i trezească rezonanțe. E tînăr, și nu știu dacă pămîntul ceapeului se termină în făptura lui ori din ea pornește. Îmi zice față de alții, „dînsul", și-aș fi vrut să nu-mi mai zică așa, adică, „dînsul" mie, „dînsul", la tractor, „dînsul" la pămînt, dar el nu mă ia în seamă și, în afară de asta, sînt și eu tot cu un fel de „dînsul" pentru agronom, ca și pămîntul ăsta pregătit pentru culturile duble despre care agronomul zice că și-a pus toate nădejdile și sudoarea în „dînsul" ; aș fi vrut să semăn cu el, pentru că-mi plăcea cum îl ascultă pămîntul și cum vorbește cu uneltele, cu tractoarele, cu tufele de barabule, cu macii ăia albi ai ceapeului. „Ceva ploaie ar fi ca soarele pentru ziuă. Lucerna e bunișoară, de-ar avea ploaie ! Sistemul nostru de irigație acoperă numai vreo 200 și ceva de ha".

Îmi mai notez ceva în carnet: ceapeul are 1 000 de capete de vaci, 2 000 de oi, la lapte ajung pînă și peste 3 000 de litri pe cap de vacă furajată. „Ăștia de la I.A.S.-ul din comună au o fermă de vaci de elită, ne concurează producțiile de lapte, dar nici noi nu ne lăsăm cu una, cu două".

Undeva, la marginea pădurii dinspre satul Vascani, de cîteva săptămîni s-a „născut un nou sat", da, și se cheamă „satul de vacanță", fiind încă una dintre originalele inițiative ale primarului comunei, o „așezare" formată dintr-o clădire spațioasă, dotată cu cele necesare, începînd cu apa, lumina electrică și sfîrșind cu taberele de corturi așezate în incinta satului, sat în care își petrec vacanța cei 1 300 de elevi ai școlilor din comună.

Mai adăugați la fericirea Ruginoasei și faptul că, începînd cu 1971, comuna a obținut locul I și II pe județ în fiecare an, pentru înfrumusețarea localității iar în anul 1973 a primit „Ordinul Muncii cl. 1".

Biografia unui sat începe cu faptele oamenilor lui iar fericirea, înălțimea și puterea oamenilor lui se pot măsura numai după numărul piinilor din care e făcută cîmpia, ridicînd fericirea locuitorilor satului la puterea economică a faptelor lor.

M. N. FLORIAN ■

Țăranii

Cînd plouă, țăranii nu poartă umbrele
ei trec printre stropi cu fumul piinii de gură
smulgînd pălămida cu solzi de oțele
și porii și pielea le sînt arătură,
triumfuri rădăcinile cărnii in care
apa-n amestec de trăsnete și curcubeie
chiuie-n revoluția holdei spre soare
și-n ritmuri solemne, de epopee...
Cînd ninge, țăranii nu poartă umbrele
ei trec prin zăpezi șoptind către vară
cuvinte fierbinți care cresc viorele,
cuvinte doinite și de ocară
pentru leneșa trufie a grîului
ce așteaptă prea mult să-ncolțească,
pentru lipsa de bărbăție a rîului
ce-așteaptă primăvara să-l nască...
Cînd e soare, țăranii nu poartă umbrele
ei trec sub vipii cu pieptul păros,
cu pielea ruginită și arsă de stele
și cu privighetori cîntindu-le-n os.

ION IANCU LEFTER ■

Viața și moartea la Vîrfurile

CUM SE PLĂTEȘTE O POLIȚĂ MAI VECHE

— Era noaptea pe la 11. Stăteam de vorbă cu mama, care venise din satul ei, Nădlac, să vadă cum m-am aranjat în primul meu loc de muncă — dispensarul din Vîrfurile. Pe cînd vorbeam liniștite, se aud bătăi puternice în ușă și dă buzna înăuntru un bărbat care atît apucă să spună : „Copilul se taie !", adică, are convulsii, trage să moară. Am plecat. M-am întors în zori, sleită. Mama nu se culcase, mă aștepta. Nu mi-a zis nimic, dar în ochi îi citeam o întrebare. Am murmurat : „Din brațele morții l-am smuls". Mama n-a răspuns. Știți, cînd eram mică aveam un frățior care, la șase luni, a murit de bronhopneumonie. S-a stins în cîteva ceasuri. Atunci am hotărît să mă fac medic pediatru. Tata era zidar la Nădlac.

Să întrerupem pentru o clipă firul povestirii Ecaterinei Orban și să deschidem „Dicționarul enciclopedic român" la cuvîntul **melodramă**, caracterizat prin „...efecte patetice și violente, lovituri de teatru neverosimile, momente de sentimentalism ieftin, în scopul de a impresiona cu orice preț..." Desprinse din context, cuvintele de triumf murmurate atunci în zori de tînăra doctorită din Vîrfurile apar, poate, melodramatice. Și totuși, nu. În această îndepărtată comună de munte a județului Arad, oamenii nu au nici timp, nici înclinație pentru sentimentalismul ieftin, le este organic străină goana după efecte tari. Aci, viața ca și moartea se petrec pe tăcute. Dealtfel, cînd povestește, fata nu-și ascunde temerile, spaimele, ezitările, recunoaște că nu știe destul, că oamenii așteaptă de la ea, uneori, miracole, dar că ea, fiica zidarului din Nădlac și proaspătă absolventă în medicină, nu poate face minuni, ea își face datoria.

— Și totuși în noaptea aceea... ?

— Fusesem chemată la un copil de un an. Caz grav de bronhopneumonie. Abia sufla. Am încercat respirația gură la gură, fără mare succes ; micuțul vărsa mereu, se sufoca. Atunci am început cu injecțiile, am băgat în el — greu de crezut ! — 45 de fiole de glucoză, ser fiziologic, vitamine, hemisuccinat și altele. Da, 45 de fiole, una după alta, într-o fărîmă de om. Dar n-aveam de ales, spitalul era departe, totul atîrna de mine, de ce făceam eu acolo, în acel moment. Apoi copilul a dat ochii peste cap și credeam că sosise sfîrșitul. M-am pierdut cu firea, am început să tremur, am intrat în panică. Eram — și mă aflu încă — în primul an de activitate profesională. Văzînd că mă pierd, soțul — și el medic, dar nu pediatru — mi-a luat locul, a făcut masaj cardiac, a reluat respirația gură la gură, apoi l-am schimbat eu, după ce mi-am revenit. În zori, bătălia era cîștigată. **Din brațele morții l-am smuls !**

Numai că viața adevărată nu e totdeauna frumoasă, eroică, înălțătoare, alături de gînduri înaripate și nobile idealuri supraviețuiesc superstiția și obscurantismul, care cîteodată dau mai mult de furcă decît bacilii.

... Satul Lazuri, care aparține tot de Vîrfurile, se află cocoțat pe un vîrf de deal ; casele se răsfiră, se tupilează prin unghere pe unde ai jura că nu găsești suflare de om. O gravidă din Lazuri este internată la maternitatea din Gurahonț. Să nască la spital — după cum sună instrucțiunile Ministerului Sănătății ! Nouă, orășenilor, acest fapt ne apare atît de banal, încît nici nu mai merită consemnat, dar în așezări izolate lucrurile se cam schimbă.

Soțul gravidei i-a convins pe medicii din Gurahonț să-i dea drumul femeii acasă, „doar pentru trei zile". Deoarece nașterea nu părea iminentă, rugămintea i-a fost îndeplinită. „E greu în gospodărie fără femeie — spunea omul — sîntem chiar în vîrf." „Numai trei zile!" — au avertizat medicii. „Sfînt !" Dar bărbatul n-a mai revenit, avea copii mici și voia ca femeia să-i îngrijească pînă în ultima clipă. Și-o fi spus: „Poate să nască și acasă, ca mama și bunica ei."

La 8 ianuarie se pornise prin Vîrfurile un viscol cumplit. Cineva bate la geamul doctoriței : „Degrabă la Lazuri." Ușor de spus „degrabă". Cărările spre Lazuri dispăruseră sub nămeți, zăpada trecea de brîu și, culmea, doar cu cîteva zile înainte, prin împrejurimi, lupii sfîșiaseră o învățătoare. Și atunci, în noapte, o stranie procesiune se înfiripă ; în față, oficiantul sanitar, urmat de moașă și de doctoriță, în spate, soțul acesteia din urmă, înarmat cu... fiole de benzină, cu care să dea foc unui par dacă ar fi să apară lupii. Alcătuirea „convoiului" nu fusese întîmplătoare : în avangardă și în ariergardă se aflau bărbații, la mijloc femeile, pentru a fi mai apărate. Înainte de a începe urcușul, Ecaterina are un moment de ezitare, se gîndește că doar cu elicopterul ar putea ajunge la timp în vîrf. Dar pînă să obții legătura telefonică și aprobările necesare s-ar putea să fie prea tîrziu. Și au urcat pieptiș prin nămeți.

Să nu se înțeleagă din aceasta că am considera o asemenea comportare cu totul ieșită din comun. Sute de medici de țară au trecut prin experiențe similare și tocmai aceasta le conferă adevăratele dimensiuni umane.

— Sus, în căsuța de la Lazuri, ni se înfățișa o priveliște tristă. Copilul se născuse pe paie, într-un mediu infect și infectat. Îmi venea să plîng de ciudă : statul îi pusese la dispoziție — dacă mă pot astfel exprima — un spital întreg, dar tatăl a preferat pentru copilul său paie putrede ! Încă mai îngrijorătoare îmi părea situația mamei : nu-i ieșise placenta, se afla în stare de șoc. Și eram pierduți undeva în noapte, pe o culme înzăpezită... I-am spus omului : „Trebuie transportată urgent la spital, nu i-a ieșit **sălașul.**" „Apoi, trageți-l dumneavoastră afară, că d'aia sînteți doctoră". N-aveam timp de argumentat, retenția de placentă dura de cel puțin 12 ore, pericolul de infecție creștea minut cu minut. „Urgent, o sanie!" „N-am sanie ! — a mințit omul. Cereți la secretarul din Lazuri." Am fugit iute în grajd. „Uite sania, uite caii." Coborîtul a durat infinit de mult, cel puțin așa mi se părea mie, care, cu urechile lipite de inima nou-născutului, îi supravegheam bătăile rare. Femeia se văita, viscolul se întețea. A fost o noapte de infern, în care, la Lazuri, două vieți au atîrnat în grea cumpănă. Mama și copilul au scăpat cu viață, dar fuseseră la un pas de moarte. Dintr-o **prostie !**

Cîteodată în calea salvării de vieți omenești se ridică nu numai baricadele ignoranței, ci și obstacole de o cu totul altă natură.

Nu de mult, Ecaterina Orban s-a dus într-o comună apropiată, la Hălmăgel, în vizită la o prietenă. Se gîndea cu plăcere că va petrece o după-masă liniștită, schimbînd impresii domestice și rețete de prăjituri. Iată că un localnic aleargă într-un suflet la ea, cu același, mereu același, refren : „Veniți degrabă !" Medicul de la Hălmăgel fiind plecat la un pacient, s-a făcut apel la doctorița care întîmplător se abătuse pe acolo.

Era vorba de un sugar în stare gravă (ulterior s-a diagnosticat meningita). Doctorița s-a aruncat într-o autosanitară și s-a îndreptat spre dispensarul cel mai apropiat, care s-a nimerit să fie „dincolo", adică în alt județ, în Hunedoara. Acolo i s-a spus :

— Sînteți din județul Arad, vedem după numărul mașinii. Mergeți la spitalul din Arad.

— Pînă la Arad sînt aproape 200 km și aici e vorba de minute, copilul abia respiră.

La acel dispensar, care oricum, nu dispunea de un serviciu de reanimare, nu mai era chip de stat ; și apoi — poate vorbim cu păcat — oamenii își păzeau statisticile. Dacă, Doamne ferește, moare sugarul — care, fatalmente, ca orice sugar, se înscrie în rubrica însemnată cu roșu : „sub un an" ? Și nici măcar nu era din județ !

Mașina o luă în goană, în șuieratul sirenei, spre Deva, aflată la vreo 40 km depărtare.

Starea de șoc a micuțului refuza să cedeze. În asemenea cazuri, manualele de pediatrie dau indicații prețioase și sigure : frecții cu apă rece și fierbinte, injecții cu mykoren, karion și multe altele. Dar ce te faci cînd te afli fără trusă, fără tub de oxigen, fără nimic, într-o rochie de stradă, strîngînd la piept un copil muribund ?

— Am deschis geamul și i-am scos gurița afară, în speranța că aerul sub presiune, din goana mașinii, va servi drept balon de oxigen sui-generis. Mă uitam tot timpul în ochii lui, îi urmăream reflexele. Mai trăia ! Așa am ajuns la spitalul de pediatrie din Deva. Portarul nu s-a lăsat impresionat de echipajul nostru, a refuzat să ne lase înăuntru, observînd sec : „Sînteți din alt județ." Atunci l-am mințit, spunînd că mă înțelesesem cu medicul de gardă, deși, în realitate, pe acesta nu-l văzusem și nu-l întîlnisem niciodată. Copilul a fost salvat.

Așa trec zile și nopți în dispensarul de la Vîrfurile, cu reușite și eșecuri, cu dureri și bucurii, cu satisfacția datoriei împlinite și cu gîndul la o veche poliță care trebuie plătită „doamnei cu coasa".

LIONEL NIȚESCU ■

EDUCAȚIE PRIN AMINTIRI

Să nu te temi de întrebări

Eram pe o stradă de la marginea orașului, cu căsuțe ale căror camere s-au înmulțit treptat, prin adăugiri succesive, pentru turiști și, mai ales din cauza turiștilor. Cu toate că fusese recent asfaltată, strada își păstra aerul de cartier, de sat chiar, prin straturile de flori semănate în lungul trotuarelor și, mai ales, prin băncile pentru taifasul de seară din fața porților, dintre care cele de construcție mai nouă erau modernizate, adică pliante. Curtea casei în dreptul căreia mă oprisem, dominată de doi caiși mari, era plină de flori „regina nopții", care, fiind spre seară, se deschideau, albe-catifelate, ca și cum ar fi ridicat căpăcelele unor recipiente cu parfum greu, care părea că se ridică de deasupra pămîntului în straturi, în valuri, ca o ceață, ca o fumegare din ritualul de seară al plantelor. Doi bărbați tineri, pe care îi văzusem încă din capul străzii că discută ceva în fața acelei porți, la apropierea mea, păreau că s-au hotărît, au deschis poarta unui gard din lețe de lemn vopsite verde. Primul dintre ei, blond, înalt, părea mai hotărît, cel de al doilea, brunet, mai scund, părea că ezită, s-a oprit chiar cînd a văzut că le iese în întîmpinare un bătrîn. M-a surprins dialogul ce s-a legat între bătrîn și tînărul blond.

— Iar ați venit ? — a întrebat bătrînul nici supărat, nici ostil, nici bucuros, ci cumva amărît, indispus.

Bărbatul blond i-a răspuns cu un ton la fel de ciudat, ca și cum ar fi reluat un dialog mai vechi, un dialog căruia i-ar ști în continuare replicile :

— Da, am venit... Credeam că...

— Ce credeați ? — l-a întrebat bătrînul. Ce credeați ?

— Că poate...

— Nimeni nu îl mai poate ajuta cu nimic... Nimeni...

— Ne gîndeam, ne-am tot socotit...

— Nu aveți ce vă mai socoti...

— Totuși, credeam că dacă am încerca să discutăm... a insistat bărbatul blond, mutîndu-și stingherit centrul de greutate de pe un picior pe altul.

— Doar ați mai încercat...

Vocea bătrînului era exasperant aceeași, cu pauze între cuvinte, ca și cum ar fi rostit fraze într-un ritual. I-a mai privit o clipă tăcut, apoi i-a îndemnat, de această dată cu oarecare blîndețe în voce :

— Plecați !... Dacă vine nevastă-mea și vă găsește, știți că strigă la voi... Mai bine, plecați...

Blondul părea că dorește să mai insiste, dar brunetul, bărbatul ceva mai scund, care s-a menținut tot timpul în spatele primului, tăcut, s-a și întors spre poartă și astfel au trecut amîndoi pe lîngă mine cu capul în pămînt, ca și cum nu m-ar fi văzut. Cum eu nu știam dacă aceea era strada și casa pe care o căutam, m-am adresat brunetului cu : „Nu vă supărați, aș vrea să vă întreb...", însă nu mi-am putut continua întrebarea, fiindcă a ridicat spre mine o privire speriată și a grăbit pasul. La fel a procedat și celălalt. M-am uitat în urma lor, uimit, și cînd am întors privirile am observat că bătrînul a venit la gard. M-am simțit obligat să explic :

— Am vrut să îi întreb dacă aceasta este strada...

Bătrînul părea că nu aude ce îi spun, a reținut doar că e vorba de o întrebare și mi-a răspuns ciudat :

— Ei se tem de întrebări... Se tem de întrebări...

— Se tem de întrebări ?

— De cînd lumea, oamenii îi tot întreabă ce i-au făcut lui Radu și ei se tem de întrebări...

Am vrut să îl întreb cine e Radu, dar am văzut venind pe cărarea din curte, spre noi, un bărbat tînăr, frumos, cu părul complet alb-argintiu. Era un om ciudat, mai ales prin felul în care privea, părînd că nu vede, totuși, nimic. Aș zice că semăna cu un orb cu ochii deschiși.

— Cine a fost ? — l-a întrebat pe bătrîn, uitîndu-se însă la mine, sau dincolo de mine.

— Nimeni... i-a răspuns bătrînul. Apoi, a continuat : Hai să ne uităm la televizor. Începe programul...

Tînărul cu părul alb a plecat spre casă, urmat de bătrînul care abia după cîțiva pași și-a amintit de mine și mi-a spus, oprindu-se o clipă :

— Noi nu primim niciodată turiști. Nu poate fi aici adresa.

În adevăr, nu aceea era adresa căutată de mine, dar, așezîndu-mă în apropiere, m-am străduit să aflu povestea tînărului cu părul alb-argintiu.

... Printre marinarii vasului ce urma o rută îndepărtată se aflau și cei trei tineri, blondul înalt, brunetul mai scurt și Radu, pe atunci un băiat cu părul castaniu. Erau prieteni din copilărie, erau legați de același vis al drumurilor mării. Cînd vasul lor se desprindea de la țărm, ei erau totdeauna fericiți, asemeni copiilor pe care îi bucură totdeauna orice călătorie. Acum se aflau la prima lor călătorie cu adevărat lungă și parcă ceva din veselia lor copilărească începuse să se erodeze. Mereu același nesfîrșit albastru, sau verzui, sau cenușiu al apei și al cerului, de nici nu mai știai unde se oprește apa și unde începe, la orizont, cerul. Mereu aceleași zile, cu același program, cu aceleași preocupări, printre care amintirile se insinuau tot mai insistent. Printre discuțiile lor reveneau mereu teme legate de ce e acasă, de cum e acasă, de ce fac cei dragi. În felul în care suportau depărtarea de casă era ceva ciudat. Radu, cel care se logodise înainte de plecare, cel care, știau cu toții, era teribil de îndrăgostit de o fată cu ochi mari, negri, cu codițe lungi pînă spre brîu, părea că e cel mai liniștit, cel mai stăpîn în tot ceea ce face. Or, așa cum credeau ceilalți doi, el ar fi fost firesc să se topească de dor. Mai ales brunetul era intrigat. Pe el nu îl așteptau la țărm decît părinții și frații, nu avea o logodnică, și cu toate acestea parcă nu mai avea stare, parcă prea se lungiseră zilele și nopțile acelea pe mare, parcă prea era departe țărmul. Îi venea mereu în minte figura unei fete pe care voise să o uite, pe care, de fapt, o și uitase, și de care, evident, nu merita să își aducă aminte. Era o fată pe care o întîlnise pe străzile din preajma portului, o fată despre care lumea spunea că e o „stricată" și de fapt așa și era, dar era stricată într-un fel ciudat, adică înnopta mereu pe la diverși bărbați, dar nu fiindcă ar fi primit bani sau cadouri, ci fiindcă îi plăcea să fie rugată. Dacă un băiat se purta cu ea frumos și o ruga să vină cu el, nu îl putea refuza. Dar că pe fiecare îl întreba dacă are radio. Îl întreba doar, fiindcă dacă cel întrebat se codea să răspundă, ea preciza : „Să știi că fiindcă m-ai rugat frumos eu tot vin cu tine, dar dacă nu ai radio plec înainte de ora opt. Nu pot să pierd „Melodia preferată". Astfel, de la o vreme nimeni nu mai știa cum se numește în realitate fata aceea, fiindcă toți îi spunea „Melodia preferată". Singura legătură sentimentală din viața brunetului a fost cu fata aceea, de care i s-a făcut teribil de milă, pentru care ar fi vrut să facă ceva frumos, ceva înălțător, i-a și vorbit în acest sens, dar a doua zi, cînd trebuia să se întîlnească cu ea, fata era deja cu altul, și după cam o lună a aflat că a ajuns rău de tot.

Blondul se îndrăgostise vara trecută de o fată care vindea înghețată la un automat în Mamaia, lîngă plajă. Mereu își făcea de lucru prin preajma ei, îi plăcea să o vadă cum îi servește zîmbind pe copii, cum ține foarte curat locul din preajma automatului ei, măturînd și stropind din cinci în cinci minute, îi plăcea zîmbetul ei, halatul ei alb apretat, banda albă cu care își lega părul blond. Cînd a văzut-o prima dată, a crezut că are părul vopsit și chiar s-a mirat că o fată atît de tînără, care nu se fardează, și-a vopsit părul, dar apoi și-a dat seama că aceea era culoarea naturală a părului ei, ceva între culoarea razelor de soare și a holdelor coapte. A trebuit să cumpere multe zeci de înghețate, pînă, în fine, a reușit să îi vorbească. Cum nu făcea plaje, avea pielea albă, și cu părul ei blond și halatul alb ca zăpada părea atît de deosebită de fetele care foiau pe plaje, grăbindu-se să se înnegrească și să se fardeze în fel și chip. Numai că lucrurile nu au mers prea departe, fiindcă fata l-a preferat pe un inginer agronom de la o stațiune viticolă din inima Dobrogei, om mai în vîrstă, dar, așa cum i-a explicat fata, un om serios, care a dovedit că o iubește. Nu a făcut o dramă din această întîmplare, ba, ziua următoare, cînd la același automat a cumpărat înghețată de la o grasă cu halat pătat cu suc de zmeură, a rîs. Dar, acum, pe mare, mereu îi revenea în minte zîmbetul sincer, curat, al fetei aceleia cu halat alb. Ciudat, nu își mai aducea aminte bine cum arată, dar de zîmbetul ei își amintea, ori de cîte ori, dimineața, privea razele soarelui.

Radu, cel logodit înainte de plecarea pe mare, cel mai îndrăgostit dintre ei, era însă vesel, mereu zîmbind, senin, ca și cum pe el despărțirea și depărtarea nu l-ar afecta. În fiecare seară, și, mai ales în nopțile cînd marea era liniștită ca o oglindă peste care se întindea cărarea lunii, el cînta la chitară. Cînta cîntece știute și, de la un timp, cîntece pe care atunci le auzeau prima dată. Astfel, de exemplu, cînta despre un tînăr care, plecat fiind departe, pe mare, în fiecare dimineață trimitea iubitei lui un pescăruș alb-argintiu și în fiecare seară aprindea steluțele unui vaporaș și îl trimitea spre ea luminat ca de sărbătoare. Ceilalți doi și-au imaginat că el poate suporta așa de ușor despărțirea fiindcă chitara aceea, cu melodiile ei, îi umple viața. Și-au dat seama că s-au înșelat în serile în care l-au văzut stînd fără chitară, privind doar cărarea cu licurici lansată de lună peste ape.

Privindu-l astfel, într-o zi, în mintea brunetului a încolțit un gînd rău. I-a spus că știe cu certitudine că logodnica lui nu îl mai așteaptă, că a rupt logodna, încurcîndu-se cu altul. Îngrijorarea s-a văzut pe fața lui Radu așa cum flăcările luminează uneori chipul ostenit al unui om. Nu a crezut, dar a intrat și blondul în acel joc stupid, confirmînd și dînd diverse amănunte, bineînțeles false.

Cînd s-a apropiat ziua întoarcerii în port, poate la gîndul că pe ei nu îi așteaptă nici o fată, cei doi prieteni i-au spus lui Radu că îi garantează că nici pe el nu îl va aștepta nimeni, că așa sînt toate fetele din lume, necredincioase. În sinea lor erau însă convinși că Radu se va bucura, va rîde de glumele lor cînd o va vedea pe logodnica lui așteptîndu-l. Surpriza a fost însă mare pentru toți trei, cînd pe Radu nu l-a așteptat nimeni. Cei doi au încercat să se explice, să îi spună că totul nu a fost decît o glumă a lor, dar ce mai puteau spune, din moment ce fata nu era la chei ? Radu, băiatul care nu a băut niciodată peste măsură, în noaptea aceea s-a îmbătat în așa hal încît a dormit într-o curte străină. Între timp, cei doi s-au speriat, s-au dus acasă la fată și acolo au aflat că era internată în spital, operată de urgență. Au fugit acasă la Radu să îi spună vestea, dar cînd l-au văzut s-au îngrozit, Radu avea părul alb și nu mai lega cuvintele... De atunci, întrebarea „Ce i-ați făcut lui Radu ?" — care le-au pus-o o vreme oamenii — și acum răsună în ei ca un fel de ecou ciudat al unei pesteri ce s-a surpat în adîncul sufletului lor...

EMIL POENARU

Studenții gălățeni lansează pe piață noutăți care sînt pe cale să-și dobîndească un renume

Citim cu curiozitate, cu interes, cu amuzament, poate, pronosticurile privitoare la hrana viitorului, la pastilele care ne vor asigura, dintr-un singur hap, necesarul de vitamine și proteine dar, pînă una, alta, nu pierdem nici un prilej de a da o raită prin Piața Amzei, să ne încărcăm sacoșa cu o orătanie. Care, după ce i s-a venit de hac, a fost afumată ingenios într-o plăsuță de sfoară, condimentată în fel și chip, spre deficiul amatorilor de rafinamente culinare. N-are nici un rost să ne ascundem, mai mult decît bucătăria viitorului îndepărtat, cu toate promisiunile ei mai mult sau mai puțin năstrușnice, ne interesează cea a zilei de mîine : dorul de sarmale nu poate fi, cel puțin deocamdată, astîmpărat cu nici un complex de proteine. Aceasta este și părerea profesorilor și a studenților de la Facultatea de industrie alimentară a Universității din Galați. Temele de cercetare științifică studențească nu se consumă doar între pereții laboratoarelor, finalizarea lor nu este amînată sau înmînată specialiștilor cu vechi state de vechime ; în laborator se trece de la vorbă la faptă, ceea ce poate să însemne, uneori, tranziția de la formulă la... mașina de tocat carne. Date fiind primele rezultate, nu este de mirare că studenții lucrează, astăzi, în contract cu prestigioase întreprinderi de resort.

— Ceea ce vedeți dumneavoastră aici, la tehnologia cărnii, îmi spune profesorul Constantin Banu, de la Catedra de biologie și tehnologie alimentară, toate aceste mașini, Wolfere, Cutere, instalații termice de fierbere și afumare, erau, anul trecut, niște fiare vechi. Puse la punct de către studenți și profesori, ele au însumat o economie de utilaj de peste 300 000 de lei.

Profesorul Banu îmi înșiră apoi noutățile, bucate din a căror enunțare doar un neaoșism moldovenesc le lipsește pentru a crede că am nimerit în plin festin sadovenian. Dintre contractele predate de laborator, notăm : realizarea a 5—6 sortimente de supe lichide concentrate, valorificarea superioară a șoricului de porc (îl vom găsi sub formă de „pufuleți" condimentați !), obținerea a 5 sortimente de salamuri crude, de tip Sibiu, cu un proces de maturație scurtat. Practic, în curînd, o masă care rivnește un grăunte de fantezie și inedit culinar nu va mai putea ocoli specialitățile studenților gălățeni, delicatese care, se pare, înainte de a avea un nume, sînt pe cale de a-și dobîndi un renume.

Cu cîteva zile înaintea vizitei noastre la Galați, studenții au dat pieței locale „Biovitul", o făină nutritivă obținută din germenii de porumb, eliminați, după cum se știe, la măcinarea făinii și care, deși plini de vitamine, se duceau, pînă acum, pe apa sîmbetei. Recuperați, au fost transformați într-un produs omologat pe piața națională, destinat, în mod special, alimentației copiilor.

Dacă primii noștri interlocutori, specialiștii în industrializarea cărnii, nu și-au bătut deloc capul cu botezarea produselor lor, atît de apetisante, dacă vecinii lor au găsit, inspirați, denumiri precum „Haiduc", „Tonic-Gal", colegii de la „Lactate" și-au imaginat un nume chiar și pentru firma stației lor : „Unilact", „uni" venind de la universitate, mi se atrage atenția. Ca în orice laborator de tehnologia laptelui ce se respectă, fie el de proporții locale sau naționale, cuvîntul la ordinea zilei se cheamă „proteine", asupra cărora oamenii de știință nu încetează să ne atragă atenția să fim mai grijulii, să nu le irosim inconștient, dacă vrem ca mîine problema proteinelor să nu o urmeze pe cea a energiei. Calul de bătaie al celor de la Unilact este obținerea unor concentrate proteice prin valorificarea superioară a subproduselor laptelui (zer, lapte smîntînit).

Noul an universitar, îmi spunea asistentul Grigore Lungulescu, va însemna o etapă de muncă febrilă : cei de la Unilact s-au angajat într-o misiune dificilă pe care trebuie să o ducă la capăt cu răbdare, răbdarea de a aștepta rezultatele finale care, în acest domeniu al studiului concentratelor proteice, nu pot țîșni spectaculos. Uneori, ele cer ani de zile de cercetări. Oricum, pentru anul universitar 1976—1977 startul a fost deja dat : s-a predat toată documentația pentru temele considerate de pionierat pe care studenții și profesorii gălățeni s-au încumetat să le treacă în propria răspundere.

MAGDA MIHĂILESCU

PE TEME DE CIRCULAȚIE

L-au pedepsit... albinele !

Adepții motorizați ai lui Bachus reprezintă un pericol grav pentru ceilalți participanți la traficul rutier, acest fapt fiind unanim recunoscut. Opinia publică reacționează tot mai prompt față de acei care confundă noțiunea de circulație rutieră cu cea de petrecere, care nu înțeleg că alcoolul plus benzina reprezintă un cocteil periculos.

Pentru bețiv, mașina se transformă într-o armă extrem de primejdioasă. Deși accidentele din pricina alcoolului sînt în regres, numărul celor care conduc după ce s-au înfruptat din diferite genuri de licori este încă destul de ridicat. O bună parte dintre ei sînt dați jos din mașinile devenite arme, depistați fiind de cetățeni, cursa altora e întreruptă de lucrătorii de miliție, și unii și alții fiind sancționați conform legii.

Se înregistrează și cazuri cînd șoferii bețivi se autopedepsesc, pierzîndu-și viața ori rănindu-se grav în urma accidentelor suferite.

Iată însă un caz mai aparte în care pedeapsa a fost foarte original aplicată șoferului aflat sub influența alcoolului. Înainte de a simți rigorile prevederilor Regulamentului de circulație, conducătorul auto în cauză a simțit rigorile... înțepăturilor albinelor. Să derulăm filmul întîmplării. Nu demult, într-o seară, pe la orele 22.00, șoferului **Alexandru Bîrsu**, din satul Dumbrăveni, comuna Independența, județul Constanța, i s-a făcut poftă de un șprit, dorință nevinovată dacă ea nu s-ar fi asociat cu aceea de a-l bea în cursul unei escapade cu mașina. Îl invită la plimbare pe inginerul E.S., iar în centrul comunei se urcă în autoturism și O.C. Împreună se îndreaptă spre Cobadin. Aici zăbovesc la restaurant, ce-i drept cam multișor. Se hotărăsc, în sfîrșit, bine dispuși cu toții, inclusiv șoferul, să pornească spre casă. Multor conducători auto după ce au băut, și cele mai dificile curbe li se par abordabile cu viteze cît de mari. Așa s-au întîmplat lucrurile și cu eroul nostru care, „atacînd cu curaj" un viraj, a avut nu numai nesansa să se răstoarne, dar pe deasupra să nimerească într-o prisacă, tulburînd tihna harnicelor insecte. Rănile cu care s-a ales șoferul n-au fost prea grave în comparație cu „lecția" pe care i-au administrat-o albinele, a căror activitate a fost întreruptă atît de inoportun de mașina care, întorcîndu-se cu roțile în sus, a răsturnat și o bună parte din stupi.

Înțepat zdravăn de albine, șoferul a fost transportat la spital, aflîndu-se acum, după un tratament forte, în afară de orice pericol.

O lecție bună pe care Alexandru Bîrsu nu o va uita curînd !

Colonel VICTOR BEDA

ȚARA DE PIATRĂ '76

ORAȘUL URCĂ LA MOȚI, MOȚII COBOARĂ LA ORAȘ, PĂRINȚII MODELEAZĂ TULNICE, COPIII — TURBOREACTOARE

Iarna trecută, într-o bună dimineață, cînd învățătoarea din satul Ghețar, Elena Hristea, a deschis fereastra, s-a trezit în fața unui zid alb : zăpada trecuse de streașină. Învățătoarea s-a dus totuși în clasă, la ora fixată, în ideea că dacă totuși un copil se va aventura prin imensitatea albă trebuie să găsească pe cineva în clasă

Părea incredibil ca vreun pici să se aventureze prin omătul înalt de 2 m, totuși incredibilul s-a produs : din depărtări au prins să se miște în zig-zag, atîrnate în neant, două minuscule puncte negre. Evident, nu puteau fi micuții, care s-ar fi pierdut cu totul în zăpadă. Punctele erau vîrfuri de căciulă : tații croiau drum, în ariergardă gifiiau Marian Lazea din a IV-a și Corina Pasca din a II-a, care, în acea zi, au format efectivul total al școlii de opt ani din satul Ghețar, comuna Gîrda, județul Alba.

— Și ce lecție ați făcut cu ei ?

— Între altele, am citit „Iarna pe uliță". Copiii oftau ; tare le-ar fi plăcut să se dea și ei cu săniuța.

Cînd zăpada moale trece de streașină, nu de săniuță ai nevoie, ci de elicopter. Dar sînt bune și schiurile. În multe dupămese de iarnă elevilor li se dă drumul cu o oră mai devreme, pentru ca să poată ajunge acasă, cu schiurile, înainte de căderea nopții. În acest scop se sare din program ora de educație fizică. Dar dacă ne gîndim că pînă acasă micii schiori parcurg kilometri întregi, sus pe deal, jos pe deal, sus pe deal, jos pe deal, ajungem fără nici o dificultate la concluzia că aceasta tot educație fizică se cheamă — ba chiar la patrat — și integritatea programului de învățămînt apare salvată.

De neînchipuit izolarea școlii din Ghețar. Adevărat, însăși prezența învățătorilor și a medicilor, a școlilor și a dispensarelor pînă în cele mai depărtate unghere ale Țării Moților este încărcată de semnificații pentru mutațiile survenite în ultimii ani. Orașul a urcat la moți... Dar înnoirile nu pot face abstracție de cadrul natural, de faptul că în această Țară de piatră — cum scria Geo Bogza — viața continuă să se depene sub zodia munților aspri cu crestele lor ascuțite în bătaia vîntului și că raporturile dintre om și munte rămîn și ele tot de cremene. Moții au casele lor atît de împrăștiate încît, dacă între o casă și alta nu-i decît un kilometru, stăpînii lor își spun vecini dulci, adică apropiați.

La Ghețar, unii elevi, de pildă Aurelia Matei din clasa a VIII-a, nu au văzut în viața lor un tren, alții au zărit doar de departe caleașca de foc, cînd au coborît în cîmpie cu părinții și ciuberele lor. Alții nu și-au format o imagine clară despre un bec, o stradă, un trotuar, o vitrină, care, pentru ei, reprezintă încă noțiuni abstracte.

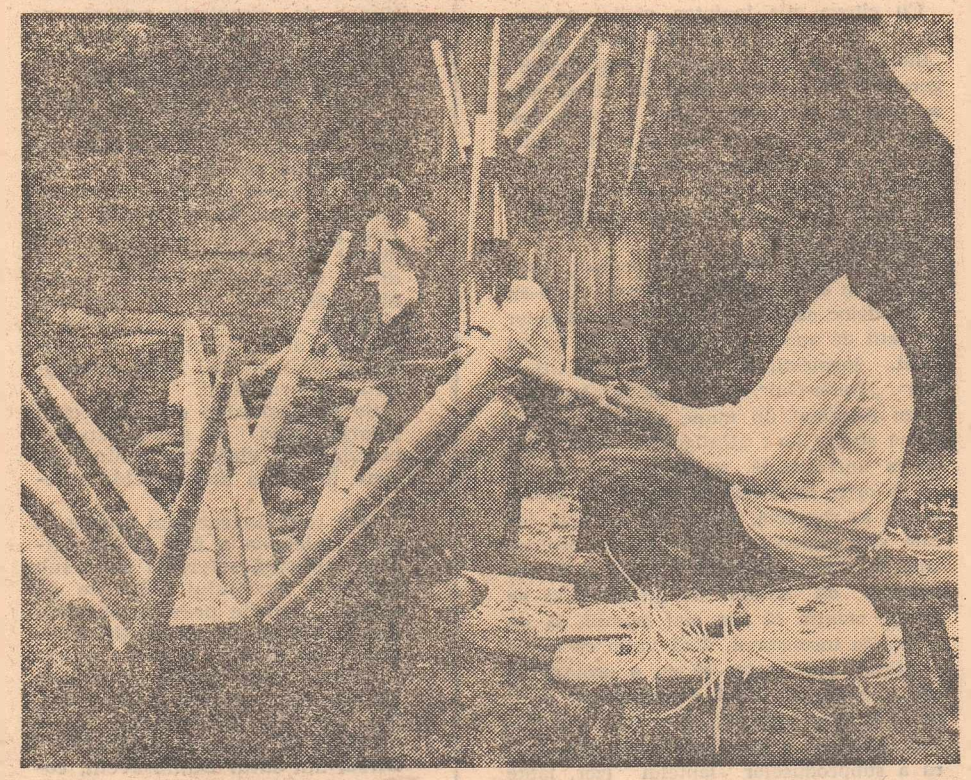

Părinții modelează tulnice, copiii — turboreactoare.

— Cîte filme ați văzut în ultimul an, tovarășă Elena Hristea ?

— Două, pardon unul. Cînd s-a dat al doilea am avut de spălat. Aci, în munte, nu avem nici electricitate, nici televizor, nici telefon, nici nimic. Pentru cinema, eu și copiii de la școală mergem la Gîrda, vara, că iarna, cînd cade zăpada, nu mai e chip.

— Și ce film ați văzut ?

— În decurs de un an, „O floare și doi grădinari".

— Încotro se îndreaptă copiii după ce termină cele zece clase — opt la Ghețar și restul la Gîrda ?

— Pleacă la oraș, la liceul mecanic din Petru Groza, la liceul electrotehnic din Cugir, la liceul de chimie din Baia Mare, la liceul forestier din Blaj. Cred că nici unul nu se va mai întoarce în satul lui. Doar în vacanță.

— Aceeași situație am întîlnit-o și în Arieșeni.

— Numai învățătorii rămîn — atît timp cît vor mai fi copii la școală. Profesorii cu facultate își fac stagiul și nu știu cum să fugă mai repede. Nici unul n-a stat aci trei ani. Sînt tineri, învățați cu moda, cu televiziunea, cu orașul. Cu noi e altceva. Soțul meu, directorul școlii din Ghețar, e din partea locului, cum să nu-i placă să lucreze printre moții lui ? În Albac îl cunosc toți. Întrebați de Severian Hristea al lui Hristea Tovi...

...Distanțele în Țara Moților nu se măsoară în kilometri. Ce înseamnă, bunăoară, 10 km ? O clipită în goana trenului, o glumă în goana autobuzului, o adiere de vînt în goana șaretei. La Arieșeni aritmetica distanțelor este cu totul alta.

În această circumscripție sanitară se încrucișează 50 km de drum forestier, 16 km de drum național și neștiute drumuri de deal și de munte, pe care, toate, medicul trebuie să le bată cu piciorul, fiindcă de alt mijloc de transport nu dispune. Dumitru Bozdog are în grija lui șapte școli, trei cabane forestiere, cătune dispersate și căsuțe răzlețe. Azi ca și ieri, moțul și-a făcut casă tocmai pe deal, nu fiindcă e cam „**bolund**", cam nebun adică, ci fiindcă „acolo își are locul". Marea schimbare constă, între altele, în faptul că azi, alături de moțul răzleț, își află locul și medicul.

Dumitru Bozdog :

— Taică-meu a fost cioban în Poiana Sibiului și treptele medicinei le-am urcat cu trudă. Mai întîi am fost asistent medical, abia după aceea am mers la facultate. Îmi iubesc profesiunea, nu mă tem de singurătate, de greutăți. Cît despre circumscripția mea, mi-ar trebui o săptămînă ca s-o parcurg cu piciorul. Pînă la Casa de Piatră sînt 26 km de drum forestier și 18 km pe potecă. Apoi la Hodobana peste deal, la școală, 6 km. Deci o zi întreagă pentru Casa de Piatră, să văd sugarii, elevii, gravidele. A doua zi, Cerbu și Cobleșu, 8 km pe jos, două școli ; a treia zi,

Bubeşti, 8 km ; a patra, Pătrăhăiteşti, 8 km.

Şi nu uitaţi că aceşti kilometri, care nu par prea mulţi pe hîrtie, nu sînt kilometri de bulevard, ci de urcuş şi coborîş, vara ca şi iarna. Şi apoi, cînd spui, de pildă, 8 km pînă la satul cutare, laşi de o parte faptul că acesta este la rîndul lui împrăştiat, o casă pe un deal, o casă pe altul, şi în fiecare dintre ele se poate afla un copil, o femeie sau un bătrîn care trebuie vizitaţi de medic.

— La fel şi în zilele următoare : o zi pentru Dealul Bajului, încă una pentru Sturu, Căpleşti, Pinteşti. Şi aşa s-au adunat şase zile, de dimineaţa pînă seara. Dar, conform dispoziţiilor, trebuie să fiu prezent şi la casa de naşteri, să dau consultaţii la dispensar, să ţin şedinţe cu personalul sanitar mediu pe probleme de igienă, boli transmisibile etc. Plus vizitarea gurilor forestiere, unde oricînd se pot întîmpla accidente. Odată a venit la mine la dispensar, fiindcă eu nu aveam cum să mă deplasez acolo, un muncitor forestier de la Vîrciorog căruia îi căzuse pe mînă un butuc de la funicular. Dublă fractură. Şi omul a mers 7 km cu dubla fractură, sfîşiat de dureri care n-au cedat decît la morfină. Pe drum l-au însoţit patru tovarăşi. Nu-l puteau ajuta cu nimic, au venit cu el doar aşa, ca să nu se simtă singur.

Poate există dificultăţi obiective pentru ca medicului din Arieşeni să i se procure un mijloc de transport, fie şi o simplă şaretă. Oricum, nu e vorba de cine ştie ce cheltuială. Cu atît mai mult cu cît investiţiile cele mai mari au şi fost făcute pentru sănătatea acestor moţi despre care se spunea, cu doar trei, patru decenii în urmă, că, secătuiţi de boală, sînt puşi pe picior de egalitate cu restul lumii şi intră în cercul civilizaţiei nu numai prin felul lor de viaţă, ci şi prin felul în care îi asaltează moartea. Azi la Arieşeni medicul nu duce lipsă de nimic, de la piramidon la medicamente scumpe, de import, la soluţii macromoleculare, substituenţi şi aparate de perfuzie sigilate. Toate acestea semnifică, pe plan medical, o realizare de mari proporţii pentru Ţara de piatră.

— Şi totuşi ne poticnim la o şaretă — continuă Dumitru Bozdog. Alte dispensare mai apropiate de Cîmpeni, unde se află spitalul nostru — de pildă, Horia, Albac, Avram Iancu — posedă I.M.S.-uri, autosanitare, şarete, iar noi, la 42 km de oraş, nu avem nimic. Nu mă plîng de muncă, uneori se întîmplă să lucrez 24 de ore, chiar 48 de ore la rînd. Am făcut şi preinfarct, dar tot nu m-am lăsat.

Fiul de cioban din Poiana Sibiului nu se laudă cu nimic. E un om aspru şi dîrz, ca moţii în mijlocul cărora trăieşte. Într-un colţ al cabinetului i-am zărit diploma : „Dumitru Bozdog : promoţia 1973, Tîrgu Mureş. Media 10". Pur şi simplu, ar vrea să facă mai mult. Simte că pentru moţi nota 10 nu e destul !

...Tînăra învăţătoare Lucreţia Cioară este de fel din Bucerdea Vinoasă, Alba, iar liceul pedagogic l-a urmat la Abrud. Cînd, în drum spre Abrud, privea prin geamul autobuzului căsuţele moţilor cocoţate în deal, îşi spunea că nici oamenii, nici casele nu au de ce să se deosebească de microuniversul satului ei natal. Abia cînd şi-a luat în primire primul post, a descoperit că, deşi nu trecuse de fruntariile judeţului, a păşit într-o lume nouă.

Iată cum şi-a luat în primire primul loc de muncă în Ţara Moţilor : „Am urcat de la şosea pe la Dosul Plaiului ; aveam în faţă Munţii Bihariei şi Curcubăta ; apoi am tăiat prin pădure, prin iarba dealului şi, în sfîrşit, am ajuns în sat. Şcoala era instalată deasupra unui grajd. Într-o singură cameră, fiindcă în cealaltă locuia proprietarul, Avram Barteş. În cea de a doua se afla, aşadar, şcoala, patru clase cu nouă copii. Sub noi fornăiau doi cai, iar prin podea, printre scînduri, ştrengarii puteau băga degetul. Cînd am văzut şcoala pentru prima oară am simţit că mi se taie picioarele. M-am aşezat pe iarbă şi mi-au dat lacrimile. Proprietara casei cosea fînul. S-a apropiat de mine, m-a mîngîiat şi mi-a spus „Domnişoară dragă, nu e de dumneata aici, eşti tînără, firavă ; aici nu trebuie să vii pe jos, ci călare, aşa cum făcea fosta învăţătoare, Marta." Dar am rămas, cineva trebuie să-i înveţe şi pe copiii aceştia ! Abia după aceea am aflat că localul şcolii, deasupra grajdului, nu fusese ales la întîmplare. Casa lui Avram Barteş era cea mai bună din sat."

Cînd noua învăţătoare l-a întrebat pe elevul Ioan Stan din Plai care-i sînt vecinii, i-a răspuns doar atît : „Vetuţa." Alt vecin în afară de această copilă, pur şi simplu, nu cunoştea, atît de depărtate sînt gospodăriile una de alta. Au existat şi situaţii ca aceasta. Tatăl, văduv, pleacă vara în munte cu „noua" femeie, din Poiana Vadului, şi cei cinci copii ai ei. Copiii din prima căsătorie, de 8, 10 şi 12 ani, rămîn în Plai. Nu aveau nici de unele. Obştea, profesorii, toţi i-au ajutat. Directorul şcolii l-a luat la el pe Emil, i-a cumpărat hăinuţe, Doina a locuit la secretarul de la consiliu, Zenovia a găsit adăpost la o femeie din vecini. De la consiliu a fost trimis un om în munte, la Călineasa, unde se afla tatăl, ca să-i spună de copii. Tatăl l-a ascultat şi s-a mirat : „Doar le-am lăsat făină să-şi facă pîine !" Apoi s-a întors în Plai, şi-a luat copiii şi i-a dus cu el în Călineasa.

Fireşte, este vorba aci de un caz extrem, caracteristic pentru aşezări izolate — la care ne-am referit în exclusivitate pînă acum — care nu oglindeşte întreaga complexitate actuală a vieţii din Ţara Moţilor — dar el ilustrează, totuşi, o anumită mentalitate, o anumită izolare care nu e numai geografică, dăinuie şi în concepţii, şi ele aflate sub zodia munţilor aspri cu creştele lor ascuţite în bătaia vîntului.

În centrele de comună, la şosea, noul izbucneşte, firesc, la tot pasul. Dacă pentru Ioan Stan universul uman din afara familiei se reduce la Vetuţa — iar cînd vede un străin se ascunde după tufe — preşcolarii de la grădiniţa din Gîrda o întreabă pe educatoare dacă şi avioanele au volan, ca „Dacia" parcată în faţa consiliului, se iniţiază în mecanismul maşinilor de spălat, modelează tulnice şi turboreactoare în miniatură, simţindu-se contemporani cu viitorul.

Pentru Ioan Stan din Plai, Aurelia Matei din Gheţar şi atîţia alţii, o aşezare modestă ca Gîrda îmbracă virtuţile unei metropole moderne, cu viaţă clocotitoare, maşini de spălat şi vitrine luminiscente. Ce se va întîmpla mîine cu aceşti copii ? Vor pleca şi ei la liceul mecanic din Petru Groza, la liceul electrotehnic din Cugir, la şcoli din Baia Mare, Blaj, Bucureşti, vor urca treptele institutelor şi universităţilor. Migraţia spre oraş, magia tehnicii, a noilor meserii şi profesiuni reprezintă şi pentru moţi o condiţie a progresului. Dar o migraţie dusă la exces ar implica transformări structurale — peste un deceniu sau două — care nu ar avea doar efecte favorabile. Adevărat, exploatările forestiere, minele, ele nu se mută la oraş şi vor continua să-i lege pe aceşti oameni de pămîntul lor, dar, fatalmente nu vor putea oferi de lucru decît unui număr limitat de oameni. Ar trebui găsite soluţii şi pentru gospodăriile răzleţe, bătute de vînturi. În locurile unde ele vor dispărea, Ţara Moţilor va fi o ţară fără moţi!

Nimeni nu propune conservarea aritmetică a tuturor cătunelor, a tuturor căsuţelor izolate, permanentizarea unor tehnici de producţie arhaice, a unei agriculturi închistate în trecut. Dar pare posibilă frînarea unei eventuale depopulări prin valorificarea complexă a acestei zone montane, prin îmbinarea unei agriculturi modernizate cu producţia meşteşugărească la domiciliu, şi ea modernizată, precum şi cu unele servicii turistice — care nu presupun nicidecum construirea de hoteluri costisitoare sau de cabane cu mititei şi bere Radeberger. Acţionarea pe linia celor preconizate în cele două articole anterioare, publicate sub titlul „Carpaţi 2000" — evident luîndu-se în considerare specificul, posibilităţile locale — ar oferi, credem, o alternativă rezonabilă. În prezent, situaţia din aşezările mai depărtate pare să fie aceea pe care, acum cîteva zile, moş Petru Avram ne-o rezuma astfel în faţa gospodăriei sale din Arieşeni :

— Toată lumea la meserie, toată lumea domn, cu sapa nimeni nu mai dă !

— Şi baba unde e ?

— La munte cu vitele.

LIONEL NIŢESCU ■

DIALOGURI IMPOSIBILE

Janes

L-am cunoscut pe Janes într-o împrejurare cu început hazliu. De pe geamul de la bucătărie al unei familii locuind la parterul blocului, a dispărut, în timp ce era pus la răcit, un imens drob de miel. O jumătate de oră după consumarea evenimentului ştia tot blocul, iar în faţa lui se adunase un mic grup de curioşi care căscau gura la peroraţiile înflăcărate ale gospodinei păgubaşe, oratoare pitorească de factura Hyde Park-Popa Nan. „Să-mi facă mie una ca asta, să-mi fure frumuseţea de drob, cu farfurie cu tot ! Abia de-l pusesem cu cinci minute înainte pe geam şi a dispărut ! Cine putea să facă una ca asta ? Cine ?" Din rîndul spectatorilor a ţîşnit o idee. „Treaba asta numai Janes putea s-o facă ! Copilul ăsta a speriat lumea !" De la idee la faptă a fost puţin. Un grup expediţionar ad-hoc de gospodine revoltate, în frunte cu cea mai revoltată dintre ele, păgubaşa drobului de miel, a intrat în curtea şcolii de vizavi, scotocind toate tufişurile în căutarea vinovatului. Gînd inspirat, Janes se afla într-un tufiş, împreună cu corpul delict, cu drobul de miel, sau mai bine zis cu urmele lui, peste care micul hoţ tocmai îşi trecea limba plescăind de plăcere. Încolţit ca o fiară, băiatul a dat să fugă, dar mîinile a trei amazoane cu basmale pe cap l-au înşfăcat cu străşnicie, spulberînd orice speranţă de scăpare. A urmat o judecată scurtă.

— Mă nenorocitule, mă, de ce eşti tu al dracu', mă', c-ai speriat tot cartieru', mă, păcătosule, ce vrei să facem noi cu tine, mă ?

— ...(Nici un răspuns, în afara lacrimilor lui Janes care a început să-şi şteargă ochii şi nasul cu dosul mîinii).

— De ce ai furat drobul de miel ?

— Am crezut că-i o prăjitură...

— Şi de ce l-ai mîncat ?

— Mi-era foame...

— Tu n-ai, mă, mîncare acasă ?

— N-am.

— Cum n-ai mă, derbedeule, nu-ţi dă maică-ta, taică-tu să mănînci, pe cine prosteşti tu ?

— Mama e bolnavă şi tata a căzut luni de pe o casă, că era coşar...

— Şi ce face tat-tu acum ?

— A murit.

— ...

De atunci l-am revăzut pe Janes de două ori. O dată a trecut pe lîngă mine ca un glonţ, alergînd de mama focului cu un cîine măricel în braţe şi m-am lămurit despre ce este vorba cînd am văzut la colţul străzii apărînd duba hingherilor, iar a doua oară l-am întîlnit într-o dimineaţă, pe la ora cinci şi jumătate, mă duceam la gară iar dumnealui se întorcea de la piaţă. Era încărcat cu două plase pline cu sticle cu lapte. Zărindu-mi privirea mirată, s-o fi gîndit că e cazul să-mi explice ce-i cu el.

— Ştiţi, atunci m-au iertat doamnele. Şi acum eu fac aprovizionarea la tot blocul.

MARIUS POPESCU ■

Litoralul — un grandios spectacol al culorilor proaspete

Referindu-se la litoral, prospectele noastre publicitare, pline de imaginaţie, cum ne-au obişnuit, informează atrăgător cam aşa : „Mamaia, celebră pentru plaja sa imensă, Eforie Nord şi Sud cunoscute staţiuni balneare, Constanţa, cel mai mare port al României, oraş plin de numeroase vestigii antice şi numeroase obiective turistice, constelaţia noilor staţiuni — Neptun, Venus, Jupiter, Saturn — moderne, cochete, confortabile". Noi înşine, după puteri, ne extaziem în faţa numeroaselor forme graţioase şi pline de gust ale hotelurilor sau modernelor construcţii de pe malul Mării Negre, concluzionînd constant : splendid, extraordinar. Şi trebuie să recunoaştem că atunci cînd vorbim despre litoralul nostru cel de toate verile şi nu numai, a devenit un loc comun să metaforizăm asupra fanteziei arhitecţilor, asupra spectaculosului pe verticală din sticlă şi beton, asupra a tot ceea ce este mai modern în materie de turism internaţional. Într-adevăr nimic nu este exagerat în risipa de superlative şi figuri de stil privind schimbarea la faţă a ţărmului dobrogean. Numai că, paradoxal, aprecierile îl nedreptăţesc. Prin omisiune. Pentru că litoralul românesc nu este doar un triumf al arhitecturii sau o „oază de sănătate" ci, cu riscul de a cădea şi noi în păcatul formulărilor banale, o imensă grădină. Un grandios spectacol al culorilor proaspete. Faptul nu este neobişnuit, veţi spune, pentru o ţară unde verdele constituie una dintre bogăţiile naturale cu care a fost din abundenţă înzestrată. Foarte adevărat. Însă, pentru ţărmul românesc acest regal de verdeaţă, această victorie a omului dedicată frumosului constituie de fapt cealaltă latură a renaşterii litoralului, făcînd din el, cum spunea cineva, un pămînt al făgăduinţei. Pentru că de la „ierburile stepei" ce păreau „fosforescente, pline de o uimitoare lumină roză" şi mirosind „delicat şi umed", cum copleşit de admiraţie le descria marele geograf George Vâlsan, cu cincizeci de ani în urmă, şi pînă la magnoliile care înfloresc azi cu o dezinvoltură ce ar putea atesta tradiţia, de la fosta pădure Comorova (singura din aceste locuri) şi pînă la încîntătoarea pădure-parc de la Neptun-Olimp, consecinţă a peisagisticii moderne, totul este biruinţă. „Oraşul, îmi mărturisea prim-vicepreşedintele Consiliului popular al municipiului Constanţa, Ilie Georgescu, nu este numai al vizitatorilor, ci şi al nostru, cei care trăim aici, şi de fapt nu numai al nostru, cei de azi, ci şi al celor de mîine. Pentru că orice aşezare, ca să poată răzbate în timp, pe lîngă foarte multe lucruri, are nevoie de natură. Într-un secol în care poluarea a devenit o problemă mondială, antidotul nu poate fi decît această mînă de ajutor întinsă naturii, de fapt întinsă nouă însine". Dacă n-am fi atît de preocupaţi în plimbările noastre, dacă n-am fi încredinţaţi că totul trebuie să arate astfel, sau dacă n-am crede că totul a fost aşa dintotdeauna, ne-am întreba, poate, cum au ajuns palmierii, molizii argintii sau magnoliile pe aleile din jurul complexului Raluca, din staţiunea Venus. Prin ce minune bradul, duglasul verde şi laricele au părăsit colinele înalte şi liniştite şi plini de o forţă şi o încăpăţînare, pe care numai muntele le poate da, rezistă vînturilor aspre ale acestor tărîmuri? Muntele a venit la mare, parcurile publice ajung veritabile grădini botanice, iar încetul cu încetul, dar totuşi nu prea încet, Constanţa, de pildă, va ajunge oraşul teilor, tot aşa cum Brăila este al salcîmilor iar Braşovul al paltinului. Adică va avea un specific, o particularitate distinctă. Şi ceea ce vedem azi pe bulevardul Lenin, sau pe bulevardul care duce spre Mamaia, tei de doisprezece ani, nu este decît un început.

De la Mangalia şi pînă la Năvodari, în limbajul exact al cifrelor, suprafaţa de spaţiu verde (formulare cu totul inexpresivă, dar statisticile nu dispun de alta), amenajată de edilii şi gospodarii litoralului, este de 900 de hectare dintre care 300 în Constanţa, restul aparţinînd staţiunilor turistice. Şi tot conform statisticilor comparînd cifra de 900 de hectare pe suprafaţa normată pentru fiecare locuitor, rezultatul dezvăluie pentru constănţeni un deficit de spaţiu verde de 50 de hectare.

„Denotă de aici, afirmă inginerul Ştefan Mihail, coordonatorul problemelor de spaţii verzi, pe municipiu, preocuparea noastră de a îmbogăţi decorul natural în primul rînd al staţiunilor. Evident, nu este vorba numai de plantaţiile de arbori. Oraşele şi staţiunile nu vor avea numai tei sau nuci, aleile şi parcurile nu vor rămîne „pradă" doar coniferelor. Litoralul va fi şi o patrie a trandafirilor, a arbuştilor floriferi şi a nenumărate alte specii de flori pe care nimeni nu le bănuia „capabile" să crească în condiţiile climaterice specifice acestor locuri. Bineînţeles, v-aţi convins şi dumneavoastră şi se conving în fiecare zi oaspeţii noştri, amenajările au început mai demult, numai pentru sezonul actual am plantat peste 30 000 de trandafiri şi în jur de un milion de flori din diferite specii cum ar fi lalele pitice, cane, salvii, glicine şi altele. Noutatea sau noutăţile, dacă vreţi, ţin în cea mai mare parte de estetic, de peisagistică. Vom renunţa la stilul clasic, la mozaicurile de flori bazate pe ideea geometriilor simetrice, rigide care, la un moment dat, devin monotone, obositoare. Acest stil clasic şi-a trăit epoca. Stilul modern presupune un joc de linii şi de culori care să sugereze mai mult şi să nu obosească privirea. Nicăieri în ţară nu s-a realizat aşa ceva, în sezonul viitor litoralul oferindu-le oaspeţilor săi o primă imagine a peisagisticii moderne. Succesele noastre ? Variaţiile de forme din parcul gării, în Constanţa, sau cele din Neptun, variaţiile de culori remarcate pe şoseaua de acces spre Neptun, unde combinaţiile de specii florale încîntă de fiecare dată pînă şi pe un obişnuit al locurilor". Ce înseamnă pămînt al făgăduinţei ? După performanţele celor care au schimbat fostul ţărm arid al mării nu numai pentru ei, nu numai pentru noi, nu doar pentru azi, un pămînt al făgăduinţei au devenit şi nisipurile marine foarte sărace unde azi găseşti umbră, un pămînt unde nimeni nu îndrăznea să creadă că s-ar putea amenaja vreodată o grădină botanică cu variate specii de la noi şi de aiurea, un pămînt care poate rodi frumosul. Şi cînd mă gîndeam la toate acestea, mi se părea că lipsa unei meserii cum este aceea de peisagist, invocată de gazde, este doar un simplu moft (în realitate nu este cituşi de puţin un moft) atîta timp cît există un primar care iubeşte florile, avînd parcă şi un nume predestinat, Gheorghe Trandafir, atîta timp cît un proiectant principal la Institutul judeţean de proiectări, Veronica Chiriacescu, om de fantezie şi cu evident „har floricol", pregăteşte totul pentru noi, pentru ceilalţi. Iată cum litoralul românesc iese din tipare, din neinspiratele şi incompletele formulări „publituristicе" sau din inerţia unor metafore leneşe, obligîndu-ne să-l vedem altfel, la adevăratele sale dimensiuni estetice.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

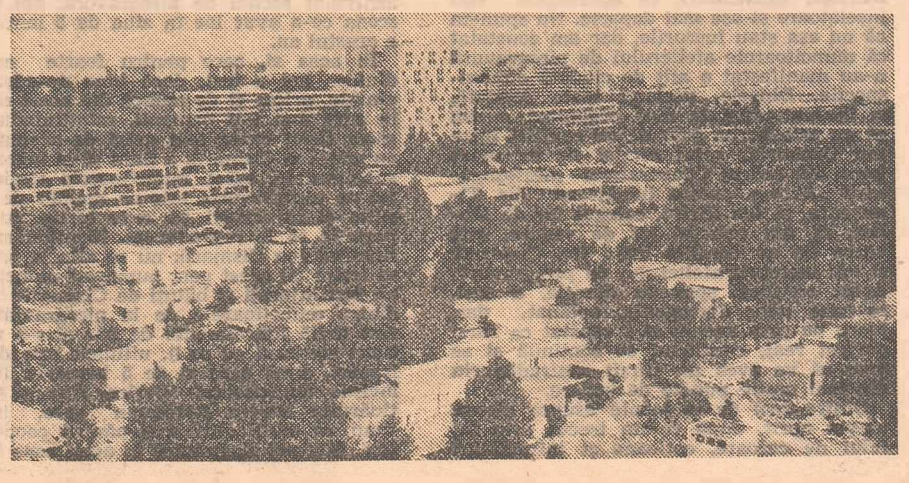

realitatea românească

APELE VII

sau grădinile din nisipuri

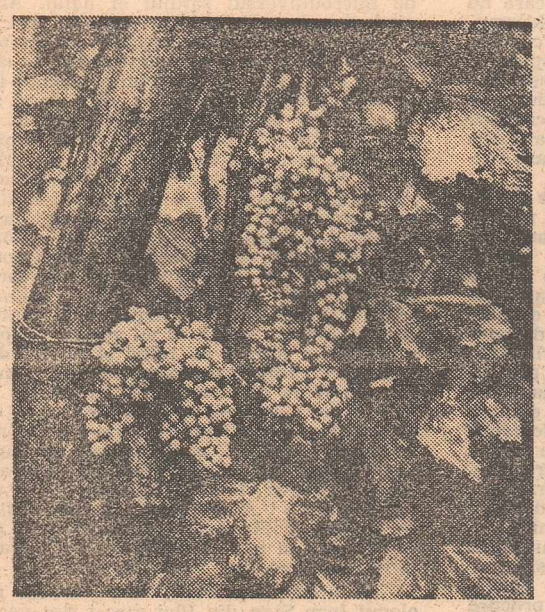

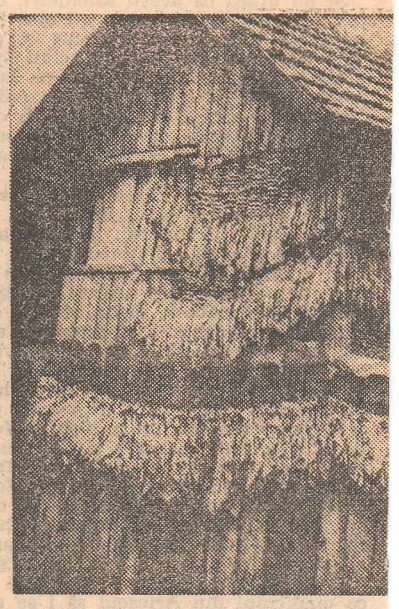

În 1952, cînd s-a întemeiat cooperativa agricolă de producție din Apele Vii, județul Dolj, Viorel Popescu avea cinci ani. El, deci, abia se prepara, pe atunci, cu un mare frison al întregii lui mici ființe, pentru o eroică expediție, pentru o stranie aventură, pentru cea dintîi mare, copleșitoare răspundere din viața lui de copil al satului : păscutul gîștelor.

Viorel Popescu este astăzi inginer agronom. Viorel Popescu are 29 de ani și este președintele cooperativei agricole de producție din comuna Apele Vii, județul Dolj.

Străbatem împreună, în dimineața toridă de august, ca să tăiem mai de-a dreptul spre tarlalele de porumb, pădurea satului. Pădure bătrînă, deasă, compactă, stejari și salcîmi înfipți cu vîrfurile stufoase în cer, trunchiuri masive și grele înconjurate și înecate de lăstărișuri fremătătoare, labirint de tăceri și de umbre din care, o clipă, ți se pare că n-o să mai poți ieși. Îl urmez pe tînărul călăuz (înalt, subțiratic, alură sportivă, negru de soare pînă-n albul copilăros al ochilor), care pășește sigur spre o cărare știută. Îi descoperă firul, se prinde de el, atinge cărarea știută. cărare veche. cu piciorul gol al unei alte vîrste. Cel ce pășește în fața mea, cu capul în jos, răsfrînt în roua rece a frunzelor sau în apele vii ale amintirii, este un altul, un necunoscut, este de fapt copilul de demult, dar pe senzațiile proaspete ale căruia, urmărite prin ani, pot pune temei, dîndu-le chiar tărie de document.

Ce s-a schimbat, pe aici, din 1952 și pînă astăzi ?

A trecut peste Apele Vii, ca peste toate satele românești, nu un număr de ani, ci o epocă. O epocă palpitantă, frenetică, frămîntată, dramatică, un roman încă nescris, în care personaje, conflicte, evenimente s-au ciocnit, s-au înlănțuit, s-au întretăiat, s-au aglomerat și s-au adunat în creșteri pline de tensiune, în etape de bornă sau de răspîntie ce-au modificat, de la an la an, uneori de la un anotimp la altul, relațiile din întregul tablou. S-au schimbat munca, rostul ei, s-au schimbat oamenii, viețile lor, s-au schimbat satul, cadrul său, s-au schimbat, fapt unic, paradoxal în geografia fizică a țării, chiar și pămîntul Apelor Vii, chiar și apele din acest pămînt.

Începem cercetarea vieții satului, a istoriei sale contemporane, plecînd de la acest insolit detaliu. Cînd Viorel Popescu avea cinci ani, apa, în Apele Vii, era rară și scumpă, pînza fluidă și răcoroasă se afla la mari adîncimi, oamenii, ca s-o afle, săpau puțuri pînă la 30—40 de metri în măruntaiele scoarței. Sursa de apă a Craiovei (Apele Vii sînt la 25 km de Craiova) se afla pe-aici, prin această zonă, orașul, prin conductele lui, „sugea", zic oamenii, apa, apa scădea, fugea, se pitea în adîncuri. Acum, setea Craiovei se adapă din Munții Gorjului. Poate că din această pricină, zic oamenii, poate din altele (specialiștii ezită să se pronunțe, problema, ni se spune, „e încă în studiu"), Apele Vii încep să se umple de apă. Apa umflă pămîntul ca pe-un burete, pînza freatică a ajuns la 3—4 metri, izbești o dată zdravăn cu tîrnăcopul și fîntîna e gata. Apele Vii plutesc pe apă, ca o corabie cu odgoanele smulse, apa crește... Cît va mai crește ?

Sec, fără apă, aflat chiar la hotarul care desparte cernoziomul oltean (zona nordică) de nisipurile din sud (faimoasa „Sahară olteană", teritoriul celor 200 000 de hectare de nisip zburător), satul, pînă nu prea demult, se oferea privirilor călătorului ca un colț de Sicilie sau de Corsică. „Pe străzile satului nu se află nici un fir de iarbă, iar ploile, imediat după cădere, își fac loc printre firișoarele de nisip", scria, prin anii '30, un cercetător al echipelor monografice ale Institutului social român, fapt care, adăuga același, avea și partea lui bună, satul fiind „lipsit cu desăvîrșire de noroiul ce îngreunează în comunele vecine circulația". Noroi nu-i nici astăzi, satul, în ultimii ani, a fost asfaltat, circuli prin el ca-ntr-un oraș, în schimb vegetația irumpe de pretutindeni, abundentă, luxuriantă, rigolele străzilor sînt covoare unduitoare de iarbă tînără, casele — tapiserii florale, curțile — peluze multicolore. Iarba și florile stau cu rădăcinile-n apă, apa e chiar sub coaja solului, apa, astăzi, la Apele Vii, hrănește acest miracol de vegetație care transformă satul într-un gigantic parc.

Apele Vii... Ce nume frumos, ce nume de poveste !, îi spun președintelui, dar de unde oare acest nume într-un sat din hotarul nisipurilor, într-un sat în care apele se pitiseră în adînc ca șerpii ? Numele, zice el, ar veni, după unii, de la mulțimea de lacuri (vreo 13) aflătoare în partea de nord a satului, acoperind cu ape și stufărișuri o suprafață de peste 150 de hectare. După alții, numele ar veni de la bogăția podgoriilor (C.A.P.-ul, de pildă, are 150 hectare de „viță modernizată", nobilă, întinsă pe șpalieri de beton, loturile cooperatorilor sînt și ele, de regulă, vii, vița-de-vie se împletește în bolți peste toate curțile, ca niște tunele de umbră, nelăsînd cerului decît dungi subțiri). Apele Vii, ce nume frumos, ce nume tulburător, ce nume intim. Intim ca o cană de lut cu apă rece, turnată pe mîini și pe față sub arșița acestui august. Tulburător ca un pămînt al vrajei, din care un năcop de diamant ar face să sară a lichide de ametiste și de safire. A Vii, numele acesta îți ia ochii, îți ț ește pînă la beție (o beție cu ape fantezia, te face să luneci pe niște de vis pînă în fundul pămîntului, te să te întrebi ce-o fi avînd în sipetul în taina lui pămîntul acesta al Apelor Pămîntul Apelor Vii, scria cercetăt sociolog citat mai sus, „a uitat ce nimeni, cu alte cuvinte, nu mai ținea te de cînd el își pierduse tinerea lu minte. Pămîntul Apelor Vii nu mai decît numele.

Și totuși, numele e totul... Numel magetismul lui tulburător. Am înțele ceasta în prima noapte a vizitei mele. m-a prins luna plină între dealuril vii de la Apele Vii, între oglinzile 13 lacuri, între cernoziomurile întun din miazănoapte și nisipurile care scli fosforescent spre miazăzi, cînd pămî de fapt sarcofagul de diamant în ca află cuvîntul acesta — Apele Vii — s godea cu munții Lunei.

Și mi-am spus atunci că Apele V vîrsta Lunei.

De fapt, coborînd în geografia reali trebui să notăm că satul acesta e f tînăr. Prima atestare asupra lui se într-un hrisov din 1680. Obștea sfătuia frățește în tot ceea ce-i p

ANCHETĂ SOCIALĂ

Desființezi o armată ca să păstrezi generalul...

Aproape toți oamenii cu care am stat de vorbă ne-au atenționat că problema ar fi teribil de complicată, că ar exista numeroase substraturi, că aparențele sînt înșelătoare și-așa mai departe. Nu spunem că nu așa stau lucrurile, dar am constatat că muncitoarele atelierului de pirogravură n-au manifestat o atît de ciudată circumspecție. Dînsele, vorbind toate deodată, la început, apoi în mod organizat, susțin că nu este vorba doar de un conflict între Ion Cismarik, șeful secției de artizanat lemn din cadrul Cooperativei meșteșugărești „Arta populară bănățeană" din Timișoara, și Ion Țîrlui, colegul lor de atelier, ci, din punctul lor de vedere, este vorba de un conflict între Ion Cismarik și toți membrii atelierului de pirogravură. Acest conflict, spuneau dînsele, a fost, în baza unor documente, aplanat, dar, lucru pe care aveam să-l constat ca fiind perfect real, conflictul se continuă și se pare că va avea un sfîrșit contradictoriu din mai multe puncte de vedere.

Dintre zeci de momente asupra cărora ne-am oprit, după ce-am trecut prin tot felul de culoare, cotloane și înfundături ale acestei probleme ce ne-a fost adusă la cunoștință printr-o scrisoare adresată redacției de către Ion Țîrlui, în numele colectivului secției de pirogravură, am ales scena ce-a avut loc în ziua de 5 ianuarie a acestui an.

În acea zi, care pentru foarte mulți dintre noi a fost, dacă bine ne-aducem aminte, prima zi de muncă din acest an și în care mai toți oamenii, reîntîlnindu-se, și-au făcut cuvenitele urări de-nceput de an nou, Ion Cismarik a ținut să-și îngroape subalternele, adică muncitoarele atelierului de pirogravură, într-un maldăr de insulte și înjurături pe care hîrtia nu ne permite să le reproducem. Menționăm că numitul Ion Cismarik nu se afla la prima sa ieșire de acest gen, numeroși muncitori au fost înjurați și bătuți de Cismarik (una dintre muncitoarele de la pirogravură a fost tîrîtă literalmente de păr și s-a măturat atelierul cu ea !), ultimele sale două isprăvi, după acea zi de 5 ianuarie, fiind lovirea muncitoarei Viorica Jurcan și a tînărului Mircea Doroiman care, între timp, ca mulți alții, a și părăsit cooperativa. Mai pot fi amintiți în acest sens încă vreo cinci sau șase oameni care, în urma tratamentelor aplicate de către Cismarik s-au văzut obligați să părăsească secția. Acest mod de comportare al lui Cismarik a determinat conducerea cooperativei să-l sancționeze cu numeroase avertismente. După cîte se vede, ele au fost inutile. Dar să mă reîntorc la acea zi de 5 ianuarie. Revoltate și indignate de comportarea șefului de secție, muncitoarele s-au adresat conducerii cooperativei. Aceasta, considerînd că este vorba de o altă fațetă a mai vechiului conflict dintre Cismarik și Țîrlui, nu ia nici o măsură. Se cuvine să menționăm că, în legătură cu acest mai vechi conflict, conducerea cooperativei a luat, după cele întîmplate în 5 ianuarie, și în urma unor referate ulterioare, o hotărîre, dîndu-i-se cîștig de cauză lui Cismarik. Neprimind nici un răspuns din partea cooperativei, muncitoarele s-au adresat forului ierarhic superior, adică Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești. Aflînd că a fost înaintat un memoriu și către U.J.C.M.-Timiș, conducerea cooperativei, prin persoana vicepreședintei Barbara Baciu Radu, a dat curs memoriului primit și a analizat (acesta este un fel de a spune) situația. De ce minimalizăm în paranteză analiza efectuată ? Pentru că tovarășa Barbara Baciu Radu nu numai că a fost de acord, ca și în alte dăți, cu comportarea lui Cismarik, dar le-a anunțat pe muncitoarele atelierului că vor fi sancționate, lucru care s și întîmplat. În această situație, simți du-se nedreptățite, dar mai ales ameni tate, muncitoarele s-au adresat și Comit tului municipal de partid. S-a hotă efectuarea unei anchete și s-a stabilit reclamația atelierului de pirogravură e întemeiată, motiv pentru care sancțiun redactată împotriva muncitoarelor a f anulată, iar Cismarik a fost admones cu un nou avertisment pe linie de pr ducție, primind pe linie de partid un doilea vot de blam. Se părea că tot co flictul a fost, cum spuneam, aplanat, c muncitoarele atelierului constată zi de că, fiind aduse în discuție tot felul de a gumente, unele reale, altele interpreta conflictul a continuat, colegul lor Ț Țîrlui transformîndu-se într-un fel de t ispășitor pentru tot ceea ce s-a întîmpl Cea mai nedreaptă dintre decizii, spune ele, ar fi aceea prin care Țîrlui a f transferat disciplinar cu munca la dom ciliu. Că măsura are un caracter discip nar, nu există nici un dubiu, și că s-a c călcat astfel regulamentul și statutul c operatorilor, unde scrie că un coopera nu poate fi mutat disciplinar cu mun la domiciliu, este iar foarte clar. Și n ciudată pare, și chiar este, privită în mina regulamentului, punerea în disc ția adunării generale pe secție a lui Țîr pentru a fi exclus din rîndul cooperato lor, fără ca Țîrlui să fi fost anunțat

e toţi, şi satul, cu oamenii lui, arăta fru-
os, fiindcă sufletul lui era frumos, fi-
dcă oamenii lui erau mulţumiţi. Satul
mulţumea cu ce avea, cu pămînturile
care le cuprinsese între nisipuri, pă-
ri şi lacuri, şi cu ce puteau ele să-i dea.
u jinduia mai mult, era mulţumit că
ăieşte, că n-are boieri, că, dacă n-o
ice chiar boiereşte, n-o duce totuşi nici
ea calic, că face grîu (prin anii '30, cam
-900 kg la hectar), că face porumb (cam
600 kg la hectar), că viţa-de-vie prinde,
pădurea dă lemn pentru pluguri, că
lţile dau vînat, că ziua e soare, că noap-
a e lună, că primăverile plouă, că toam-
le poţi culege. Ce şi-ar fi putut dori
ai mult nişte „rumâni" ?

Cooperativa agricolă de producţie s-a
scut fără prea mari frămîntări sau dra-
e. (Ele aveau să vină mai tîrziu !) Oa-
enii, oricum, îşi împărţiseră pămîntul,
ci şi truda, în parte dreaptă, ei, oricum,
iau între ei frăţeşte, chibzuiau împreu-
tot ce-i privea. Ce şi-ar fi putut dori
cît o mai bună şi mai chivernisită gos-
dărire a obştii, sub speranţa de a făp-
i şi — de se poate — de a avea mai
ult ? Ei munciseră de la început îm-
eună, ei îşi uniseră în toate puterile
ici bordeiele, primele lor bordeie, nu
le făcuseră de unul singur, grinzile a-
stora, spun arheologii care le-au dez-
opat, sînt atît de groase şi de grele în-
, pentru a fi fost puse la locul lor, a

le înainte, şi fără ca Tîrlui să par-
a acea adunare. Împotriva intenţiei
erii cooperativei care voia neapă-
l excludă pe Tîrlui, considerînd că
astfel conflictul dintre pirogravori
arik, muncitorii secţiei n-au votat
a sancţiune. Am fost asiguraţi că
utarea cu munca la domiciliu a lui
ar fi fost pusă în discuţia munci-
din atelier, ea n-ar fi fost accep-
m insistat asupra acestei mutări cu
la domiciliu pentru că există în-
atit din partea tovarăşei Radu, cît
cepreşedintelui U.J.C.M., tovarăşul
uhn, ca tot atelierul să fie mutat,
leaşi motive disciplinare, cu munca
iciliu ! În esenţă, cu alte cuvinte,
este rezolvarea acelui conflict din
rie, adică, preluînd ideea tovarăşu-
n, conforme căreia a pleca Cisma-
eamnă dispariţia sau moartea sec-
preconizează desfiinţarea armatei
ţinerea generalului, cînd, în lumina
lui, ar fi trebuit să se procedeze
ltă vreme exact invers, Cismarik
omul care să întrunească nici pe
calităţile unui şef de secţie.
ivine să se facă o adevărată lumi-
acest labirint al ambiţiilor deşarte
rotecţiei nejustificate.

VICTOR NIŢĂ

trebuit, pentru fiecare, cel puţin şapte-opt bărbaţi voinici) ; ei deci, acum, treceau lin şi senin dintr-o istorie într-alta, fără să bănuiască frămîntările, marile frămîntări, neîmpăcări şi nemulţumiri ce aveau să vină.

Toate cele trăite, ştiute, pipăite, măsurate, înrădăcinate în fapte de o încăpăţînare nedezminţită, devenite tradiţie, sau istorie, s-au dovedit deodată ori îndoielnice, ori strîmte. Prin noile ordini şi ordine ale muncii, Apele Vii au trecut de-a dreptul din era chibritului suedez şi a plugului cu cormană de lemn în cea a electricităţii (introdusă aici în 1961), a chimiei agricole (inclusiv cu ajutorul elicopterului), a mecanizării intense şi intensive (S.M.A.-ul de-aici, construcţie de proporţiile şi arhitectonica unei fabrici moderne, are, după cum ne informează directorul său, ing. Marin Pîrvu, un „fond" de peste o sută de tractoare !), descumpănindu-se o întreagă istorie, descumpănindu-se şi pămîntul, atacîndu-se tiparele înghetate ale naturii, eliberîndu-se din solul străvechi soiuri şi forme vegetale nesperate, atacîndu-se, implicit, starea de mulţumire cu „ce este", năzuindu-se mai mult. Omul de-aici e un orgolios al vetrei sale şi-al faptei sale, ca unul ai cărui strămoşi, ocupînd un pămînt pustiu l-au umanizat, înnobilat şi înrodnicit, el e, de asemenea, un receptiv, ca unul deprins să privească spre toate zările spre a afla un loc cît mai bun pentru întemeierile muncii şi ale vieţii sale. Drept care, confruntîndu-se cu noul, el nu s-a lăsat depăşit, nici zăpăcit, nici învins, ci, dimpotrivă, a pătruns în cinul acestuia, în tagma lui, l-a ocupat, nevoind să lase altcuiva dreptul de a intra în miracol şi de a-l conduce. Prin aceasta a devenit un nemulţumit. A devenit un ros de nemulţumire, de acea mare şi arzătoare nemulţumire creatoare din care se naşte totul.

C.A.P.-ul Apelor Vii scoate, de cîţiva ani, recolte de orz de 3 500—4 000 de kg la hectar, recolte de grîu de 3 000—3 500 kg/ha, de porumb de 3 500—4 000. Viile s-au extins, s-au înnobilat, apa lacurilor dă nu numai peşte, ci e pusă să ude, cu ajutorul motoarelor şi al pompelor, grădina de zarzavat a obştii, obştea, pe lîngă culturile „clasice", a introdus în anii din urmă şi plante noi, printre care tutunul (200 ha cu tutun, cu un venit la hectar de 20 000 lei), printre care fasolea şi soia (alte 200 hectare, care, ierbicidate în primăvara aceasta, atrag, prin priveliştea lor, procesiuni întregi de gospodari din satele vecine). Ei cultivă păşuni (au cultivat vreo 90 de hectare, fiindcă satul, pe vremuri, n-avea izlaz, gospodarii păscîndu-şi vitele în pădure), ei cresc oi, cresc vaci, cresc albine, cresc păsări (au o hală industrială cu 50 000 de păsări).

În noaptea care m-a prins aici, între dealurile cu vii şi oglinzile lacurilor, între cernoziom şi nisipuri, sub luna gigantică a cîmpiei, am simţit, către zori, mişcarea păsărilor, zbaterea lor spre lumină, am simţit cum aerul devine greu de această mişcare, tumultuos şi material, l-am simţit clocotind de aripi, ca nişte surde vijîituri de rachete încingînd în ostroave şi bălţi o forfotă de cosmodrom lunar. Şi mi-am spus din nou că Apele Vii au vîrsta Lunei. (Mi s-a mai spus că de cînd satul abundă în vegetaţie, nemaifiind un colţ de Sicilie sau de Corsică, ci un mare parc, alte păsări, cele ale văzduhului, îşi dau întîlnire, aici, cu răsmiile, odată cu primăvara, într-o anuală şi frenetică sărbătoare ce ţine zile şi nopţi în şir, la o răscruce aeriană cît cerul, întinsă pînă dincolo de zenit. E, desenînd în văzduh o altitudine inedită, împlinind parcă noua arhitectură a satului, un grandios spectacol de arhitectură aeriană, pe care vin să-l vadă oameni din multe locuri.)

Deci omul locului a devenit un nemulţumit, el vrea mai mult, el cere mai mult. Îi cere pămîntului, îşi cere sieşi. Ce ieri a fost bun, azi nu mai merge. Ca şi în sport (nu-i oare trînta cu pămîntul cea mai formidabilă competiţie ?), cine rămîne în urmă e bun rămas. Cine îmbătrîneşte, cine iese din ritm, cine-şi pierde suflul, va merita, desigur, respectul vîrstei, respectul vechilor lui recorduri, dar în această mare, grea, vitală competiţie cu pămîntul va fi preferat cel dinamic, cel iscusit, cel apt să-i tragă înainte pe toţi. În februarie, obştea cooperatorilor n-a ezitat să-l schimbe pe vechiul ei preşedinte, Constantin Cernea, lăudîndu-l, la despărţire, pentru tot ce-a făcut, menţinîndu-l „în conducere" (C. Cernea e acum vicepreşedinte, el răspunde şi de brutăria C.A.P., unde munceşte foarte bine), alegîndu-l în loc pe Viorel Popescu, dîndu-se deci „pe mîna" unuia care, la înfiinţarea C.A.P., avea cinci ani... El, acest tînăr inginer agronom, n-a luat parte la anii eroici ai înputurilor, el n-a ştiut, precum C. Cernea, ce sînt nopţile fără somn, copleşite de griji, bîntuite de spaima că treburile „n-or să iasă", el nu s-a bătut cu amar şi amar de greutăţi, el însă, plecat la carte şi revenit între ai lui, s-a dovedit, din primele clipe, ca inginer şef de fermă, acel om capabil să tragă lucrurile înainte. Ochiul atent şi pretenţios al obştii, ochiul acesta veşnic „nemulţumit", l-a urmărit şi l-a cîntărit, înainte de schimbările din februarie, în toate faptele lui, chiar şi în cele mai mici, fără ca el s-o bănuiască.

Oamenii, muncind mai mult, vor să trăiască mai mult, cel puţin în sensul calităţii vieţii, vor deci mai mult de la viaţa lor. Satul s-a împodobit cu case noi, sînt, ne spune primarul Marcel-Ervin Iliescu, peste 300 de case noi. Sînt în sat la vreo 900 de case, peste 400 televizoare, deci una din două case are antene TV pe acoperiş. Satul are tot ce are azi un sat modern, are asfalt, electricitate, radioficare (peste 800 aparate de radio), are un bloc în construcţie, are şcoli noi, are cămin cultural (450 de locuri), are magazine de tot felul, inclusiv librărie, are servicii de tot felul pentru populaţie, are terenuri sportive („epoca Năstase" s-a soldat aici cu un modern teren de tenis, „epoca Nadia Comăneci" pune problema, ni se spune, a unei săli de gimnastică), are profesori, învăţători, ingineri şi economişti ciţi îi trebuie, are un medic, Gheorghe Tobescu, fiu al satului ca şi V. Popescu, plecat la carte şi întors între ai lui, n-are încă un medic stomatolog. Va avea în curînd, odată cu darea în funcţiune a clădirii, astăzi în renovare, a dispensarului. E şi aici, cu clădirea aceasta, o poveste, semnificativă pentru oameni şi pentru loc. E o clădire frumoasă, cea mai frumoasă din sat, ea a fost pînă de curînd sediul C.A.P. Cineva de la Direcţia sanitară judeţeană, venit „pe teren" în vederea amenajării noului dispensar, a aruncat, într-o doară, o vorbă („Ce bună ar fi clădirea asta de dispensar !") şi vorba, spre uimirea însăşi a celui ce-o aruncase, a prins. Obştea cooperatorilor a decis să-şi cedeze frumosul sediu, l-au mutat într-o clădire mai modestă, fiindcă sediul lor, la urma urmelor, este cîmpul.

Mai sînt şi altele de făcut la Apele Vii, mai sînt, de fapt, foarte multe, mai sînt probleme, mai sînt greutăţi, mai sînt contradicţii, mai e, peste toate, acea profund pregnantă neîmpăcare cu ce este, acea fecundă nemulţumire creatoare ce împlineşte dorul omului de înălţimi.

Mai sînt, la Apele Vii, nisipurile, vastul deşert din hotarul comunei, locul tabu, refuzat omului, locul de care omul cel vechi, mulţumit cu „cît cuprinsese", nu s-a atins. Vreo 80 hectare sînt de „nisip productiv" (pe ele, tenacitatea şi ştiinţa de azi a localnicului s-au exersat cu vigoare, iniţial experimental, cu metode care au căpătat ulterior extinderea practicii curente), dar mai sînt şi vreo 200 de „nisip zburător", aşa cum mai sînt, într-un alt hotar, cele 150 de hectare de stufărişuri şi bălţi, spaţii ale nevieţii, ale nerodniciei, locuri pe care omul cel vechi le-a ignorat, locuri care pe omul de azi îl supără, le resimte ca pe un spin în coasta satului şi a vieţii sale, ca pe un sfredel-şarpe purtat în sîn, răsucindu-i ambiţiile, incitîndu-i nemulţumirea.

Nisipurile şi stufărişurile vor deveni cîmpie, vatră a muncii şi a puterii omului. Un mare sistem de irigaţii şi desecări, unul din cele mai mari ale Olteniei, va corecta, peste puţină vreme, acest pămînt, lucrarea făcîndu-se, ni se spune, cu participarea nemijlocită şi largă a oamenilor din Apele Vii. Ce va rezulta ? O mare creştere a recoltelor şi, lîngă ea, o modificare substanţială a geografiei şi deci a microclimei, care se va îmblînzi, se va îndulci, va deveni şi mai umană. Nu se va strica un echilibru al naturii, ci abia se va crea. Cînd din nisipul mort, răscolit şi învălmăşit de vînt, va erupe spre cer vegetaţia, cerul Apelor Vii se va umple şi mai intens de păsări. Cînd păsările iau act de existenţa unui nou punct geografic, făcîndu-şi-l loc de popas, înseamnă că natura l-a votat, l-a acceptat definitiv

Şi oamenii Apelor Vii, aceşti veşnici nemulţumiţi, nu se vor opri, desigur, aici.

Fiindcă drumul lor, ca al tuturor satelor noastre, duce, cu tot mai largi deschideri de orizonturi, spre viitor.

ILIE PURCARU
Fotografii de VASILE MĂNECAN

SĂ NE ÎNTOARCEM DIN CÎND ÎN CÎND LA SARMIZEGETUSA!

Într-un ținut de legendă e bine să pătrunzi cu pasul, fără grabă și mai ales cu ochii larg deschiși. Munții Orăștiei reprezintă un astfel de spațiu încărcat de semnificații profunde, un ținut de istorie concretă la tot pasul. Oriunde calci aproape, pămîntul mustește de istorie, fiecare pisc, terasă sau cetate povestind cît o carte de istorie — trebuie doar să știi să asculți graiul monumentelor lăsate peste milenii de strămoși, ca un nesecat izvor de cunoaștere a cărui „apă" curge încă prin memoria noastră. Valea rîului Grădiște, pe care-l urcăm înspre izvoare, are în ea un fabulos care e departe de a se limita la pitoresc — este drumul pe care dacii l-au apărat cu strășnicie, construind cetăți de apărare, precum cea de la Costești, apoi Blidaru, Bănița, Piatra Roșie, pe lîngă care trecem mai mult simțindu-le prezența, intuindu-le locul și rolul strategic de odinioară. Valea se închide și se strînge ca într-un clește, de jur împrejur dominîndu-ne întunecate profiluri de dealuri cu pante extrem de abrupte, înecate de vegetație, amenințătoare. Ceea ce s-a numit centrul satului dac se întinde pe o zonă de circa 1 800 de km pătrați, cuprinsă între culoarul Mureșului mijlociu, Valea Streiului, Pîrîul Bănița, rîul Jiu, rîul cel mic al Cugirului și culmea muntoasă numită Vîrful lui Pătru. Este un spațiu așezat aproape 70 la sută în peisaj de munte, acoperit în proporție de 90 la sută de păduri seculare. Un teritoriu mai restrîns — aproximativ 150 km pătrați — a fost declarat încă din 1955 rezervație arheologică, un drept cîștigat în urma tot mai numeroaselor descoperiri, care atestau cu limpezime și vigoare etnogeneza poporului român. Așa se face că aici nu există om al locului care să nu fi participat într-un fel sau altul la cercetări — fie cu un sfat, cu o părere asupra locurilor unde, cunoscînd cine știe ce legendă, ar fi fost bine de săpat, fie punînd chiar umărul la lucrări, adică mîinile pe lopată — cu alte cuvinte prea puțini, poate doar copiii, nu i-au cunoscut personal pe cercetători și nu au „furat" cîte ceva din cunoștințele lor.

La Costești, de exemplu, sat de păstori pînă acum cîteva decenii, aparținător de comuna Orăștioara de Sus, am cunoscut oameni ale căror cunoștințe de istorie, de istorie specifică locului în care trăiesc, ne-au uimit, ba chiar umilit aproape. Primarul comunei, Vasile Pantiloiu, apoi Viorel Manolescu, directorul școlii generale, și chiar Toma Metzner, responsabilul cabanei turistice din apropiere, alături de Octavian Bogdan, directorul Casei de cultură a sindicatelor din Deva, și arhitectul Liviu Oros, de la Institutul de proiectări al județului Hunedoara, un fel de specialist în sistematizarea comunelor din perimetrul **spațiului dacic** — ne-au fost ghizi și îndrumători prețioși pe potecile pe care am urcat,.. spre istorie. Cu atîția ghizi prin preajmă, pentru că nu trebuie să-l uităm nici pe Mihai Alionescu, șeful sectorului de exploatare forestieră, nu e de mirare că am ascultat o mulțime de lucruri interesante, demne de a fi notate aici.

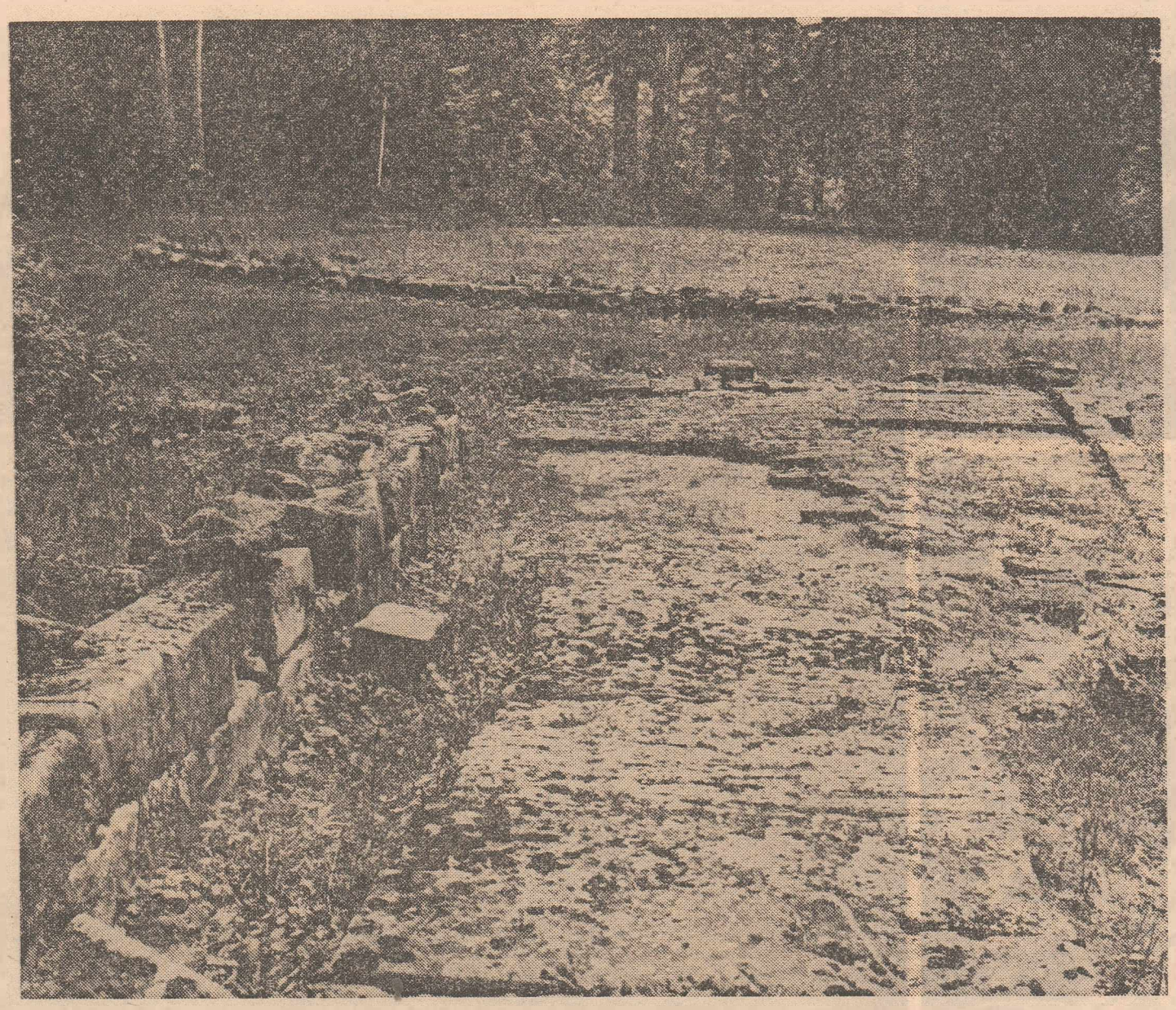

Țară de legendă, peste care s-au născut și au murit douăzeci de generații de arbori, ieșită la lumină spre a ne bucura ochii și mîndria.

Primarul Vasile Pantiloiu, un primar care este totodată profesor de română la școala generală, vorbește cu mîndrie atît despre locurile legendare pe care călcăm, și pe care le cunoaște pe dinafară, pentru că e născut în Costești, cît și despre comuna pe care o conduce, satul de păstori de acum cîteva decenii, astăzi o comună cu putere economică reală și cu trai îmbelșugat pentru locuitorii săi. „Să fi fost, cred, cel mult două-trei case acoperite cu țiglă, în afară de școală și biserică, acum vreo 30 de ani — ne spune. În 1944 numai preotul avea aparat de radio, azi sînt peste 200 de abonamente la radio și vreo 50 la televizor, apoi și mașini de spălat, și aragaz cu butelie, ca să nu mai vorbim de acoperișurile de țiglă — pentru că și casele sînt majoritatea noi, cu fundații din beton, case de cărămidă, unele chiar cu parter și etaj. La Costești, de exemplu, din cele 700 de suflete, aproape 300 sînt navetiști la întreprinderile din Orăștie, iar retribuția lor nu e numai bună, e chiar excelentă, pentru că se cam știe că județul Hunedoara are o medie de retribuție pe cap de locuitor printre cele mai ridicate din țară. Mai sînt și o serie de contracte — de carne, lînă, lapte — ca și întreprinderea forestieră, aparținătoare de industria locală. Vreau adică să spun, dacă vreți să notați, că după părerea mea urmașii dacilor de aici trăiesc bine ! Știu că ar dori să vină **toți românii** să vadă cu ochii lor **unde sînt strămoșii lor**, să vadă și să admire — să vină .dar cu o condiție : să nu degradeze ! Au fost mulți care au venit și au luat ba cîte un ciob, ba un colț de piatră, alții căutau aur sau pietre prețioase, alții pur și simplu dădeau drumul pietrelor la vale, să vadă cum se rostogolesc pe pantă ! Cred că avem aici un tezaur pe care ar trebui să-l păzim ca pe ochii din cap, nu să-l distrugem, sau să-l lăsăm pradă ploilor și vîntului, ceea ce cam același lucru înseamnă. Țin minte că bătrînul profesor Constantin Daicoviciu tare nemulțumit era cînd venea în vara anului următor la săpături și vedea că nu mai sînt toate pietrele exact așa cum le-a lăsat el. Și zicea că poate mai bine nici nu le-ar mai fi dezgolit, că sub pămînt erau mult mai bine apărate, protejate de oricine și orice. Avea dreptate, și-am să vă spun și de ce : chiar și azi, cred că jumătate din pietrele de tocilă din Costești sînt luate de la sanctuarul de la cetatea cu același nume ! Apoi, casa primarului din Boșorod, îmi spunea cineva, are temelia făcută pe jumătate din pietrele de la cetatea dacică de la Piatra Roșie..."

Viorel Manolescu este un director de școală care abia a împlinit vîrsta de 30 de ani ! E licențiat în istorie și arheologie, deși, cum spune, „la arheologie nu există diplomă de luat în facultate, ea se dobîndește pe șantier, la săpat". A lucrat într-adevăr cu cercetători de renume, precum Ion Horațiu Crișan, Ștefan Fereczi, Hadrian Daicoviciu (este prea tînăr pentru a-l fi cunoscut pe „bătrîn"). Specialitatea sa se numește „istorie veche", iar lucrarea de diplomă și-a intitulat-o „Sisteme de fortificație la geto-daci". Se pregătește să-și dea doctoratul ! A condus în 1969 expediția pionierească locală (echipajul „Sargedava"), care a efectuat drumul Sarmizegetusa Regia—Sarmizegetusa Ulpia Traiana, trecînd peste Munții Retezat. Cu această ocazie cei zece copii între 11 și 13 ani au descoperit o nouă cetate dacică, Lupoaia, care era doar bănuită pînă în acel moment. Expediția a primit „Busola de aur" și marele premiu decernat de revista Cutezătorii. În 1970 echipajul condus de Viorel Manolescu a primit de asemenea un premiu pentru expediția din Munții Orăștiei, iar în 1972 profesorul Manolescu a alcătuit două echipaje, cu care a încercat să găsească drumul pe unde s-a infiltrat **Cavaleria maură**, condusă de generalul Lucius Quietus, în timpul celui de-al doilea război daco-roman. Pregătește și pentru vara aceasta o nouă expediție — dacă între timp nu o fi plecat cu copiii săi spre țara visurilor și legendelor. „Copiilor le spunem o mulțime de lucruri la școală, chit că o parte dintre ele le știu probabil dinainte. Le spunem mai cu seamă că alți copii din țara noastră învață lucrurile acestea **numai din carte**, în vreme ce ei le și văd și le simt prin preajmă — adică vreau să spun că așa le stimulăm sentimentul responsabilității istorice. Am vrea totodată să vină cît mai mulți copii, și chiar mai virstnici pe la noi, să vadă și să admire locurile, să vibreze în ei sentimente și simțiri de respect și gratitudine față de strămoși, de mîndrie națională. În fiecare an la Costești se organizează, de către Comitetul județean Hunedoara al U.T.C., festivalul denumit „Întîlnirea tineretului cu istoria", la care iau parte de fiecare dată peste 20 000 de tineri. Cînd trăia, bătrînul Daicoviciu venea întotdeauna și le vorbea tinerilor ; azi același lucru îl face Hadrian Daicoviciu. De asemenea, se bucură de ceva renume tabăra pionierilor, organizată la Costești de vreo cîțiva ani, mai întîi prin cazare în autobuze dezafectate și deci transformate în autobuze dormitor, iar de anul acesta prin cazare în căsuțele, foarte confortabile dealtfel, care au fost date de curînd în folosință. Alte cîteva sute de copii deci intră în contact direct cu istoria, ei luînd parte activ la săpături, la lecții „pe viu", de cele mai multe ori, **făcînd chiar istorie** fără să-și dea seama. Și totuși, zic eu, sînt mult prea puțini... În general, și nu cred că o să mă contrazică cineva, există prea mulți oameni în țară care confundă încă Sarmizegetusa Regia, cea de lîngă Grădiștea Muncelului, de aici de lîngă noi, **cuibul de vulturi** cum i-a spus Herodot, adică adevărata „cetate de scaun" a dacilor, cu Sarmizegetusa Ulpia Traiana, orașul de reședință a stăpînirii romane de mai tîrziu, aflat pe șoseaua Hațeg — Caransebeș ! ! Este poate și mai comod să te duci acolo — pentru că amfiteatrul, de exemplu, se află chiar lîngă șosea, dar confuzia este uriașă, strigătoare la cer chiar ! Mai mult, am auzit că la concursul numit „Concursul emblemelor", la Deva, nici unul din cei prezenți nu a putut localiza cetățile dacice din Munții Orăștiei, lucru care, la drept vorbind, nici nu e așa de simplu, dar se poate învăța dacă îți dai interesul... Există fără îndoială la ora actuală **o modă a mînăstirilor moldovene** — ceea ce nu e în nici un caz rău, pentru că și vestigiile amintite fac parte din zestrea noastră de perenitate, de continuitate și bogăție istorică, dar oare n-ar trebui să se bucure cel puțin de un interes similar locurile acestea din leagănul istoriei poporului român ?"

Toma Metzner, responsabilul cabanei turistice din Costești, este ca să zicem așa... unicul reprezentant al Oficiului național de turism prin aceste locuri. Cabana pe care o conduce, nu prea mare dar frumos îngrijită, poate fi considerată drept ultimul bastion al civilizației urbane pe drumul — mai mult ipotetic, veți vedea de ce — al turiștilor spre Sarmizegetusa. Dar mai sînt 21 de kilometri de la Costești pînă la cetatea lui Burebista și a lui Decebal, cale străbătută pe drumuri grele de munte, sau cu drezina muncitorilor forestieri care trece prin fața cabanei de cum răsare soarele... „De cele mai multe ori la noi vin oameni care au mașină proprie — ne spune responsabilul Metzner. Mănîncă și înnoptează aici, dar cînd află cît de greu ar putea ajunge pînă sus, la cetățile pe care ar dori desigur să le vadă, renunță aproape toți. După cum vedeți, șoseaua asfaltată se oprește aici, în fața cabanei — mai departe nu se poate ajunge decît cu greu, și mai ales fără mașină. N-am să-i uit niciodată pe cei doi turiști francezi care, sosind cu mașina, m-au întrebat unde se află **drumul accesibil modernizat** pînă la Grădiștea de munte, care figura pe harta ce-o aveau în față ! S-au supărat pe mine cînd le-am spus că nici vorbă nu poate fi de un asemenea drum, și chiar nici n-au mai vrut să stea de vorbă — ei aveau **harta**, tipărită cred în străinătate, și credeau mai mult în ce vedeau că scrie acolo ! Ba în hartă se specifica și existența unor cetăți în care a locuit Vlad Țepeș, zis Dracula, probabil pentru a se stimula interesul acela de gust mai mult decît îndoielnic al unei părți a publicului de cinema din alte țări, obișnuit cu filmele de groază și dornic de a se întreține o eroare istorică ! Zona este însă de o frumusețe rară — și ar merita fără îndoială sprijinul organizațiilor de turism, pentru valorificarea dar și pentru protejarea acestor locuri în care își are înfipte rădăcinile poporul nostru. Despre importanța cetăților dacice, aflate însă în pericol de degradare, n-ar mai trebui să pomenesc. Mai sînt apoi o serie de rezervații naturale, precum peșterile Șura Mare, Cioclovina, Tecuri, apoi rezervația de zimbri de la Hațeg, arboretumul de la Simeria, dealul Cetății de la Deva, pitorești locuri din Munții Orăștiei, Sureanului, Parîngului — care toate ar putea fi cuprinse într-un complex turistic de mare valoare, cu întindere remarcabilă. Nu trebuie uitate nici cetățile și castelele feudale și țărănești, bisericile fortificate, pîraiele pline cu păstrăvi, văile cu păduri de fag și rășinoase și așa mai departe. Deocamdată

A face istorie „la fața locului", așa cum procedează învățătorul Ion Șerban.

însă, prea puțini se încumetă să vină singuri într-o zonă pe care o admiră încă dinainte de a o vedea, în imaginație, dar pe care o cunosc prea puțin, și sînt ajutați și mai puțin să o cunoască !"

★

Am luat piepțiș panta abruptă de pe dealul de la poalele Sarmizegetusei, drum de jumătate de oră pe gîfîite. Cînd pădurea a început să se rărească, în lumina caldă a soarelui de amiază, în fața noastră a apărut deodată Sarmizegetusa, în întreaga ei splendoare după aproape două milenii de așteptare în tăcere. Primii au ajuns aici,spun mărturiile scrise, căutătorii de comori — în urma unor descoperiri întîmplătoare a cîtorva monede de aur, oamenii neizbutind însă în nici un fel să-și explice la vremea aceea (sfîrșitul secolului XVIII, începutul celui de-al XIX-lea) rostul construcțiilor „ciclopice" pe care le întîlneau. Dar monede de aur se găseau, și încă din belșug — lucru care a atras o adevărată migrație, după anul 1800, spre **spațiul dacic** abia descoperit. S-au folosit sape, lopeți, topoare — răsturnîndu-se fiecare piatră care putea fi clătinată, răvășindu-se în **goană după aur** aproape tot, de jur împrejur. În 1872 cîțiva aventurieri veniți special de la Viena distrug complet, cu ajutorul dinamitei, poarta de est a cetății !

Cercetările organizate au început mult mai tîrziu, abia de prin 1949, căpătînd tenta oficială pe care o meritau de multă vreme. Campaniile de săpături, efectuate în fiecare vară, au scos la iveală o mulțime de noi mărturii, vestigii arheologice care completează adevărata cronică cioplită în piatră și cartea de vizită a acestor munți depozitari de istorie. De multe ori sîntem tentați să rămînem impresionați de realizările arhitectonice ale altor popoare antice. Dar ar fi bine să știm că din întreaga cantitate de piatră folosită la construcția cetății de lîngă Grădiștea Muncelului (transportată dealtfel de la distanțe de zeci de kilometri, cariera dacică fiind situată probabil la Dealul Măgura, pe Valea Streiului, aproape de Simeria) s-ar putea ridica azi, bineînțeles folosind complicate mijloace moderne de construcție, un zid — înalt de un metru și lat de jumătate de metru — în lungime de 38 de kilometri. Se apreciază că s-au folosit pentru ridicarea Sarmizegetusei circa 53 700 de pietre în medie de 70 de kg fiecare, lucru care ar fi egal cu o cantitate de piatră în greutate de aproape 4 000 de tone ! După părerea arheologului I.H. Crișan, la Sarmizegetusa s-a folosit o cantitate de piatră cu mult mai mare decît cea inclusă în multe dintre piramidele faraonilor egipteni !

Acestea sînt construcțiile cu adevărat **„ciclopice" care au început să fie dezvelite** de stratul de humă protector. În folclorul oral localnic se întîlnea pînă nu demult o poveste care îi numea pe stăpînitorii cetății **uriași**, oameni care aveau o asemenea talie încît n-a fost de mirare atunci cînd fiica cea mai mică a stăpînului cetății a adus acasă în poala rochiței un țăran cu plugul său și boii înhămați la el, cerînd permisiunea tatălui de a se juca cu **piticii...** Oricum, la fața locului nu l-am mai găsit decît pe Vasile Floran, om de 52 de ani care de 14 ani îndeplinește **funcția** de paznic al cetății, un țăran mucalit pe care, pentru că este îmbrăcat numai în straie albe tradiționale, însoțitorii noștri l-au botezat dacul. Ne spune că vin, totuși, în jur de 1 500 — 2 000 de oameni în fiecare vară la Sarmizegetusa, și mai toți întreabă de hărți, pliante ghiduri — lucruri care le-ar putea explica mai pe înțelesul lor ceea ce văd dar și **ceea ce ar trebui să vadă**, lucruri care însă, bineînțeles, nu are cine să le dea. Pe un stîlp al cabanei unde locuiește Vasile Floran — o dărîmătură de casă din argilă peste care a mai căzut și un copac în primăvară — cineva s-a semnat „Decebalus per Marin, Băilești" — aluzie la celebra inscripție descoperită de Constantin Daicoviciu care purta însemnele **Decebalus per Scorilo** (lucru tradus cu aproximație „Decebal, fiul lui Scorilo") ! Arbori puternici și-au înfipt rădăcinile chiar pe ziduri, strîngînd ca într-un clește pietrele milenare. Impresia este de fastuos și în același timp de simplitate, o simplitate pe care însă concretul istoric, prezent la fiecare pas, o întregește și îi dă dimensiuni cu totul excepționale. Vasile Floran scormonește pămîntul cu mîinile sale bătucite de țăran învățat cu coasa și lopata, îl caută parcă de vreo comoară ascunsă sub lespezile groase de piatră, în locuri numai de el știute. Scoate în cele din urmă un pumn negru de pămînt, reavăn, dar ne spune că-i... grîu — și este într-adevăr, vom vedea și mîngîia în palme **grîul dacic**, înnegrit și ars sub pămînt în cele două milenii de așteptare în hambarele distruse de războaie și uitate de ceilalți stăpîni ai cetății. Îl vom vedea mai bine abia după ce Vasile Floran va spăla pumnul de pămînt la un izvor abia susurînd din apropiere.

Am coborît cîteva ceasuri mai tîrziu, cu părere de rău dar în același timp cu un sentiment de mulțumire, de a fi fost printre prea rarii vizitatori ai acestor locuri. Din păcate ! După părerea noastră n-ar trebui să ne fie numai obligatoriu să pornim spre izvorul ființei noastre naționale, dar să ne și întoarcem mereu la acel spațiu de istorie concretă la tot pasul, purtînd nume de legendă : Sarmizegetusa Regia !

DUMITRU GRAUR

Fotografii de EMANUEL TĂNJALĂ

În locul omului „bun la toate" și descurcăreț" — omul potrivit la locul potrivit

Tovarășul X, operator chimist la „Policolor" București, este un tovarăș admirabil. Are o mare agerime vizuală, are acuitate cromatică, percepe în timp orice problemă, oricît ar fi de grea, e principial, talentat la calcule, scrie frumos și, orice s-ar zice, are cultură generală. Colegul său, tovarășul Y, stă foarte prost cu agerimea vizuală, n-are cine știe ce dar la socoteli, nu percepe problemele în timp, n-are cultură generală. Y este numai un tovarăș punctual, meticulos, ordonat, conștiincios. Și cam atît. E drept că poate să privească opt ceasuri în același loc fără să obosească. Are, e adevărat, mare stăpînire de sine, mișcări precise precum și o mare rezistență la factori nocivi. Un om inteligent, fără doar și poate. Cum am spus însă, există o seamă de indici unde X n-are rival. Cu toate acestea, Y este mai bine apreciat și, în consecință, remunerat mai bine. Se înțelege că, dat fiind cultura sa generală superioară, lui X îi e foarte ușor să pună problema într-o ședință și să arate unde greșește conducerea întreprinderii față de oameni. Ascultîndu-l, lumea înclină să-i dea dreptate. Chiar și tovarășul director tehnic, inginerul Silviu Istrătescu, începe să manifeste unele îndoieli în ce privește meritele lui Y. În clipa în care X pare să aibă simpatia întregii adunări, ia cuvîntul inginerul Adrian Adamoiu. El este autorul unei cercetări care se cheamă CICLUL OM, cercetare realizată în baza unei experiențe de opt ani de muncă la șefia Secției rășini, unde lucrează X și Y. Observînd că „accentuarea caracterului industrial al producției diferitelor sectoare din industria chimică ridică în anii ce vin unele probleme specifice", inginerul Adamoiu conchide că cea mai specifică dintre ele este problema OM. Inginerul este ceea ce se cheamă un om al producției. El respectă felul de a fi al fiecăruia, dar cînd e vorba de munca la reactoarele de sinteză dă dovadă de mult realism și spune : „Oamenii care ne trebuie în secție arată așa și așa, conform criteriilor din ancheta aceasta a mea. Chimia modernă cere oameni de un fel anume".

Prin urmare, problema este următoarea : ce fel de oameni cere chimia ?

— Culoare este tot ce se află în jurul nostru, spune inginerul Istrătescu, și din ea, mare parte produsă la „Policolor". Ce ar fi omul fără culoare, nu e cazul să discutăm acum. Vă pot spune însă destul de exact ce pierderi are economia fără o bună industrie de lacuri și vopsele. Vă mai pot povesti o seamă de lucruri extrem de interesante despre cercetările întreprinse la noi și în lume pentru producerea unor lacuri și vopsele cu proprietăți superioare care, izolînd obiectele de agenții exteriori, le prelungesc considerabil existența. „Policolor"-ul este un mare centru al chimiei așezat pe o suprafață de 34 de hectare. Vă faceți o imagine despre tipul de muncă ce-l obișnuim aici dacă adaug că pe aceeași suprafață de teren alte industrii lucrează cu 8 000—10 000 de oameni. Noi nu avem nici un sfert din acești oameni. Distanțele ne obligă să comunicăm prin radio, prin aparate la purtător. Cît despre oameni, sîntem realiști. Asta înseamnă că renunțăm repede la un operator care una a învățat la școală și alta face la locul lui de muncă. Nu este nici un secret că la noi munca se desfășoară în condiții de securitate foarte aspre. Un exemplu: oamenii trebuie să poarte numai îmbrăcăminte de bumbac și lînă. Îmbrăcămintea din materiale sintetice se încarcă, în chip periculos, cu electricitate statică. De curînd, o fată care, în ciuda tuturor avertismentelor și a științei ei de carte, a venit îmbrăcată pe sub rochie cu un furou din țesătură sintetică, a avut un accident ce-i putea fi fatal. Furoul acesta a dat un scurtcircuit care a aprins un vas cu lichid inflamabil. De aceea, noi prețuim îndeosebi oamenii cu un înalt grad de responsabilitate, conștiincioși, ordonați, punctuali.

Deci, o morală foarte clară a locului de muncă. Studiul inginerului Adamoiu ar putea să contrarieze în unele puncte ale sale. În locul omului „bun la toate" și „descurcăreț" el arată necesitatea omului potrivit la locul potrivit. Bine, bine — se poate reproșa — dar dumneavoastră cum vă ocupați de educația profesională a oamenilor ? Ne ocupăm, răspundem de educația profesională a celor dotați pentru munca de operator. Dacă mergeți în Secția reactoarelor de sinteză, vă va fi limpede de ce vorbesc astfel.

Merg, firește, în Secția reactoarelor de sinteză însoțit de inginerul Ion Cocan. În secție îl cunosc pe șeful ei, inginerul Toma Palade. Un om calm, conștiincios, ordonat, punctual etc. Prima impresie este că avem de-a face cu prototipul luat în considerație de Adrian Adamoiu în anchetă. Reactoarele sînt fiecare un fel de uzină cu un ciclu de funcționare special. În esență, operatorul chimist are toate responsabilitățile pe care le are directorul unei întreprinderi. Se fabrică aici peste patruzeci de tipuri de rășini sintetice — liantul și, în fapt, cheia procesului de fabricație al lacurilor și vopselelor. Sinteza e condusă de trei persoane: de operator — care trimite de trei-patru ori pe ceas probe la laborator — de cel care analizează proba și de șeful laboratorului, care decide ce-i de făcut cînd apar erori. Contează, prin urmare, punctualitatea, ordinea, calmul. Cultura generală, cum se vede, prea puțin, dacă nu deloc. Nu vreau să spun că meseria asta n-are nevoie de oameni culți, ci că, fiind vorba de producție și, mai ales, de o producție atît de pretențioasă, e bine să punem lucrurile în ordinea importanței lor.

Cînd spui „lacuri și vopsele" nu spui, de fapt, nimic. Greu afli industrie care să nu ceară produsele „Policolor". Industria mobilei, industria auto, industria construcțiilor, industria tipăriturilor de tot felul.

Într-un deceniu, „Policolor"-ul a reușit să aducă industria de breaslă în rîndul celor mai eficiente industrii ale noastre. „Ciclul om" a fost și este, în industria chimiei, foarte scurt. Și foarte realist. Un tip de realism caracterizat perfect de directorul tehnic Istrătescu : „Lacurile și vopselele pe care le fabricăm sînt bune. Or, cum se știe, lumea are obiceiul să comenteze numai lucrurile ori foarte rele, ori excepționale. Sîntem prea tineri și prea frumos dotați ca să dăm lucru rău. Nu ne rămîne atunci decît să facem din „Policolor" o marcă de renume".

TUDOR OCTAVIAN

VIAȚA — FILM. DUS ȘI-NTORS

Aici soarele răsare de mai multe ori pe zi

Copiii sînt, în general, o adevărată mascotă pentru filmul documentar. Exceptați adesea printr-un fericit consens de la legile platizării, ei se bucură de mult mai mare îngăduință din partea autorilor : li se dă șansa să fie imprevizibili, speciali, mucaliți, uneori chiar fantaști.

Cu cine vreți să semănați voi ? — îi întreabă Eugenia Gutu într-un documentar-anchetă. Unul vrea cu Leonardo da Vinci, „pentru că vreau să pictez frumusețile neasemuit de frumoase ale naturii", altul cu „tetea Florea", de profesiune strungar ; altul vrea să devină Mihai Viteazul, altul zidar — „fiindcă e muncă grea și primesc leafă mare" ; altul — arheolog, „ca tovarășul director și călușar, ca fratele meu dintr-a șasea" ; altul — „aviator ca Aurel Vlaicu și în viața particulară ca Dudu Georgescu". Un pici zice că orice s-ar întîmpla el se face marinar ca părintele lui și ca părintele părintelui. El, sincer să fie, ar vrea la cazan, jos, în burta vasului. Tata îl lasă să plece pe mare, dar nu-l lasă „jos". „Zice că el a fost destul la munca de jos".

Craiova văzută din ear, de Titus Mesaroș, animă un set de fotografii „de ficțiune", dacă se poate spune așa. Filmul este o vizualizare ingenioasă a cunoscutelor versuri ale lui Marin Sorescu. Un pui de om se urcă de cu noapte în carul cu boi ca să meargă cu mama în capitala Banilor (pentru el), a banilor(pentru femeie). Trebuie să-și comande „pe mălai" fotografii 3 pe 5. Mama și băiatul sînt încredințați că tot viitorul lor atîrnă de aceste poze. Încercarea de a obține mișcare din static e un succes. Ion Caramitru citește cu un haz subțire, fotografia „are viață", filmul e proaspăt, nostim. Un foarte reușit scherzo.

Universul lor (regia Jean Petrovici), de o intimidantă delicatețe sufletească, culoarea de o splendidă exuberanță a lui Jean Michel, și comentariul sclipitor al unei Eva Sîrbu care refuză cu încrîncenare standardizarea și găsește resurse, uneori acrobatice, să păstreze timbrul vocii sale chiar și acolo unde mulți confrați lasă cișmeaua să curgă, filmul, zic, este „o comandă a televiziunii" pe care, sper din toată inima, teleaștii noștri o vor păstra și pentru vremurile viitoare cînd micul ecran va beneficia de culoare, căci a vedea această peliculă în alb și negru este ca și cum te-ai uita la un curcubeu-sepia. Filmul e un reportaj „într-un sat în care soarele răsare de mai multe ori pe zi", la Vulturești, vezi bine, pentru că acolo, la școală, în atelierul de pictură s-a deschis acum cîțiva ani o fabrică de sori. În domeniul scurtului-metraj nu cunosc o pledoarie mai emoționantă despre familie decît acest amestec de chipuri de copii puse față-n față cu viziunile lor circulare, pentru că „familia e ceva rotund", ca și natura dealtfel, pentru că „ce alta să fie natura dacă nu noi sub formă pomi, flori, stele ?", ca și pămîntul, care este și el „un om, mai exact o mamă pe care noi o străbatem în lung și lat", ca și cosmosul, care e, firește, mama pămîntului. Optimist pînă-n măduvă, dar fără goarnă ; duios dar de o dulceață acrișoară, nu din aceea care face să ți se aplece : original nu prin insolit, ci tocmai prin cramponarea de firesc, prin încăpățînarea de a vedea **prin** firesc și **dincolo** de firesc.

Am dat numai trei exemple, dar repertoriul Studioului Sahia ne-ar da posibilitatea să aducem și alte argumente legate de aceleași întrebări : de ce în această zonă există infinit mai multe adevăruri despre „omul nou" decît în peliculele dedicate în mod special acestei teme ? De ce odată crescut, adică devenit mai inteligent, acest om nou încetează brusc să mai aibă haz, se crispează, se ascunde după strunguri și după raboteze, se pierde printre blocurile multelor panoramice, începe să vorbească așa cum vorbesc reporterii în zilele lor ploioase sau — și mai grav — nu vorbește deloc, lăsînd această grijă doar în sarcina unei voci din off, care repetă, repetă pînă la satietate și uneori dincolo de ea, că viața merge mai departe sau că — vorba cîntecului — sîntem tineri îndrăgostiți de lună și de soare ?

Joubert, secretarul lui Diderot și sfătuitorul lui Chateaubriand, spunea dealtfel cam ceea ce spunem și noi, și anume că cei mici au mai multă nevoie de modele decît de critici. Sînt unele împrejurări, cum ar fi cea descrisă mai sus, în care se vede bine că modelatorii n-ar face rău dacă ar învăța de la propriii lor modelați cîte ceva. De pildă, curajul de a fi cel puțin atît de personali pe cît sînt copiii din Vulturești sau puștii din acel „Cu cine vreau să semăn".

ECATERINA OPROIU ■

CRONICA SPECTACOLELOR

Se făcea că sînt cu mine, într-o noapte la proces

Cu vreo 400 de ani în urmă, un artist al penelului a umplut o mare parte din suprafața exterioară a unui perete lateral al bisericii mănăstirii Suceviița cu o metaforă — aflată și în pictura altor asemenea monumente vechi — metaforă care mai dă de gîndit și azi celor care ajung s-o vadă : Scara virtuților. E vorba de-o scară pe care pînă la urmă tot omul trebuie să urce și care are darul justițiar să-și facă dispărută o treaptă sau alta, în funcție de păcatul, deci de virtutea absentă a celui care o urcă. Încît, absolut omenește, mai mulți sînt cei care cad de pe ea decît cei care o urcă pînă la capăt. Metafora privește însăși unitatea contrariilor ființei omenești în continua sa evoluție, este diavolesc de sintetică și are putere de avertisment moral. De aceea, în esența sa, nu-i și nu va fi, cam pentru multișoară vreme, desuetă. Și — bănui — tot de aceea, asemenea multor artiști ajunși la înțelepciunea de maturitate a gîndirii lor filozofice, **Paul Everac** a simțit nevoia să-și spună propria sa metaforă — variantă materialistă și modernizată a celei de mai sus — despre lupta crîncenă pe care omul (de calitate) o duce (chinuitor dar înălțător progresist) cu el însuși. Înlocuind fusele scării de lemn cu rotițele cu cifre ale unui contor, înlocuind spaimele iadului cu neputințele, dezamăgirile, nedreptățile, bolile și celelalte spaime ale existenței omenești, schimbînd termenul judecății de apoi și stabilindu-l în cursul vieții omului, în sfîrșit, înlocuindu-l chiar și pe judecător, Paul Everac — acest profund intelectual dramaturg — ne-a mai dat o piesă — numită **Armistițiu cu diavolul** — și ne-a mai adresat un dramatic apel moral.

Pentru cea de a șaptea concretizare scenică a acestei metafore — scrisă cu adîncime, dar și atractiv — regizorul **Eugen Mercus** — ajutat de scenograful **Helmuth Stürmer** și de zece actori ai **Teatrului dramatic din Brașov**, actori bine potriviți pe roluri și mai ales bine făcători de roluri : **Nicolae C. Nicolae, Mircea Andreescu, Zoe Maria Albani, Mircea Breazu, Luminița Blănaru, Geta Grapă, Dona Cotrubaș-Breazu, Victor Ionescu, Mihai Bălaș-Jujucă, C. Voinea Delast, George Maier** — a creat, la rîndul său, o complexă metaforă, pe care aș numi-o a atmosferei. Luptei de guerilă a omului cu necunoscutul din jurul său, dar mai ales cu necunoscutul din el însuși, i-au fost date anume draperii și boazerii, anume umbre și lumini, anume culori, anume apariții și dispariții ale actorilor, anume ritmuri și alternanțe în joc, anume pauze, într-un cuvînt i-au fost date acele elemente (socotite de unii vetuste dar, din fericire, socotite de alții simplu clasice) care îi luminează negurile și-i limpezesc sensurile, îi relevă profunzimile și-i aprofundează dramatismul, o fac spectaculoasă și-i amplifică puterea de a-i mobiliza pe spectatori la ceva meditație, introspecție, autoconfruntare.

Actorul **Nicolae C. Nicolae**, în rolul acelui biet om obosit și care ar vrea și el să mai zburde dar căruia îi fac mizerii și vîrsta și o conștiință mai mult îngerese decît a dracului de principială, are meritul de a nu-și lăsa personajul să-și desprindă tălpile de scîndurile scenei, de a-l păstra pe pămînt, adică de a-l face să se comporte, chiar în condiții de bombardamente ale imaginației, tot firesc, ca oricare dintre noi, cei care-i urmărim luptele intestine de la curtea conștiinței sale. În replică, actorul **Mircea Andreescu** — excelent pentru un diavol flegmatic în tăceri și caustic în vorbe — are în jocul său un cusur : nu suferă și el cînd suferă omul pe care el îl chinuie cu bisturiul adevărului și cu focul intransigenței. Or, Anteros, chiar dacă ponderează excesele de amor (în speță, fie pentru magistrale, fie pentru studente la Arhitectură), chiar dacă toarnă luciditate peste pasiunile lui Eros, îi rămîne acestuia frate bun și copărtaș la zbucium. În spațiul vieții interioare, cînd ești Costache poți să zburzi, dar cînd ești diavol mai trebuie să și suferi. Mai precis : vina actorului se rezumă la faptul că — numai prin joc, pentru că replici nu i-au fost date — n-a încercat, pe scenă, să forțeze niște limite de înțelegere a personajului, limite ale însuși creatorului său pe hîrtie.

Totuși, pentru happy-end, bucuria așezată a unei împliniri rotunde : Sevasta Jinga, frumos rol, și **Geta Grapă**, frumoasă interpretare.

NELU IONESCU ■

CRONICA FILMULUI

Pisicile aristocrate

DA, de data asta : un film într-adevăr **de vacanță** — și nu numai atît, un film **de calitate** — programat inteligent la principalele săli ale Capitalei ; un film care încîntă, care potolește setea de imaginație atît a celor mici, cît și a maturilor. Un film care demonstrează încă o dată — dacă mai era nevoie ? ! — că numele lui Walt Disney nu poate fi șters de pe firmamentul cinematografiei mondiale, că după dispariția sa a rămas o veritabilă școală a desenului animat, că „zoomorfia" (procedeu atît de hulit de „noile valuri" ale animației pentru că și în animație trebuie să existe niște „valuri" mai mult sau mai puțin noi, nu-i așa ?) nu numai că rezistă, dar se și perfecționează, ducînd chiar la performanțe în domeniul lungului metraj, așa cum este filmul de față.

Cu ani în urmă, un alt lung metraj american de desene animate, „Parisul vesel", oferea publicului o sclipitoare și inteligentă parodie a melodramei de proastă calitate. Poate că nu atît de reușit ca acesta în ceea ce privește subiectul, povestea. „Pisicile aristocrate" este superior ca realizare, atît ca diversificare a tipologiei eroilor (**ii putem** numi astfel !), cît și ca mișcare — lucru deosebit de important la un lung metraj animat.

Un vis de copil coborît în realitate, o feerie colorată, cu vagi nuanțe moralizatoare — totodată o peliculă de un comic aparte, atingînd pe alocuri (vezi secvența urmăririi, de pildă) comicul nebun al burlescului din Marele Mut.

Un veritabil și mai ales demn descendent al lui Pluto, amintind intenționat delicioasele mișcări sau năstrușnicele reacții ale acestuia, traversează pelicula, alături de simpaticele pisicuțe sau de șoricelul Sherlock Holmes, de pisoiul vagabond, sau de „gașca pisicilor burlace" adunate într-o orchestră pop. Sînt doar cîteva dintre personajele acestei lumi de iluzii, fantezie și gust.

În sfîrșit, în banda sonoră, vocea celui care a fost Maurice Chevalier — de data asta cîntînd în limba engleză — aduce parcă un plus de fior, de nostalgie a peliculei, de la care ieși, după o oră și jumătate de vizionare, înviorat, gata să ici din nou în piept viața noastră cea de toate zilele.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Scurte întîlniri

Cabana se află la marginea drumului. Pe cea mai bătătorită șosea internațională din țară. Neîntrerupt furnicar de mașini. Strălucitoare turisme. Rulote cu înflorate perdelițe la ferestre. Trec, dîră de curcubeu, „Dacii"-le abia ieșite din fabrică, liniștit suprapuse pe imense platforme metalice.

Mai lesne afli locul întrebînd de „nea Ilie" decît indicînd numele cabanei. Căci nea Ilie, popularul nea Ilie, prețuit pentru vrednicia sa, a ajuns cunoscut tuturor din partea locului în cei 18 ani de cînd a luat în primire conducerea cabanei „Timiș".

Bufetul bogat aprovizionat, restaurantul de la etaj strălucind de curățenie, numerosul personal — cu precădere tinere — îmbrăcat în alb imaculat te primesc de la intrare cu promițător zîmbet și curtenitoare vorbă bună, îmbietoarea mîncare, bucătăria la vedere cu sclipitoarele vase dînd impresia unui laborator, toate acestea și încă multe altele fiind opera omniprezentului nea Ilie, care nu-și doreste decît un singur lucru : să se simtă bine omul de cînd i-a călcat pragul.

În puținele zile hărăzite odihnei noastre, nea Ilie ne-a confirmat adevărul zicalei : omul sfințește locul.

La nea Ilie se opresc șoferii, călătorii, muncitorii din împrejurimi după terminarea lucrului, din cînd în cînd făcîndu-și apariția și „stegarii" (cum sînt numiți lucrătorii de la uzinele „Steagul roșu" din Brașov).

Tînărul inginer mă face părtașul fericirii sale din acea zi. În brigada lui de la „Steagul roșu" lucrează, de ani, un muncitor liniștit, modest, mai retras, care pare lipsit de personalitate. Neangajînd discuții cu colegii, inginerul nu ajunsese să-și facă nici o părere despre el. Tocmai din această pricină surpriza a fost mai puternică astăzi, cînd a aflat că ambii săi flăcăi au trecut cu succes examenul de admitere la două facultăți foarte grele : „Închipuie-ți matale, doi copii ai unui modest muncitor, cărora li se deschid perspective atît de minunate... cînd oare ar fi fost, în trecut, cu putință așa ceva ?... mă întreb cum de m-am putut înșela asupra acestui om,

INSTANTANEE

VASILE REBREANU, autorul romanului „Iubirile cascadorului" și directorul studioului de radio și televiziune din Cluj-Napoca.

HORAȚIU MĂLĂIELE este nu numai un caricaturist talentat (HOVAL), ci și un actor de comedie pe care mulți regizori și-l doresc în distribuție.

Sculptorul NICĂPETRE, pictorița GINA HAGIU și GRIGORE, nepotul lui Brâncuși, la Hobița.

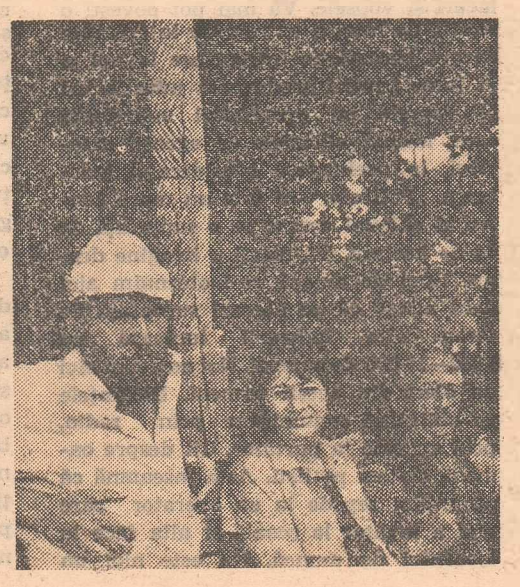

ION BAIEȘU și NICOLAE VELEA, și la bune și la rele, prietenii nedespărțiți.

care veghea mereu asupra copiilor, cărora, împreună cu soția, a știut să le dea o educație deosebit de aleasă !"...

M-au impresionat ochii înlăcrimați de bucurie ai inginerului Mocanu, fericit de reușita fiilor unuia dintre tovarășii săi de muncă de parcă ar fi fost vorba de propriii săi copii. M-a mișcat profund această binecuvîntată omenie, care din fericire nu e pasăre rară pe meleagurile noastre.

Inginerul... nea Ilie... și cîte n-ar mai fi de spus și despre omenia muncitorilor din apropiata cabană forestieră „Vlădiț".

Este aceeași omenie pe care mi-a dezvăluit-o dintotdeauna muzica ce și-a creat-o acest popor spre a-l însoți mereu la bine și la rău.

În restaurantul liniștitei cabane lipsesc gălăgiosul tonomat, radioul, televizorul. Astăzi însă inginerul „stegărist" își dorește să sărbătorească cum se cuvine fericirea din familia tovarășului său de muncă. Tocmai de asta și-a adus de acasă magnetofonul. A apăsat pe buton. Din obișnuință profesională, ciulesc urechea : muzică populară. Lăutărească. De voie bună și de inimă albastră. Mă intrigă faptul că deși cunosc cîntecele, nu știu ca ele să fi fost răspîndite vreodată prin radio, prin TV sau discuri. La privirea-mi nedumerită, aruncată peste mese, plin de mîndrie, inginerul mă lămurește : „Le-am înregistrat singur de curînd, la o nuntă la care cînta Gabi Luncă cu taraful ei".

Iată cum, pe nebănuite, locurile ce le evitam odinioară, socotindu-le neprielnice pentru preocupările mele, mi-au prilejuit o constatare de care trebuie să țină seama cel interesat de soarta muzicii noastre populare.

Problema vehiculației melodiilor, a felului prin care ele se răspîndesc, făcîndu-și drum, a format și formează un însemnat capitol pentru înțelegerea realităților muzicale.

HARI BRAUNER ■

Artă sau divertisment facil pe litoral?

Pe litoral sezonul e în toi și prognozele meteorologice pentru luna august — lună de vîrf a turismului — sînt favorabile timpului frumos. Se speră în continuare pe o afluență sporită de turiști. Ce le oferă agenția A.R.I.A.-litoral în materie de artă, în general, și de muzică, în special, acestor zeci de mii de oameni, dornici nu numai de soare și de apă dar și de o muzică bună la restaurant, de un program de bar atractiv, deconectant, inteligent și, nu în ultimul rînd, de un spectacol de teatru ori muzical la grădina de vară a stațiunii ?

Greul spectacolelor muzicale — cel mai des programate de organizatori — îl duc iarăși instituțiile specializate din Constanța. Teatrul liric și Teatrul de revistă Fantasio au stagiuni non-stop și toată vara afișele lor pot fi întîlnite pe întreg litoralul. Ce păcat însă că eforturile atît de lăudabile ale acestor solicitate colective artistice se dovedesc adesea superflue, atunci cînd ponderea cea mai mare a spectacolelor o au două operete cîntate într-o germană aproximativă (**Noapte la Veneția** și **Voievodul țiganilor**) și eterna comedie muzicală a litoralului, **Săracul Gică**, asociată spectacolului de revistă **Superfantasio.**

Ca niciodată, parcă, afișul de spectacole al stațiunilor se dovedește atît de sărac în genuri și stiluri abordate. Sînt preferate în continuare exclusiv spectacole de divertisment, genurile ușor digerabile — comedii muzicale, comedioarele, varietățile — în virtutea aceleiași concepții potrivit căreia la mare nu merg spectacolele mai „grele", muzica elevată. Astfel că Opera Română din București nu are nici anul acesta programat nici un turneu pe litoral și, tot așa, nici alte instituții specializate în muzică simfonică ori dans scenic ș.a. Teatrele care efectuează tradiționalele turnee pe litoral preferă un repertoriu care să nu pună probleme, axat exclusiv pe comedioare și piese ușoare. Greșită concepție, pentru că de la preferința acordată repertoriului ușor și titlurilor care nu pun probleme pînă la improvizație și șușanea nu-i decît un pas. A sosit, credem, timpul renunțării la această concepție vătămătoare și al inițierii unui plan de stagiune estivală pe litoral care să răspundă tuturor imperativelor estetice și educative ale actului artistic, indiferent de locul și timpul unde se manifestă. Am sugera de aceea agenției A.R.I.A.-litoral, șefului ei, Sebastian Tașcă să manifeste mai multă exigență în alcătuirea repertoriilor de turneu ale teatrelor care vin „în vizită" pe litoral, să nu cedeze preferințelor acestora pentru titlurile lejere, astfel încît fiecare turneu al unui teatru să fie realmente reprezentativ pentru nivelul artistic al acelui colectiv și nu prilejul unui voiaj plăcut pe litoral.

Aceeași greșită orientare se manifestă și în angajarea orchestrelor care cîntă în restaurante, precum și în elaborarea programelor artistice ale barurilor de noapte. Astfel că deși anul acesta cîntă pe litoral unele dintre formațiile de frunte ale muzicii noastre tinere (**Sfinx**, la restaurantul Aurora, **Progresiv TM** la Albatros, **Depold** la Dorna, **Magic** la Dacia, toate în Mamaia, **Romanticii** la Perla, Eforie Nord, tînăra formație **Lipan** la barul Acapulco, Eforie Nord), toate cu programe substanțiale, alternînd piesele proprii cu șlagăre internaționale, am observat lipsa pe litoral a unor formații de jazz, de exemplu, de café-concert, care și-ar fi găsit, sîntem siguri, ascultătorii lor. Multă, mult prea multă muzică pop ! Și tot la acest capitol amintim diriguitorilor muzicii de pe litoral că formațiile noastre nu practică în mod sistematic muzica de dans (așa cum o face, de exemplu, formația Horia Moculescu la restaurantul Marea Neagră). Or, tocmai acesta fiind rostul prezenței lor alături de ringul de dans, recurgerea la un repertoriu internațional e firească și utilă ! Numai că în selectarea muzicii ușoare naționale și internaționale e necesar să funcționeze criterii cu adevărat culturale și artistice, să nu se difuzeze prin stațiile de amplificare surogate și imitații. Noi nu putem permite promovarea muzicii facile, a muzicii și textelor care nu spun nimic, care exprimă stări de spirit halucinante, abdicări de la bunul-simț și de la bunul-gust, nocive în educație și poluante. Nu ne putem permite să preluăm „tale-quale" cîntece străine numai după așa-zisul criteriu al modei, al faptului că muzica ușoară este — după unele opinii pedante — oricum destinată a fi superfluă, a fi uitată cît mai repede. După cum nu ne putem permite să jignim cetățeanul român, de orice vîrstă, cu pretinse „șlagăre" prin care se difuzează uneori un erotism morbid și chiar pornografii. Eliminînd maimuțărerile, pantomima după modele strîmbe și idoli falși, nu trebuie, pe de altă parte, să cădem automat în etichetarea greșită a unor texte numai pentru că sînt interpretate într-o limbă străină. Sensul educației prin cîntec se realizează printr-o selecție atentă, competentă —nu pripită, superficială — a acelor cîntece care transfigurează sentimente profund omenești, cu rezonanțe adînci în conștiința noastră de cetățeni ai planetei. Important e : CE ANUME ALEGEM ? Important este să creăm un asemenea repertoriu care să rezume în mod exemplar gîndurile și sentimentele oamenilor ce trăiesc și muncesc pe acest pămînt. Important este ca fiecare cîntec să se constituie într-un act de cultură, într-un simbol artistic, într-un sens educativ, desăvîrșind și în acest fel comunicarea între culturi.

Cît privește programele artistice de bar, aici lucrurile stau și mai rău. De mai mulți ani se perpetuează în barurile de noapte ale litoralului (ca dealtfel și în București ori aiurea) o situație tulbure în care responsabilitățile sînt neclare, în care responsabilul barului ori directorul de I.H.R. —se pricep, nu se pricep — se simt datori să intervină în angajarea personalului artistic și în alegerea repertoriului. O singură condiție au de îndeplinit și ei: ca orice „artist" care se produce în bar, fie el cîntăreț, dansator, acrobat, ori instrumetist să aibă... atestat. Asta-i buba! Pentru că țopăie prin baruri multe, prea multe amatoare ale vieții sub clar de lună, dar cu atestate în regulă ! Tot așa se miorlăie în microfoane cîntărețe respinse la preselecția Stelei fără nume, însă tot cu... atestat. Ar trebui, credem, să se înțeleagă odată că și estrada barului e o scenă artistică unde trebuie să se manifeste aceleași exigențe artiste și ideologice, mai ales cînd o mare parte a spectatorilor o formează turiștii străini, pentru mulți dintre ei un asemenea program reprezentînd poate singurul spectacol românesc vizionat. Ar fi bine, de aceea, ca în barurile litoralului să cînte unii dintre cei mai buni cîntăreți și nu numai Liliana Mușa, Clara Anton, ori Acvilina Severin. Tot așa am dori să vedem dansatori autentici, mai puțini, dar mai buni, în locul păsărilor de noapte înarmate cu atestate (cine, la urma urmelor, acordă aceste atestate ?).

La Melody-bar, cel mai mare și mai frumos **night club** de pe litoral care-și onorează reclama prin deosebita sa dotare, curățenie și prin calitatea excepțională a serviciilor, și o onorează mai puțin prin programul său artistic ! Nu e de vină coregraful Nicolae Sever, specializat în astfel de programe. Dar ce să faci cu o trupă de dansatoare improvizate cu care mai ești obligat să prezinți și 2-3 numere folclorice în costumase de nailon ! ? Cît timp au dansat aici Viorica Chiș și Păstorel Ionescu, alături de Fănică Lupu, solistul Teatrului liric din Constanța, și de ex-solistul Operei Române. Ovidiu Stoica, nivelul artistic al programului a fost pe măsura exigențelor. Mai ales că tot atunci a cîntat și Gil Dobrică, vizibil handicapat însă de interpretarea lui Ray Charles în românește. La Hanul Piraților, tot în Mamaia, a trebuit să se recurgă la serviciile unui ansamblu folcloric, **Banatul**, din Timișoara, pentru a pune în scenă și numere moderne !? În schimb la Acapulco (Eforie Nord), pretențiile de music-hal nu sînt nici pe departe onorate de evoluția total neconvingătoare a ansamblului Fantasio în coregrafia lui Cornel Patrichi. Doar cu două dansuri solistice care nu poartă semnătura Patrichi (ne referim la cuplurile Iacob și Gina Varga — Militi Tătaru) nu se poate face un program atractiv! Clara Anton, care sacrifică o inspirată piesă a lui Moculescu, „Singurătatea mea", și Dumitru Caramitru cîntă și el mediocru. Iar la Paradis (Jupiter), din programul mai curat dar modest, semnat de Ion Alexe, lipsesc capetele de afiș, cîteva numere mai „tari" care să justifice prețul de intrare.

În general, aceste programe artistice păcătuiesc prin improvizație și diletantism. Apoi prea „seamănă" între ele ! Aceleași dansuri fals „sud-americane", aceleași „șlagăre" obosite ! E adevărat, pe litoral, arta se înclină în favoarea divertismentului, iar divertismentul este adeseori facil.

NICOLAE SPIRESCU ■

Muzica de dans și nu numai ea

Cel care a urmărit această pagină de revistă va înțelege mai bine rîndurile următoare, rînduri ce au în vedere, în mod special, muzica de dans destinată tinerilor. Pentru o mai mare limpezime, mă voi referi la ceea ce numim muzică de discotecă (deși o întîlnim și în alte locuri și localuri, mai ales la „ceaiurile" tinerilor, și încă nu la acelea de la ora 5). Această muzică se dansează la o înaltă intensitate sonoră, spre disperarea vecinilor ; se dansează, ore în șir, aceleași ritmuri obsedante și lipsite de personalitate, care pe vecini îi scot din sărite, dar, se pare, pe dansatori îi relaxează (sau îi obosesc ? !). Și — culmea — sînt preferate doar lucrările care ating extremele (sau, cumva, tocmai din această cauză sînt îndrăgite ?) : fie lente, lascive chiar, fie puternic ritmate dar monotone în înlănțuirea lor.

Această uniformitate acustică duce la o monotonie a mișcării de dans, chiar dacă aparențele înșală : fiecare face ce vrea și ce poate, rar perechile ating un consens al gesturilor. Și mai rar, în acele șiruri — unul de băieți, altul de fete ce stau față în față — mai știe cineva ce gîndește partenera sau, eventual, cum o cheamă. Cu vreo 15 ani în urmă, o suită rapidă de dansuri complicate, ciudate, poate nu lipsite de frumusețe, erau lansate la intervale foarte scurte : rock, twist, madison, houla-hop, fiecare cu ritmul și ritualul său specific. Astăzi...

De fapt, cu toate că mă aflu mereu în mijlocul acestor tineri, fie în case de cultură, fie în case de locuit, nu știu exact pe care anume parte a baricadei mă aflu. Mulți condamnă tinerii și dansul lor, părinții încearcă să-i înțeleagă și nu prea pot și atunci îi acceptă așa cum sînt, școala este nepregătită, în acest domeniu, de asemeni și activul caselor de cultură, care se mulțumește doar cu controlul încasărilor făcute. Chiar și acești tineri, dealtfel inteligenți și energici, perfect încadrați în învățătură, în muncă și în viitorul lor, nu găsesc un răspuns, sau nici nu-și pun întrebări legate de această temă : dansul și muzica de dans. Nu, nu este vorba de o modă și, poate, este păcat **că nu există o modă.** Sau poate că această problemă este atît de neînsemnată, încît mai bine să o trecem și noi cu vederea.

Receptarea unui act artistic reprezintă, ca și creația artistică, una din ipostazele preferențiale ale libertății spirituale a omului. Iar acest transfer de emoție nu trebuie să se facă sub semnul spontaneității oarbe, ci tocmai prin **voință controlată și internaționalitate.** Chiar în acest domeniu, al **muzicii și dansului de consum,** trebuie să urmărim victoria ființei culturale asupra impulsului și reflexelor biologice. Or, tocmai aici funcția formativ-educativă a fost neglijată. Casele de cultură raportează și răspund pentru zeci de acțiuni diverse, dar ce se întîmplă joi sau sîmbătă la „dans", acolo unde de regulă participarea este foarte numeroasă, nu mai interesează pe nimeni. **Dansul și muzica** sa există și noi trebuie să acceptăm o evidență, poate o modă. Dar noi le putem influența, adaptîndu-le spiritului și sufletului nostru. **Sociologul** și **muzicologul** trebuie să analizeze fenomenul și atunci **activistul cultural** și **muzicianul** vor putea asigura căile ce duc la spiritualizarea „atmosferei de dans". În acest proces este necesară, nu în ultimul rînd, intervenția tinerilor, a beneficiarilor acestor dezbateri și măsuri. O dezbatere largă în spiritul democrației și educației noastre socialiste va clarifica multe semne de întrebare. Respectînd **specificul** muzicii de dans, vom găsi și drumul pe care trebuie să mergem : creație autohtonă, legături cu poezia adevărată, sprijinirea formațiilor și a interpretării în general, lansarea și difuzarea preferențială a lucrărilor de calitate etc. Apoi, materiale de educație socială și muzicală, accesibile, realiste și la obiect.

AUREL GHERGHEL ■

Ecouri la „Mamaia '76"

În urma Concursului de muzică ușoară de la Mamaia, pe adresa redacției au sosit nenumărate scrisori care exprimă diverse puncte de vedere la adresa calității textelor și muzicii interpretate. În rîndurile care urmează, spicuim cîteva opinii.

„În contextul ideii exprimate în articolul „La Mamaia e nevoie de aer proaspăt", publicat în revista „Flacăra" din 5.08. 1976, mă îndeamnă gîndul să-mi exprim opinia referitor la problema abordată, mai ales că în cea mai mare parte, dacă nu în întregime, mi-a dat o satisfacție și o ușurare sufletească, împărtășind aceleași simțăminte pe care le-am nutrit și eu. Mă numesc Andrieș Ioan și sînt de profesie inginer, astfel că în materie de muzică, poiezie sau alt gen al artei mă socotesc cam profan. De aceea nu pot să-mi permit să aduc critici sau laude la adresa operelor de artă îndreptățite, ci doar opinia unui om al muncii, beneficiarul artei, a celui care face parte din mulțimea căreia i se adresează.

Din cele două stări sufletești, stupoare, jenă, create nu numai de rezultatul concursului, ci și de concursul privit în ansamblu — eu aș alege-o pe ultima. Spun asta pentru că mă abate gîndul la Eminescu :

„E ușor a scrie versuri
Cînd nimic nu ai a spune
Înșirînd la vorbe goale
Ce din coadă au să sune".

Dacă textierii au fost hiba cea mai mare a unor cîntece care s-au prezentat la concurs, mă întreb de ce compozitorii nu apelează la poeții merituoși de astăzi ? Dar probabil nici ei nu s-au ridicat la un nivel compatibil cu cerințele zilei de azi. Pentru că liniile melodice — dacă m-am exprimat bine — nu semănau nici unui gen muzical. Fie muzică de operă, corală sau alt gen de muzică. Am impresia că a fost ceva de domeniul pur comercial, fiecare urmărind cu orice chip premiul, prin orice mijloace. Pentru asta, atît pe textieri cît și pe compozitori nu i-a interesat altceva decît ca în melodiile lor să apară pe undeva, fie la început, mijloc sau sfîrșit, cuvîntul țară, pentru ca juriul să fie inhibat și scos din domeniul rațiunii. În ce privește compozitorii care au fost absenți la acest concurs, au merite ceva mai mari decît cei prezenți, cu toate că nu-i atitudinea cea mai plauzibilă de a-ți ascunde „lipsa de inspirație". În ce-i privește pe cei tineri, nu i-am înțeles, pentru că sînt mulți din cei care, după mine, s-au afirmat cu reale calități. Tot o nelămurire este și faptul că nu am văzut nici o formație sau cîntăreți de muzică folk (Mircea Vintilă, Nicu Alifantis ș.a.) în acest concurs, care au îmbrățișat stiluri și idei aparte care se încadrează minunat în ceea ce se cere astăzi, în ceea ce cere publicul astăzi".

Ing. IOAN ANDRIEȘ — Tg. Neamț

„Am citit cu multă atenție articolul din revista Flacăra nr. 31 referitor la Concursul de muzică ușoară Mamaia 1976 și cred că este foarte drept. Adică eu stau și mă gîndesc, din 136 de melodii compuse pentru acest festival cele prezentate (30) să fi fost cele mai bune ? Rămîn la impresia că se face artă pentru bani, ca să nu mai spun că figurile care s-au perindat pe micul ecran timp de cîteva zile nu mi-au zîmbit nici una — arareori ritmul și melosul mai puteau aduce cuiva aminte că sîntem la un festival al muzicii ușoare. Prost inspirați, nu am putut da tineretului ce-i al tineretului — muzica ușoară.

Ar fi bine ca pe viitor, tuturor acestor creatori de artă ce se numește „muzică ușoară" să li se inlesnească ieșirile pe șantiere, între tineri, să vadă ce le place acestora și ce nu. Pentru că munca în țara de azi înseamnă : Efort-Zîmbet și Calitate — ceea ce la Festival nu s-au văzut".

ALEXANDRU DOBRESCU — Brăila

„Am citit cu multă satisfacție impresiile privitoare la Concursul de muzică ușoară de la Mamaia ediția 1976, deoarece trebuia spuse mai de mult niște păreri reale și nu niște dulcegării care se spun de ani de zile, încurajînd în acest fel unele creații de gust îndoielnic. Se pare că de cîțiva ani la festivalul de la Mamaia primează spiritul comercial și nicidecum cel artistic, așa cum normal ar trebui să fie.

Personal găsesc că de la un festival de muzică ușoară, auditorii ar trebui să rămînă cel puțin cu o melodie pe care s-o fredoneze și care ulterior să devină șlagăr, dar mă întreb cu ce melodie vor rămîne după acest ultim festival ? Dacă la festivalul de anul trecut s-a lansat „Balada", care a plăcut și place, în acest an nu văd nici o melodie care să se poată lansa. Vinovați de această situație nu sînt numai compozitorii, ci, după părerea mea, juriile care încurajează astfel de creații. Cînd din 30 de melodii prezentate sînt premiate jumătate, atunci compozitorii sînt foarte îndreptățiți să nu-și schimbe optica mercantilă a creației lor.

În privința textelor, și acestea rămîn, așa cum s-a semnalat în articolul revistei Flacăra, sub orice critică.

Sînt probleme pe care ni le punem în dorința ca la viitoarele festivaluri să se manifeste mai multă exigență din partea juriilor, care acordă premii, atît pentru melodiile prezentate, cît și pentru texte, iar atunci cînd nu este cazul, să nu se acorde nici măcar mențiuni.

Prof. GH. ENACHESCU — Galați

fără prejudecăți și false convenții

Constantin Teașcă: „N-am sacrificat niciodată principiile ca să păstrez coloniile..."

— Stimate Constantin Teașcă, ți s-a dus faima că ești un om de poantă, de calambur, cu o existență dominată de umor voluntar sau involuntar, o mitralieră de glume, un om a cărui primă natură este hazul. Chiar și hazul de necaz. Este, cred eu, o falsă impresie, cultivată și acreditată mai ales de adversarii dumitale, dominanta existenței și activității fotbalistice a lui T.T. fiind dramatismul ei constant, consecință a unei suite de împrejurări dependente sau mai ales independente de voința dumitale. Ești de acord cu acest punct de vedere ?

— De fapt și de drept faima mea — dacă o am cumva — ar trebui să plece de la faptul că, deși am lucrat mai totdeauna cu echipe de la periferia clasamentelor diviziilor A sau B, nu am retrogradat pe nici una. În schimb, după plecarea mea de la cîrma altor echipe, ele au cîștigat imediat campionatul (poate și pentru că eu le fusesem antrenor) ; în sfîrșit, toate echipele antrenate de mine au jucat un fotbal fabricat în lumina concepției ofensive, spectaculare, construind colectiv jocul.

Dacă aș accepta, totuși, pentru acest început de dialog, că sînt „om de poantă", de calambur etc., cum se împacă această optică cu cealaltă etichetare și anume că sînt dur, sînt inabordabil, că nu accept să mă adaptez „moralei" fotbaliștilor (și nu a fotbalului !) ș.a.m.d. ? De bună seamă că este vorba de reaua credință a unor „amici", cu atît mai mult cu cît mă număr printre puținii antrenori români care și-au făcut din fotbal un crez, care au rămas în linia I a frontului fotbalului românesc la bucurii (mai puține) ca și la necazuri (mai multe) și care vor ieși la „pensie" cu gradul de antrenor.

— Judecat ca un Sisif sau ca un Manole care nu-și termină niciodată proiectul, ai terminat într-adevăr — în raport cu îndelunga dumitale activitate — prea puține lucruri începute. Ai promovat-o în divizia A pe Dinamo Bacău, ai lansat la Graz — în 1967 — o echipă de tineret de excepție — cu Dumitrache, Lucescu, Dembrovschi, Dinu, Răducanu — și cam atît. De ce ? Care a fost vina celorlalți și care a fost vina dumitale în construcțiile abandonate la jumătate, la etajul doi sau chiar la acoperiș ?

— Dacă aș fi urmărit să „păstrez coloniile, acceptînd să pierd principiile" poate ați fi văzut mai multe edificii așa-zis terminate. Numai că în fotbal longevitatea este condiționată de tot felul de factori, iar în fotbalul nostru de foarte mult subiectivism. Dacă în 1958 (după o perioadă de trei ani și ceva) nu aș fi fost trimis la „plimbare" din funcția de antrenor de stat cu problema juniorilor fiindcă l-am selecționat pe Raczi (atunci ședea prost cu dosarul... familial), poate că și acum eram angajatul federației. Așa că a trebuit să încep să plec pe teritoriu, peste puțin timp alți oameni m-au vizat pentru „funcția supremă" și din nou — în 1962 și 1967 — am fost uns ca selecționer unic pe cîte... trei luni ! De ce pentru un asemenea scurt timp, mă veți întreba ? Pentru că fotbalul nostru, neavînd conducători de specialitate la timpul oportun, s-a schimbat „lunar" la cîrma federației, nemaivorbind de cluburi (ca sacii la moară), ceea ce a rămas mereu fiind mentalitatea „Capul lui Moțoc"!.

Și eu știu că o mare echipă, cu un fotbal elevat, se face în circa 5—6 ani, cu condiția însă să nu se înlocuiască justețea prin abuz, să nu se aștepte — cum se întîmpla înainte — în fiecare dimineață la „ghișeul" cu sarcini și indicații de la oameni limitați în cunoștințe de specialitate și care pe deasupra n-aveau nici timpul disponibil pentru fotbal decît în ziua jocului, oameni care n-aveau răbdare să creeze mijloacele eficienței, cerînd să cîștigi mereu (indiferent cum), condamnîndu-te să învingi fie în numele muncitorilor constructori ori feroviari, fie în numele studenților studioși ș.a.m.d. Totuși, uneori am găsit și autentice personalități conducătoare în fotbal, dar, cum sînt un om „norocos" din fire, după un an, maximum doi, acești oameni au primit alte însărcinări și m-au lăsat... orfan.

În final aș vrea să rețineți că și într-un caz și în altul faptele trebuie să confirme valoarea și nu numărul anilor consumați pentru a-ți dovedi priceperea — deși se spune că „priceperea cere timp și pasiunea suflet". Apoi că nimeni nu m-a taxat pînă acum ca incompetent, ci numai dumneavoastră, ziariștii, m-ați etichetat ca inconsecvent. Deși prima mea calitate este consecvența, încăpățînarea, dacă vreți, de a dovedi că antrenorul trebuie să fie un om moral, un ghid inteligent, un orientator profesional, un responsabil social și nu o marionetă !

— Aproape orice om dorește să încheie ceva deosebit în existența lui, ceva care să se cheme opera sa de o viață. Ai un asemenea proiect ?

— Da ! Să văd un stadion acoperit pentru a se lucra zilnic fotbal, terenuri de fotbal la fiecare școală a echipei din orașul unde lucrez, lume la meciuri ca la miting, lume care să savureze spectacolul furnizat de echipa mea ; iar dacă acest festival al satisfacțiilor este ocazionat de o finală europeană, atunci înseamnă că într-adevăr am reușit și eu o operă !

— Ai putea să definești rolul antrenorului în fotbalul nostru ?

— Antrenorul ?! Un ins care nu-și cunoaște valoarea, căci aprecierea ce i se dă diferă enorm de la angajare la... concediere ! Personaj lipsit de strălucire la succesul echipei, dar plin de „strălucire" la eșecurile ei, căci în timp ce jucătorii sînt exemple la victorii, antrenorii sînt victime la înfrîngere. În timp ce jucătorii nu-și joacă cariera socială în aproape nici un meci, unii antrenori — chiar și după numai cîteva luni de activitate la o echipă sau un lot — pentru un eșec al echipei o iau de la cap... dar fără „cap" căci le-a fost tăiat !

Antrenorul — indiferent ce fotbalist a fost și cît de bine a jucat fotbal — trebuie să ne dea prin echipă măsura priceperii sale și nu prin ce a fost.

Îmi este greu în schimb să definesc antrenorul model, fiindcă uneori sînt cotați superior antrenorii severi, alteori cei diplomați ș.a.m.d. Pe mine însă m-a fascinat antrenorul comandant, insistent și convingător, omul de cultură care transpune cu eficiență în practică acumulările societății. Și să nu uităm esențialul : pentru a fi un excelent antrenor, trebuie să ai vocația pentru această meserie, să fii, cu alte cuvinte, dotat. Apoi să fii perseverent, entuziast, pasionat...

— De ce întîrzie să se dezvolte fotbalul nostru (măcar) la nivelul condițiilor create ?

— Frîna fotbalului nostru a constituit-o atît existența raporturilor anormale între **ce se face și ce trebuie făcut**, cît și lipsa de autoritate a federației care a ajuns pînă acolo încît a schimbat pînă și formula de campionat pentru că o oarecare echipă retrogradase, dovedind că performanța la noi depinde uneori de capricii și nu de valoarea competitorilor. Condițiile privilegiate asigurate fotbaliștilor noștri n-au fost onorate pînă acum, cu rare, foarte rare excepții.

— Ai visat vreodată să cîștigi un campionat național ?

— Am visat un... campionat european.

— Cum crezi că apar marile echipe ?

— Ca o consecință firească a marilor personalități conducătoare de cluburi care se dedică cu pasiune și pricepere acestei opere. Dacă antrenorii se pot schimba (și trebuie să se schimbe după 3—4 ani), șefii de cluburi rămîn la cîrma acestor unități chiar și pe viață. La noi nu se poate vorbi de o asemenea longevitate a acestor arhitecți, deoarece, cu foarte mici excepții, promovarea și retrogradarea lor din funcția de președinte sînt consecința unui rezultat, de regulă a unui eșec. Spontaneitatea, rapiditatea cu care se schimbă președinții în asemenea ocazii constituie cea mai evidentă mărturie că în fotbal s-a lucrat la noroc, pe bază de hazard și nu cu rațiunea impusă de o organizare științifică.

— Stimate Constantin Teașcă, la începutul convorbirii noastre contestai caracterizarea unora care văd în dumneata o mitralieră de glume. Sper că n-o să mă contrazici atunci cînd susțin că de fapt dumneata ești o mitralieră de critici. Nu ierți nimic.

— Știu că la Flacăra se practică adevărul.

— Tocmai în numele adevărului, vreau să te întreb dacă nu găsești în fotbalul nostru și lucruri pe care le apreciezi, elemente constructive care să ne susțină speranțele într-un viitor fotbalistic românesc mai bun, așa cum merită țara asta și numeroșii iubitori ai acestui minunat joc ?

— Să ne înțelegem : eu critic pentru că fotbalul nostru actual nu are în nici un caz nevoie de laude — nici nu le merită, dealtfel — și are în primul rînd nevoie de idei, de critici și evident de fapte. Asta nu înseamnă că nu văd și eu și nu apreciez pașii pe care în ultima vreme federația de specialitate îi face spre a ieși din impasul valoric al fotbalului, spre a construi în sfîrșit ceva viabil. Este de bun augur tendința spre fapte, spre muncă pe care o cultivă în ultima vreme organul nostru federal. Vreau să cred că a apus perioada promisiunilor mari și a vorbelor goale, semne există, federația nu mai conduce mișcarea fotbalistică din birou, s-a mutat în teren, s-au luat măsuri contra antrenorilor și a jucătorilor care mai păcălesc fotbalul, jucătorii sînt pe cale să aibă un statut care să le definească, în sfîrșit, condiția, cluburile încep să se bucure de un sprijin mai real din partea federației etc. Consider că este un lucru bun și faptul că la nivelul reprezentativelor s-au creat structuri limpezi, la echipa de seniori, de tineret, de juniori. Firește, problema este să se ducă pînă la capăt cu seriozitate, fără concesii, fără compromisuri, proiectele care au început să prindă viață. Mă opresc aici, să lăsăm mai departe să vorbească faptele.

— Constantin Teașcă, ai de gînd să te stabilești la o echipă, să reziști tuturor valurilor și să ajungi (măcar) la un țărm pe care antrenori mai puțin dotați ca dumneata l-au atins ?

— M-am dus la Craiova ca să rămîn. Îmi plac oamenii, sînt inimoși și ne potrivim și la ambiție. Eu sînt hotărît **să pun totul** pentru a face ceva deosebit. Sper să fie și jucătorii la fel de hotărîți. Prin muncă, sacrificii și iarăși muncă. Universitatea poate să depășească în viitor țărmurile atinse de fotbalul nostru de club, adică se poate situa la parametrii internaționali. Acesta este scopul meu. Trebuie să ieșim odată și odată — și nu oricum ! — în marea arenă internațională cum trebuie, zic eu, să nu ne mai mulțumim cu victoriile din curtea casei noastre.

MARIUS POPESCU ■

FOTBALUL ROMÂNESC 1976 — 1977

TURUL CAMPIONATULUI DIVIZIEI A

ETAPA I (22 august)

București	: Steaua	— F.C. Constanța
Arad	: U.T.A.	— S.C. Bacău
Timișoara	: Poli	— Dinamo
Galați	: F.C.M.	— Jiul
București	: Progresul	— Univ. Craiova
Tg. Mureș	: A.S.A.	— F.C. Argeș
Hunedoara	: Corvinul	— Sportul stud.
Iași	: Poli	— F.C.M. Reșița
București	: Rapid	— F.C. Bihor

ETAPA A II-A (29 august)

Bacău	: Sport Club	— A.S.A. Tg. M.
Craiova	: Universitatea	— Steaua
București	: Sportul stud.	— Poli Iași
Constanța	: F.C.	— Progresul
Petroșani	: Jiul	— Corvinul
București	: Dinamo	— U.T.A.
Pitești	: F.C. Argeș	— Rapid
Oradea	: F.C. Bihor	— Poli Timiș.
Reșița	: F.C.M.	— F.C.M. Galați

ETAPA A III-A (1 septembrie)

Hunedoara	: Corvinul	— F.C.M. Reșița
București	: Sportul stud.	— Progresul
Oradea	: F.C. Bihor	— A.S.A. Tg. M.
București	: Dinamo	— Steaua
Bacău	: Sport Club	— F.C.M. Galați
București	: Rapid	— Jiul
Timișoara	: Poli	— Univ. Craiova
Constanța	: F.C.	— U.T.A.
Iași	: Poli	— F.C. Argeș

ETAPA A IV-A (5 septembrie)

Arad	: U.T.A.	— Rapid
Craiova	: Universitatea	— Poli Iași
București	: Steaua	— Corvinul
Tg. Mureș	: A.S.A.	— Poli Timiș.
Petroșani	: Jiul	— F.C. Bihor
Galați	: F.C.M.	— Dinamo
Pitești	: F.C. Argeș	— F.C. Constanța
Reșița	: F.C.M	— Sportul stud.
București	: Progresul	— S.C. Bacău

ETAPA A V-A (11/12 septembrie)

Timișoara	: Poli	— F.C. Argeș
Bacău	: Sport Club	— Corvinul
București	: Rapid	— F.C.M Galați
Petroșani	: Jiul	— F.C.M. Reșița
Tg. Mureș	: A.S.A.	— Steaua
București	: Sportul stud.	— Univ. Craiova
Iași	: Poli	— Progresul
Arad	: U.T.A.	— F.C. Bihor
București	: Dinamo	— F.C. Constanța

ETAPA A VI-A (19 septembrie)

Oradea	: F.C. Bihor	— Sportul stud.
București	: Dinamo	— Rapid
Timișoara	: Poli	— Poli Iași
Hunedoara	: Corvinul	— A.S.A. Tg. M.
Reșița	: F.C.M.	— Univ. Craiova
București	: Steaua	— Progresul
Constanța	: F.C.	— S.C. Bacău
Pitești	: F.C. Argeș	— Jiul
Galați	: F.C.M.	— U.T.A.

ETAPA A VII-A (25/26 septembrie)

Pitești	: F.C. Argeș	— F.C.M. Galați
Arad	: U.T.A	— Jiul
București	: Progresul	— A.S.A. Tg. M.
București	: Sportul stud.	— Poli Timiș.
Hunedoara	: Corvinul	— Dinamo
Iași	: Poli	— S.C. Bacău
București	: Steaua	— F.C.M. Reșița
Craiova	: Universitatea	— Rapid
Oradea	: F.C. Bihor	— F.C. Constanța

ETAPA A VIII-A (10 octombrie)

Petroșani	: Jiul	— Progresul
Craiova	: Universitatea	— Corvinul
București	: Rapid	— Poli Iași
Galați	: F.C.M.	— F.C. Bihor
Constanța	: F.C.	— Sportul stud.
Tg. Mureș	: A.S.A.	— F.C.M. Reșița
București	: Dinamo	— F.C. Argeș
Timișoara	: Poli	— U.T.A.
Bacău	: Sport Club	— Steaua

ETAPA A IX-A (16/17 octombrie)

Constanța	: F.C.	— Univ. Craiova
București	: Sportul stud.	— Dinamo
Pitești	: F.C. Argeș	— S.C. Bacău
Petroșani	: Jiul	— A.S.A. Tg. M.
București	: Progresul	— U.T.A.
Galați	: F.C.M.	— Poli Iași
Oradea	: F.C. Bihor	— Corvinul
București	: Rapid	— Steaua
Reșița	: F.C.M.	— Poli Timiș.

ETAPA A X-A (24 octombrie)

Tg. Mureș	: A.S.A.	— Dinamo
Bacău	: Sport Club	— Univ Craiova
București	: Steaua	— F.C. Bihor
Timișoara	: Poli	— Rapid
Iași	: Poli	— F.C. Constanța
București	: Sportul stud.	— Jiul
Arad	: U.T.A.	— F.C.M. Reșița
Pitești	: F.C. Argeș	— Progresul
Hunedoara	: Corvinul	— F.C.M. Galați

ETAPA A XI-A (31 octombrie)

Iași	: Poli	— Jiul
Galați	: F.C.M.	— Steaua
București	: Progresul	— Poli Timiș.
Craiova	: Universitatea	— F.C. Bihor
București	: Rapid	— A.S.A. Tg M.
Hunedoara	: Corvinul	— F.C. Argeș
Reșița	: F.C.M.	— F.C. Constanța
București	: Dinamo	— S.C. Bacău
Arad	: U.T.A.	— Sportul stud.

ETAPA A XII-A (7 noiembrie)

București	: Steaua	— Sportul stud.
Pitești	: F.C. Argeș	— F.C.M. Reșița
Craiova	: Universitatea	— U.T.A
București	: Progresul	— Rapid
Timișoara	: Poli	— F.C.M. Galați
Petroșani	: Jiul	— S.C. Bacău
Oradea	: F.C. Bihor	— Dinamo
Constanța	: F.C.	— Corvinul
Tg. Mureș	: A.S.A.	— Poli Iași

ETAPA A XIII-A (14 noiembrie)

Oradea	: F.C. Bihor	— Poli Iași
Reșița	: F.C.M.	— Progresul
Hunedoara	: Corvinul	— Poli Timiș.
Arad	: U.T.A.	— A.S.A. Tg. M.
Bacău	: Sport Club	— Rapid
București	: Steaua	— F.C. Argeș
Constanța	: F.C.	— Jiul
București	: Dinamo	— Univ. Craiova
București	: Sportul stud.	— F.C.M. Galați

ETAPA A XIV-A (21 noiembrie)

București	: Rapid	— F.C.M. Reșița
Iași	: Poli	— F.C. Constanța
Arad	: A.S.A.	— Sportul stud.
Timișoara	: Sport Club	— F.C. Bihor
Tg. Mureș	: F.C.M.	— Univ. Craiova
Bacău	: Poli	— Dinamo
Galați	: U.T.A.	— F.C. Argeș
București	: Progresul	— Corvinul
Petroșani	: Jiul	— Steaua

ETAPA A XV-A (1 decembrie)

Craiova	: Universitatea	— A.S.A. Tg. M.
București	: Progresul	— Dinamo
Reșița	: F.C.M.	— S.C. Bacău
București	: Rapid	— Sportul stud.
Pitești	: F.C. Argeș	— F.C. Bihor
București	: Steaua	— Poli Iași
Hunedoara	: Corvinul	— U.T.A.
Petroșani	: Jiul	— Poli Timis.
Constanța	: F.C.	— F.C.M. Galați

ETAPA A XVI-A (5 decembrie)

Galați	: F.C.M.	— Progresul
Arad	: U.T.A.	— Poli Iași
Hunedoara	: Corvinul	— Rapid
București	: Dinamo	— Jiul
Constanța	: F.C.	— A.S.A. Tg. M.
Craiova	: Universitatea	— F.C. Argeș
Timișoara	: Poli	— Steaua
București	: Sportul stud.	— S.C. Bacău
Oradea	: F.C. Bihor	— F.C.M. Reșița

ETAPA A XVII-A (12 decembrie)

Iași	: Poli	— Corvinul
Tg. Mureș	: A.S.A.	— F.C.M. Galați
București	: Progresul	— F.C. Bihor
Bacău	: Sport Club	— Poli Timiș.
Pitești	: F.C. Argeș	— Sportul stud.
București	: Rapid	— F.C. Constanța
Petroșani	: Jiul	— Univ. Craiova
Reșița	: F.C.M.	— Dinamo
București	: Steaua	— U.T.A.

TURUL CAMPIONATULUI DIVIZIEI B

Seria I

ETAPA I (22 august)

F.C. Petrolul Pl. — F.C. Gloria Buzău
Relonul Săvinești — C.S.U. Galați
C.S. Oltul Sf. Gh. — C.F.R. Pașcani
C.S.M. Borzești — F.C. Brăila
Olimpia Rm. Sărat — Metalul Plopeni
Celuloza Călărași — Unirea Focșani
Portul Constanța — C.S.M. Suceava
Minerul Gura Hum. — Ceahlăul P. Neamț
Victoria Tecuci — Prahova Ploiești

ETAPA A II-A (29 august)

C.F.R. Pașcani — Relonul Săvinești
F.C. Gloria Buzău — Olimpia Rm. Sărat
C.S.U. Galați — F.C. Petrolul Pl.
Unirea Focșani — Victoria Tecuci
F.C. Brăila — Celuloza Călărași
Prahova Ploiești — C.S. Oltul Sf. Gh.
Ceahlăul P. Neamț — C.S.M. Borzești
Metalul Plopeni — Portul Constanța
C.S.M. Suceava — Minerul Gura Hum.

ETAPA A III-A (5 septembrie)

Metalul Plopeni — Unirea Focșani
F.C. Petrolul Pl. — Celuloza Călărași
Portul Constanța — Ceahlăul P. Neamț
Relonul Săvinești — Prahova Ploiesti
Minerul Gura Hum. — C.S. Oltul Sf. Gh.
Victoria Tecuci — C.S.U. Galați
C.S.M. Suceava — C.F.R. Pașcani
C.S.M. Borzești — F.C. Gloria Buzău
Olimpia Rm. Sărat — F.C. Brăila

ETAPA A IV-A (12 septembrie)

Prahova Ploiești — C.S.M. Suceava
Ceahlăul P. Neamț — Metalul Plopeni
F.C. Gloria Buzău — Victoria Tecuci
Minerul Gura Hum. — F.C. Petrolul Pl.
C.S.U. Galați — Olimpia Rm. Sărat
C.S. Oltul Sf. Gh. — C.S.M Borzești
Celuloza Călărași — C.F.R. Pașcani
F.C. Brăila — Relonul Săvinești
Unirea Focșani — Portul Constanța

ETAPA A V-A (19 septembrie)

Victoria Tecuci — C.S M. Borzești
Portul Constanța — F C. Gloria Buzău
Relonul Săvinești — Olimpia Rm. Sărat
C.F.R. Pașcani — C.S.U. Galați
F.C. Petrolul Pl. — Metalul Plopeni
Unirea Focșani — Ceahlăul P. Neamț
C.S.M. Suceava — C.S Oltul Sf. Gh.
Celuloza Călărași — Prahova Ploiești
F.C. Brăila — Minerul Gura Hum.

ETAPA A VI-A (26 septembrie)

Metalul Plopeni — C.S. Oltul Sf. Gh.
C.S.M. Borzești — Celuloza Călărași
Prahova Ploiești — Portul Constanța
Victoria Tecuci — F.C. Brăila
F.C. Gloria Buzău — Relonul Săvinești
C.S.U. Galați — C.S.M. Suceava
Minerul Gura Hum. — C.F.R. Pașcani
Olimpia Rm. Sărat — Unirea Focșani
Ceahlăul P. Neamț — F.C. Petrolul Pl.

ETAPA A VII-A (3 octombrie)

Relonul Săvinești — Unirea Focșani
Metalul Plopeni — Prahova Ploiești
F.C. Brăila — C.S.M. Suceava
Celuloza Călărași — Ceahlăul P. Neamț
Portul Constanța — C.S.M. Borzești
F.C. Petrolul Pl. — Olimpia Rm. Sărat
C.S. Oltul Sf. Gh. — F.C. Gloria Buzău
C.S.U. Galați — Minerul Gura Hum.
C.F.R. Pașcani — Victoria Tecuci

ETAPA A VIII-A (10 octombrie)

Ceahlăul P. Neamț — F.C. Brăila
C.S.M. Suceava — F.C. Gloria Buzău
C.S. Oltul Sf. Gh. — Victoria Tecuci
C.F.R. Pașcani — Olimpia Rm. Sărat
Unirea Focșani — Minerul Gura Hum.
Prahova Ploiești — C.S.U. Galați
Portul Constanța — F.C. Petrolul Pl.
Celuloza Călărași — Metalul Plopeni
C.S.M. Borzești — Relonul Săvinești

ETAPA A IX-A (17 octombrie)

Victoria Tecuci — Portul Constanța
C.S.M. Borzești — C.F.R. Pașcani
F.C. Brăila — C.S.U. Galați
F.C. Petrolul Pl. — Prahova Ploiești
Minerul Gura Hum. — Celuloza Călărași
Relonul Săvinești — Ceahlăul P. Neamț
Unirea Focșani — C.S. Oltul Sf. Gh.
Olimpia Rm. Sărat — C.S.M. Suceava
F.C. Gloria Buzău — Metalul Plopeni

ETAPA A X-A (24 octombrie)

C.S.M. Suceava — C.S.M. Borzești
C.S.U. Galați — Unirea Focșani
C.S. Oltul Sf. Gh. — Portul Constanța
Metalul Plopeni — Victoria Tecuci
Olimpia Rm. Sărat — Ceahlăul P. Neamț
Celuloza Călărași — F.C. Gloria Buzău
C.F.R. Pașcani — Prahova Ploiești
F.C. Petrolul Pl. — F.C. Brăila
Relonul Săvinești — Minerul Gura Hum.

ETAPA A XI-A (31 octombrie)

C.S.U. Galați — Celuloza Călărași
Ceahlăul P. Neamț — C.S.M Suceava
F.C. Gloria Buzău — F.C. Brăila
C.S. Oltul Sf. Gh. — F.C. Petrolul Pl.
Prahova Ploiești — C.S.M. Borzești
Metalul Plopeni — Relonul Săvinești
Unirea Focșani — C.F.R Pașcani
Victoria Tecuci — Minerul Gura Hum.
Portul Constanța — Olimpia Rm. Sărat

ETAPA A XII-A (7 noiembrie)

Olimpia Rm. Sărat — Victoria Tecuci
F.C. Gloria Buzău — Prahova Ploiești
Ceahlăul P. Neamț — C.S. Oltul Sf. Gh.
Minerul Gura Hum. — Metalul Plopeni
C.S.M. Suceava — Celuloza Călărași
Portul Constanța — C.F.R Pașcani
F.C. Petrolul Pl. — Relonul Săvinești
C.S.M. Borzești — C.S.U. Galați
F.C. Brăila — Unirea Focșani

ETAPA A XIII-A (14 noiembrie)

Prahova Ploiești — Minerul Gura Hum.
Metalul Plopeni — F.C. Brăila
C.F.R Pașcani — F.C. Gloria Buzău
C.S.U. Galați — Ceahlăul P. Neamț
Olimpia Rm. Sărat — C.S.M. Borzești
Unirea Focșani — F.C. Petrolul Pl.
Celuloza Călărași — C.S. Oltul Sf. Gh.
Victoria Tecuci — C.S.M. Suceava
Relonul Săvinești — Portul Constanța

ETAPA A XIV-A (21 noiembrie)

C.S.M. Suceava — Relonul Săvinești
C.S Oltul Sf. Gh. — Olimpia Rm. Sărat
F.C. Brăila — Prahova Ploiești
Celuloza Călărași — Portul Constanța
F.C. Gloria Buzău — Minerul Gura Hum.
Ceahlăul P. Neamț — C.F.R. Pașcani
C.S.M. Borzești — Unirea Focșani
Metalul Plopeni — C.S.U. Galați
F.C. Petrolul Pl. — Victoria Tecuci

ETAPA A XV-A (28 noiembrie)

C.F.R. Pașcani — Metalul Plopeni
Relonul Săvinești — Victoria Tecuci
C.S.U. Galați — C.S. Oltul Sf. Gh.
C.S.M. Suceava — F.C. Petrolul Pl.
Olimpia Rm. Sărat — Celuloza Călărași
Minerul Gura Hum — C.S.M. Borzești
Portul Constanța — F.C. Brăila
Prahova Ploiești — Ceahlăul P. Neamț
Unirea Focșani — F.C. Gloria Buzău

ETAPA A XVI-A (5 decembrie)

F.C. Gloria Buzău — C.S.U. Galați
Olimpia Rm. Sărat — Prahova Ploiești
Unirea Focșani — C.S.M. Suceava
Victoria Tecuci — Ceahlăul P. Neamț
F.C. Brăila — C.S. Oltul Sf. Gh.
F.C. Petrolul Pl. — C.F.R. Pașcani
Metalul Plopeni — C.S.M. Borzești
Relonul Săvinești — Celuloza Călărași
Portul Constanța — Minerul Gura Hum.

ETAPA A XVII-A (12 decembrie)

C.S Oltul Sf. Gh. — Relonul Săvinești
C.S.U. Galați — Portul Constanța
C.F.R. Pașcani — F.C. Brăila
Minerul Gura Hum. — Olimpia Rm. Sărat
C.S.M. Borzești — F.C. Petrolul Pl.
Celuloza Călărași — Victoria Tecuci
Ceahlăul P Neamț — F.C. Gloria Buzău
C.S.M. Suceava — Metalul Plopeni
Prahova Ploiești — Unirea Focșani

Seria a II-a

ETAPA I (22 august)

Tehnometal Buc — Chimia Tr. Măg.
F.C.M. St. roșu Bv. — Chimica Tîrnăveni
Metalurgistul Cugir — Flacăra Moreni
Ș.N. Oltenița — C.S. Tîrgoviște
Electroputere Cv. — Metalul București
F.C. Șoimii Sibiu — F.C.M. Giurgiu
Unirea Alexandria — Dinamo Slatina
Chimia Rm. Vîlcea — Tractorul Brașov
Voința București — Nitramonia Făgăraș

ETAPA A II-A (29 august)

Flacăra Moreni — Chimia Rm. Vîlcea
Tractorul Brașov — Tehnometal Buc.
C.S. Tîrgoviște — Unirea Alexandria
Chimica Tîrnăveni — Voința București
Nitramonia Făgăraș — Ș.N. Oltenița
Metalul București — Metalurgistul Cugir
F.C.M. Giurgiu — Electroputere Cv.
Chimia Tr. Măgurele — F.C.M. St. roșu Bv.
Dinamo Slatina — F.C. Șoimii Sibiu

ETAPA A III-A (5 septembrie)

F.C.M. St. roșu Bv. — Nitramonia Făgăraș
Chimia Tr. Măgurele — F.C.M Giurgiu
Tehnometal Buc. — Flacăra Moreni
F.C. Șoimii Sibiu — C.S.Tîrgoviște
Chimia Rm. Vîlcea — Metalul București
Ș.N. Oltenița — Chimica Tîrnăveni
Voința București — Tractorul Brașov
Dinamo Slatina — Electroputere Cv.
Metalurgistul Cugir — Unirea Alexandria

ETAPA A IV-A (12 septembrie)

Metalul București — Ș.N. Oltenița
Metalurgistul Cugir — Chimia Rm. Vîlcea
Tractorul Brașov — Dinamo Slatina
Nitramonia Făgăraș — Tehnometal Buc.
F.C.M Giurgiu — F.C M. St. roșu, Bv.
Unirea Alexandria — Chimia Tr. Măg.
F.C. Șoimii Sibiu — F.C.M. Giurgiu
Flacăra Moreni — Voința București
Electroputere Cv. — C.S. Tîrgoviște

ETAPA A V-A (19 septembrie)

Chimica Tîrnăveni — Nitramonia Făgăraș
Unirea Alexandria — Flacăra Moreni
F.C.M St. roșu Bv. — F.C. Șoimii Sibiu
C.S. Tîrgoviște — Metalurgistul Cugir
Tehnometal Buc. — Voința București
Electroputere Cv. — Tractorul Brașov
Metalul București — F.C.M. Giurgiu
Ș.N. Oltenița — Dinamo Slatina
Chimia Rm. Vîlcea — Chimia Tr. Măg.

ETAPA A VI-A (26 septembrie)

Voința București — Chimia Rm. Vîlcea
Dinamo Slatina — Metalul București
Chimica Tîrnăveni — C.S Tîrgoviște
Tractorul Brașov — Ș.N. Oltenița
F.C.M. Giurgiu — Unirea Alexandria
F.C. Șoimii Sibiu — Metalurgistul Cugir
Flacăra Moreni — F.C.M. St. roșu Bv.
Chimia Tr. Măgurele — Nitramonia Făgăraș
Tehnometal Buc. — Electroputere Cv.

ETAPA A VII-A (3 octombrie)

Metalurgistul Cugir — Dinamo Slatina
C.S. Tîrgoviște — Flacăra Moreni
Electroputere Cv — F.C. Șoimii Sibiu
F.C.M. St. roșu Bv. — Chimia Rm. Vîlcea
Nitramonia Făgăraș — Tractorul Brașov
Unirea Alexandria — Voința București
Chimia Tr. Măgurele — Ș.N. Oltenița
F.C.M. Giurgiu — Tehnometal Buc.
Metalul București — Chimica Tîrnăveni

ETAPA A VIII-A (10 octombrie)

Tractorul Brașov — Metalul București
Chimica Tîrnăveni — Unirea Alexandria
Voința București — Dinamo Slatina
C.S. Tîrgoviște — F.C.M. Giurgiu
F.C. Șoimii Sibiu — Chimia Tr. Măg.
Tehnometal Buc. — F.C.M. St. roșu Bv.
Chimia Rm. Vîlcea — Nitramonia Făgăraș
Electroputere Cv. — Flacăra Moreni
Ș.N. Oltenița — Metalurgistul Cugir

ETAPA A IX-A (17 octombrie)

Chimia Tr. Măgurele — Electroputere Cv.
Voința București — C.S. Tîrgoviște
Metalul București — Tehnometal Buc.
Nitramonia Făgăraș — Metalurgistul Cugir
F.C.M. Giurgiu — Chimia Rm. Vîlcea
Flacăra Moreni — F.C. Șoimii Sibiu
Unirea Alexandria — Ș.N. Oltenița
Dinamo Slatina — Chimica Tîrnăveni
F.C.M. St. roșu Bv. — Tractorul Brașov

ETAPA A X-A (24 octombrie)

C.S. Tîrgoviște — Tractorul Brașov
F.C.M. St. roșu Bv. — Unirea Alexandria
Flacăra Moreni — F.C.M. Giurgiu
Ș.N. Oltenița — Chimia Rm. Vîlcea
Chimica Tîrnăveni — Electroputere Cv.
Chimia Tr. Măgurele — Dinamo Slatina
Metalurgistul Cugir — Tehnometal Buc.
Metalul București — Nitramonia Făgăraș
F.C. Șoimii Sibiu — Voința București

ETAPA A XI-A (31 octombrie)

Chimica Tîrnăveni — Chimia Tr. Măg.
Voința București — F.C.M. Giurgiu
Tehnometal Buc. — F.C. Șoimii Sibiu
C.S. Tîrgoviște — Metalul București
Tractorul Brașov — Metalurgistul Cugir
Dinamo Slatina — F.C.M. St. roșu Bv.
Nitramonia Făgăraș — Flacăra Moreni
Chimia Rm. Vîlcea — Unirea Alexandria
Electroputere Cv. — Ș.N. Oltenița

ETAPA A XII-A (7 noiembrie)

Nitramonia Făgăraș — F.C. Șoimii Sibiu
Ș.N. Oltenița — Tehnometal Buc.
F.C.M. St. roșu Bv. — Voința București
Metalurgistul Cugir — Electroputere Cv.
Metalul București — Flacăra Moreni
Unirea Alexandria — Tractorul Brașov
Chimia Tr. Măg. — C.S Tîrgoviște
F.C.M. Giurgiu — Chimica Tîrnăveni
Dinamo Slatina — Chimia Rm. Vîlcea

ETAPA A XIII-A (14 noiembrie)

F.C. Șoimii Sibiu — Unirea Alexandria
Voința București — Metalul București
Chimia Rm. Vîlcea — Tehnometal Buc.
Ș.N. Oltenița — F.C.M. St. roșu Bv.
Tractorul Brașov — Chimia Tr. Măg.
Flacăra Moreni — Chimica Tîrnăveni
Metalurgistul Cugir — F.C.M. Giurgiu
C.S. Tîrgoviște — Dinamo Slatina
Electroputere Cv. — Nitramonia Făgăraș

ETAPA A XIV-A (21 noiembrie)

F.C.M. St. roșu Bv. — C.S. Tîrgoviște
Tehnometal Buc. — Unirea Alexandria
Nitramonia Făgăraș — Dinamo Slatina
Voința București — Metalurgistul Cugir
F.C.M. Giurgiu — Ș.N. Oltenița
F.C. Șoimii Sibiu — Metalul București
Electroputere Cv. — Chimia Rm. Vîlcea
Chimica Tîrnăveni — Tractorul Brașov
Flacăra Moreni — Chimia Tr. Măg.

ETAPA A XV-A (28 noiembrie)

Chimia Rm. Vîlcea — F.C. Șoimii Sibiu
Metalurgistul Cugir — Chimica Tîrnăveni
Tractorul Brașov — F.C.M. Giurgiu
Ș. N Oltenița — Flacăra Moreni
Metalul București — F.C.M. St. roșu Bv.
C.S. Tîrgoviște — Nitramonia Făgăraș
Chimia Tr. Măgurele — Voința București
Unirea Alexandria — Electroputere Cv.
Dinamo Slatina — Tehnometal Buc.

ETAPA A XVI-A (5 decembrie)

Flacăra Moreni — Dinamo Slatina
Tehnometal Buc. — C.S. Tîrgoviște
F.C.M. St. roșu Bv. — Electroputere Cv
F.C.M. Giurgiu — Nitramonia Făgăraș
Chimia Rm. Vîlcea — Chimica Tîrnăveni
Voința București — Ș.N. Oltenița
Unirea Alexandria — Metalul București
F.C. Șoimii Sibiu — Tractorul Brașov
Chimia Tr. Măgurele — Metalurgistul Cugir

ETAPA A XVII-A (12 decembrie)

Metalurgistul Cugir — F.C.M. St. roșu Bv.
Ș.N. Oltenița — F.C. Șoimii Sibiu
Chimica Tîrnăveni — Tehnometal Buc.
C.S. Tîrgoviște — Chimia Rm. Vîlcea
Metalul București — Chimia Tr. Măg.
Nitramonia Făgăraș — Unirea Alexandria
Tractorul Brașov — Flacăra Moreni
Dinamo Slatina — F.C.M. Giurgiu
Electroputere Cv. — Voința București

Seria a III-a

ETAPA I (22 august)

Minerul Lupeni — Mureșul Deva
Ind. sîrmei C. Turzii — Dacia Orăștie
„U" Cluj-Napoca — F.C Olimpia S. Mare
C.F.R. Timișoara — Gloria Bistrița
Minerul Cavnic — C.I.L. Sighet
F C. Baia Mare — U.M. Timișoara
Victoria Călan — C.F.R. Cluj-Napoca
Armătura Zalău — Sticla Turda
Aurul Brad — Rapid Arad

ETAPA A II-A (29 august)

Sticla Turda — „U" Cluj-Napoca
U.M. Timișoara — Minerul Cavnic
Rapid Arad — Ind. sîrmei C. T.
Mureșul Deva — Armătura Zalău
C.F.R. Cluj-Napoca — Minerul Lupeni
Dacia Orăștie — Victoria Călan
C.I.L. Sighet — C.F.R. Timișoara
F C. Olimpia S Mare — Aurul Brad
Gloria Bistrița — F.C. Baia Mare

ETAPA A III-A (5 septembrie)

C.F.R. Timișoara — F.C. Baia Mare
C.I.L. Sighet — Rapid Arad
Dacia Orăștie — Minerul Cavnic
Minerul Lupeni — Sticla Turda
Aurul Brad — Mureșul Deva
„U" Cluj-Napoca — Armătura Zalău
F.C. Olimpia S. Mare — Gloria Bistrița
Victoria Călan — U.M. Timișoara
Ind. sîrmei C. Turzii — C.F.R. Cluj-Napoca

ETAPA A IV-A (12 septembrie)

Minerul Cavnic — Victoria Călan
Aurul Brad — Dacia Orăștie
C.F.R. Cluj-Napoca — Sticla Turda
Armătura Zalău — C.F R Timișoara
Rapid Arad — Gloria Bistrița
Mureșul Deva — F.C. Olimpia S. Mare
Ind. sîrmei C. Turzii — Minerul Lupeni
F.C. Baia Mare — „U" Cluj-Napoca
U.M. Timișoara — C.I.L. Sighet

ETAPA A V-A (19 septembrie)

F.C. Olimpia S. Mare — Ind. sîrmei C. T.
C I.L. Sighet — F.C. Baia Mare
Armătura Zalău — Victoria Călan
C.F.R. Timișoara — C.F.R. Cluj-Napoca
Sticla Turda — U.M. Timișoara
Mureșul Deva — Rapid Arad
„U" Cluj-Napoca — Aurul Brad
Gloria Bistrița — Minerul Cavnic
Minerul Lupeni — Dacia Orăștie

ETAPA A VI-A (26 septembrie)

Dacia Orăștie — Gloria Bistrița
„U" Cluj-Napoca — C.F.R. Cluj-Napoca
Minerul Cavnic — F.C. Olimpia S. Mare
C.F.R Timișoara — U.M. Timișoara
F.C. Baia Mare — Armătura Zalău
Ind. sîrmei C Turzii — Sticla Turda
Victoria Călan — Mureșul Deva
Minerul Lupeni — Rapid Arad
C.I.L. Sighet — Aurul Brad

ETAPA A VII-A (3 octombrie)

C.F.R. Cluj-Napaca — C.I.L. Sighet
Armătura Zalău — F.C. Olimpia S. Mar
U.M. Timișoara — „U" Cluj-Napoca
Aurul Brad — Victoria Călan
Ind. sîrmei C. Turzii — C.F.R Timișoara
Gloria Bistrița — Minerul Lupeni
Rapid Arad — F.C. Baia Mare
Mureșul Deva — Dacia Orăștie
Minerul Cavnic — Sticla Turda

ETAPA A VIII-A (10 octombrie)

Sticla Turda — Rapid Arad
Minerul Lupeni — Aurul Brad
F.C. Olimpia S. Mare — C.F.R. Cluj-Napoca
F.C. Baia Mare — Minerul Cavnic
Dacia Orăștie — Armătura Zalău
Victoria Călan — C.I.L. Sighet
Gloria Bistrița — U.M. Timișoara
„U" Cluj-Napoca — Ind. sîrmei C. T.
C.F. R. Timișoara — Mureșul Deva

ETAPA A IX-A (17 octombrie)

U.M. Timișoara — Armătura Zalău
Mureșul Deva — Ind. sîrmei C. T.
Victoria Călan — Minerul Lupeni
Rapid Arad — F.C. Olimpia S. Mare
Minerul Cavnic — „U" Cluj-Napoca
C.F.R. Cluj-Napoca — F.C. Baia Mare
Aurul Brad — C.F.R. Timișoara
Sticla Turda — Gloria Bistrița
C.I.L. Sighet — Dacia Orăștie

ETAPA A X-A (24 octombrie)

F.C. Olimpia S. Mare — F.C. Baia Mare
Aurul Brad — Sticla Turda
Mureșul Deva — Gloria Bistrita
Ind. sîrmei C. Turzii — Minerul Cavnic
C.F.R. Timișoara — Victoria Călan
Armătura Zalău — C.I.L. Sighet
C.F.R Cluj-Napoca — U.M. Timișoara
Dacia Orăștie — Rapid Arad
Minerul Lupeni — „U" Cluj-Napoca

ETAPA A XI-A (31 octombrie)

Gloria Bistrița — Aurul Brad
„U" Cluj-Napoca — C.F.R. Timișoara
Rapid Arad — C.F.R. Cluj-Napoca
U.M. Timișoara — Minerul Lupeni
C.I.L. Sighet — Ind. sîrmei C. T.
F C. Baia Mare — Dacia Orăștie
Sticla Turda — Mureșul Deva
Minerul Cavnic — Armătura Zalău
Victoria Călan — F.C. Olimpia S. Mare

ETAPA A XII-A (7 noiembrie)

Minerul Lupeni — C.I.L. Sighet
Ind. sîrmei C. Turzii — F.C. Baia Mare
„U" Cluj-Napoca — Victoria Călan
Mureșul Deva — C.F.R. Cluj-Napoca
F.C. Olimpia S. Mare — U.M. Timișoara
Aurul Brad — Minerul Cavnic
Armătura Zalău — Gloria Bistrița
Dacia Orăștie — Sticla Turda
C.F.R. Timișoara — Rapid Arad

ETAPA A XIII-A (14 noiembrie)

Rapid Arad — U.M. Timișoara
C.F.R. Timișoara — F.C. Olimpia S. Mare
F.C. Baia Mare — Aurul Brad
Victoria Călan — Ind. sîrmei C. T.
Gloria Bistrita — „U" Cluj-Napoca
Armătura Zalău — Minerul Lupeni
Minerul Cavnic — Mureșul Deva
C.F.R. Cluj-Napoca — Dacia Orăștie
Sticla Turda — C.I.L. Sighet

ETAPA A XIV-A (21 noiembrie)

F C. Baia Mare — Sticla Turda
Victoria Călan — Gloria Bistrita
C.I.L. Sighet — F.C. Olimpia S. Mare
Minerul Cavnic — Rapid Arad
Ind. sîrmei C. Turzii — Armătura Zalău
U.M. Timișoara — Dacia Orăștie
Aurul Brad — C.F.R. Cluj-Napoca
Minerul Lupeni — C.F.R. Timișoara
„U" Cluj-Napoca — Mureșul Deva

ETAPA A XV-A (28 noiembrie)

C.I.L. Sighet — „U" Cluj-Napoca
Dacia Orăștie — C F.R. Timișoara
Sticla Turda — Victoria Călan
Mureșul Deva — F.C. Baia Mare
C.F.R. Cluj-Napoca — Minerul Cavnic
Rapid Arad — Armătura Zalău
Gloria Bistrița — Ind. sîrmei C. T
U.M. Timișoara — Aurul Brad
F.C. Olimpia S Mare — Minerul Lupeni

ETAPA A XVI-A (5 decembrie)

Ind. sîrmei C. Turzii — Aurul Brad
Gloria Bistrița — C.I.L. Sighet
F.C. Olimpia S. Mare — Dacia Orăștie
C.F.R. Timișoara — Sticla Turda
„U" Cluj-Napoca — Rapid Arad
Mureșul Deva — U.M. Timișoara
Minerul Lupeni — Minerul Cavnic
Victoria Călan — F.C. Baia Mare
Armătura Zalău — C.F.R. Cluj-Napoca

ETAPA A XVII-A (12 decembrie)

Minerul Cavnic — C.F.R. Timișoara
F.C. Baia Mare — Minerul Lupeni
C.I.L. Sighet — Mureșul Deva
Dacia Orăștie — „U" Cluj-Napoca
Sticla Turda — F.C. Olimpia S. Mare
Aurul Brad — Armătura Zalău
C.F.R. Cluj-Napoca — Gloria Bistrița
U.M. Timișoara — Ind. sîrmei C. T.
Rapid Arad — Victoria Călan

Triste, regretabile devieri de la legea morală a societății noastre — munca

PORTRETE ALE UNUI GOL DE AER

1 Constantin Petre își ține banii și actele ascunse „la ciorap" pentru că n-are buzunare, după moda italiană !

2 Marin Preotu se află de mai mult timp prin București ca să se angajeze, dar și-a anulat buletinul pentru că devenise „impracticabil"

3 Bîrlogeanu Nelu are numai 12 ani, dar pe ziua de 4 august a furat 3 000 de lei, s-a plimbat cu taximetrele și s-a „înțolit" cu hainele în care este fotografiat

4 Enache Victor se odihnește „clandestin" prin dormitoarele unor întreprinderi, după ce a ieșit din închisoare și a promis că se va încadra din nou în muncă

5 Florea Ilie vagabondează într-un fel aparte și de foarte mulți ani : face negoț clandestin

6 Labiș Adriana... „de la cinci ani visez să mă mărit cu un italian !"

7 O imagine inedită a lui Mimi Gică de profesiune „fără"

8 Ursu Cornel a scăpat dintr-un institut de reeducare

9 Tatăl și fiul cu același nume, Zeletineanu, stau unul lîngă altul. Tatăl vagabond, fiul hoț de biciclete „cu care voiam să merg la bunica, la Huși"...

10 Anton Bălașa, de profesiune, după cum mărturisește, „colportor", adică, mai pe românește, cerșetor !

11 Un neidentificat care a venit pe strada Covaci să vindă o pereche de cercei de-ai nevestei : „fiindcă ne-am certat" !

Îi întîlnim pe la colțuri de stradă, acolo unde norii de praf se ridică în aer de parcă ar fi împrăștiați de trecătorii care pierd vremea la ora primului schimb din fabrici. Îi întîlnim prin pasaje publice, prin pasaje subterane, unde se pun la cale șantaje și găinării. Plini de zaț, de praf și pulbere, plini de păcate mascate uneori cu abilitate. Societatea nu își mai poate permite să-i tolereze ! Societatea nu își mai poate permite luxul de a întreține paraziți în atmosfera generală de muncă eroică, de muncă angajată, dăruită, în sensul progresului. În numele eticii, al echității, în numele bunului-simț, în numele civilizației pe care o edificăm !

CONSTANTIN BARCAN (str. Zborului nr. 3) are candoarea unui adolescent juvenil, un ușor surîs nonșalant de prinț al castelelor de nisip și e în fond un vagabond domestic, un vegetativ de tip oblomovian, fost elev de școală profesională în tehnica ascensoarelor și autorul unui viol pentru care a fost condamnat la 3 ani și 8 luni închisoare ! Tristețea lui se ghicește chiar în surîsul arborat cu atîta dezinvoltură. În expresivitatea aceasta ambiguă, de mare actor de film, se infiltrează drama unui adolescent tîrît într-o aventură oribilă și eșuat, acum, în fața biroului „forțelor de muncă", în căutarea unui serviciu, poate chiar în meseria sa : în tehnica ascensoarelor.

— Am citit în ziar declarația unui director care afirma că nu există destui specialiști în reparații de ascensoare și din cauza asta nu pot fi remediate la timp avariile semnalate de cetățeni. Ei bine, cînd m-am prezentat să muncesc la «ascensoare», am fost refuzat. Poate pentru că am o condamnare penală...

VASILE DUDUI (str. Papazoglu nr. 16) e un vlăjgan cu o figură periculoasă, de gang ; privește pe sub pleoape, pe sub sprîncene, ca și cum ar detona trinitrotoluen. Identitatea lui ascunde un odios vagabond subteran care perverteşte copii sub şapte ani, îi pune să fure, pentru că sînt „nejustițiabili" și operează în marile aglomerații, în Piața Unirii, pe Lipscani, pe Calea Victoriei. Nespălat dar elegant, împrăștiind duhoarea localurilor stătute, a „expreselor" pe unde colcăie bețivi și cartofori. Vasile Dudui își amintește că a lucrat cîndva, de mult, cîteva zile, la Industria bumbacului, apoi într-un Gostat, la Arta mobilei și la Arta lemnului, dar nu poate face dovada exactă a trecerii lui prin timp...

— Am douăzeci de ani. Am fost condamnat pentru vagabondaj și pentru furt. Încă de cînd eram minor. La școala de corecție am învățat meseria de tîmplar... Da, am un fel de nevastă. Vinde flori... Are 15 ani. Pe copii eu îi învăț să trăiască, nu-i învăț numai să fure (! !).

NELU BÎRLOGEANU a furat ieri, 4 august, 3 000 de lei, s-a îmbrăcat de sus pînă jos, s-a plimbat cu taximetre, a străbătut Bucureștiul în lung și-n lat, a mîncat la restaurantul Budapesta, a fumat țigări Kent, a băut whisky și la vîrsta de 12 ani (!) e reținut pentru a cincea oară în secția de miliție nr. 7. Azi, 5 august, Nelu Bîrlogeanu, vagabondul „cu ieșire spre bulevard", are o asemenea tehnică a subtilizatului banilor din poșete, din portmonee, din buzunarele hainelor încît poate da lecții de furt cîtorva generații. Din trei mii de lei nu i-a rămas nimic altceva, în 24 de ore, decît gumă de mestecat, o mulinetă, o fotografie în care pozează fumînd (tot Kent) cu un fel de sombrero pe cap și 100 de lei mototoliți ca o hîrtie aruncată la coșul de gunoi.

— De cînd n-am mai fost la școală, la mine, la 102 ? Nu știu. Nu-mi aduc aminte exact. «Nenorocirea puștilor ăstora de teapa lui Nelu Bîrlogeanu, nume de hoț celebru, e nu numai că fură — îmi spune căpitanul de miliție Șelaru — ci că înnebunesc oamenii lăsîndu-i fără acte, aruncîndu-le într-un canal sau într-un W.C. public».

VICTOR ENACHE e un vagabond păgubos, figura lui de pușcăriaș, proaspăt tuns, proaspăt eliberat din penitenciar, bate la ochi imediat. Îl poți remarca dintr-o mie. E șifonat și murdar, doarme prin cămine și prin pensiuni unde e primit clandestin ; ai impresia că trăiește din aer, dar miroase discret a băutură și plătește cu bani pești. Meseria lui de „lăcătuș mecanic" e căutată. Locul lui de baștină e comuna Bărcănești, județul Ilfov, dar el nu vrea să lucreze nici la Giurgiu, nici la Oltenița, nici la Alexandria, nici la Slobozia, el s-a obișnuit să „lucreze" în Capitală și se încăpățînează să obțină un post la I.S.I.M., unde nu mai este primit. A trecut o lună de la ispășirea pedepsei și, năclăit de praf, aburit de căldură, mărturisește că n-a reușit să ajungă la „forțele de muncă" pentru că : „am un tată orb și a trebuit să am grijă de el pînă cînd mi-a spus că nu mai are din ce să mă țină, și m-a trimis să-mi caut de lucru..." (! ?) Pumnii lui, brațele lui vînjoase sînt tocmai bune de muncă dar, din păcate, și de acte nesăbuite !

PETRE CONSTANTIN (zis Lili) (str. Zăgazului nr. 8) e parcă fugărit dintr-un jurnal de modă italian, are pantaloni fără buzunare, din care motiv ține banii (cîteva sute) într-un ciorap iar actele în celălalt, și mai are o cămașă ca o plasă neagră de pescuit. E spălat, ras și frezat, blond cu ochii negri, jovial și în același timp „cuminecat" și spășit ca o primadonă de la operetă cu operație estetică. Are brațele tatuate, probabil într-o noapte de coșmar, și așa, zgîriat cu cerneală, Petre Constantin nu face altceva decît să se plimbe prin intersecții cu bișnițari și prin localuri cu un nivel ridicat de alcool pe „cap de locuitor". Altfel, e simpatic și știe să se facă simpatic, își joacă rolul de tip surprins de împrejurări, picat din Lună, cu o putere de convingere care ar fi în stare să dea gata chiar și comisia de admitere la Institutul de artă teatrală și cinematografică !

— Sigur, am făcut puțină pușcărie, de la un scandal public, dar asta acum cinci ani. Am și uitat de ea, a fost un mizilic.

ADRIANA LABIȘ (domiciliată în Sinaia), cunoscută sub numele de Francisca, locatară clandestină și perseverentă a hotelului Bucegi, a fost descoperită atentînd la pudoare, umblînd adică goală pe culoare, între camere închiriate unor străini, distribuindu-și grațiile pe săpunuri Lux, pe deodorant Rexona, pe ciorapi, pe combinezoane... Cu fața ei șifonată, umflată de nesomn, cu o cicatrice pe obraz de la un autoturism Fiat 125 cu număr urgent de Italia, dezordonată și guralivă mai mult decît o încape imaginația, Francisca s-a îndreptat spre „pension" turnîndu-și pe corp sticlele de parfumuri „Lady Gray" și o sticlă întreagă de whisky !

— De la cinci ani visez să mă mărit cu un italian ! Toate prietenele mele au plecat în Italia. Și tocmai mie să mi se întîmple una ca asta, să nu pot, să nu reușesc !

MIMI GICĂ (comuna Poroschia, județul Teleorman), „căsătorită legitim" cu un individ care are o „decepție la cap", se consolează în același hotel, în același mod, preferînd efebii de culoarea abanosului, fapt pentru care s-a vopsit blondă și umblă îmbrăcată într-o bluză cu specific local.

CORNELIA BRÎNZĂ (domiciliată în Sinaia) e victima Franciscăi ; ea vagabondează însă în vacanțele școlare și desigur numai întîmplarea face că a fost descoperită clandestin în același hotel Bucegi, într-o postură demnă de un nou Decameron ! Vîrsta ei : 16 ani !

Este evident că acest raid-anchetă nu se termină aici. Într-o societate care se desăvîrșește prin muncă, parazitismul e un fenomen social împotriva căruia trebuie luate măsuri. Viața nu iartă disprețul față de muncă și în cele din urmă îl anulează pe om ca individ al comunității ! Umanismul legilor noastre se explică prin aceea că nu permite omului să renunțe la esența sa, la muncă nu ca un scop în sine, ci la muncă drept o împlinire a personalității sale. La urma urmei, munca a fost aceea care l-a creat pe om ! Prin urmare s-ar putea spune că toți aceia care refuză să muncească — vorba poetului — „nu s-au tras încă bine din maimuță !"

Deci, ancheta noastră nu se încheie aici. Mulți din eroii acestui reportaj s-au ales în cele din urmă cu sancțiuni. Pentru că refuzul de încadrare în muncă duce inevitabil la acte antisociale. Cînd refuzi să te încadrezi în legile societății, te poți aștepta să înregistrezi în orice moment un fenomen de respingere din partea societății ! Finalul anchetei noastre rămîne deschis. Pentru că drumul firesc și obligatoriu al celor care deocamdată pierd vremea, deocamdată se numesc „pierde vară", „taie frunză la cîini", „moftangii" sau „liber schimbiști" este încadrarea în muncă, este munca, în folosul societății, în folosul oamenilor, în folosul lor înșiși.

A. DOHOTARU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

„ULTRACENTRAL, vînd mică vilă, încălzire gaze, curte, liberă la înțelegere. Căsuța agenției 9165".

VILA — CAPCANĂ

De ce să nu mărturisesc că tentația de a scrie un reportaj cu suspens, cu derulare de film polițist mi-a dat de multe ori tîrcoale, în timp ce anchetam acest caz, unic cred, de parazitism social. Nu o dată, deși citeam, cercetam acte oficiale, dosare de executare judecătorească, ascultam mărturiile unor oameni păcăliți și disperați, un „eu" al meu tot se mai îndoia, tot mai spera că poate nu e adevărat, că nu e posibil să se petreacă, în fapt, o escrocherie de asemenea proporții. Înlătur însă tentația în numele acestor oameni frustrați nu numai de bani, dar și de încrederea în semenii noștri, oamenii, în numele convingerii lor — ca și a noastră — că pînă la urmă faptele de înșelăciune săvîrșite metodic vreme de peste cinci ani de zile de către Ioana și Jean Ciocoiu vor fi pedepsite de lege. Deci, iată direct faptele : aparent onorabila „doamnă" Ioana Ciocoiu, în momentul de față „fără profesie", persoană cultă și distinsă, cu vocabular ales care face impresie, cu soț artist — cîntăreț la Operă, și mamă a trei copii, a „împrumutat", în decursul acestor ani, de la cele mai diverse persoane din București, Ploiești, Bușteni, din comuna Budești, sume între 2 500 și 50 000 de lei, ajungînd pînă la debitul cert de 200 000 lei — dar, se pare, există dovezi că în realitate totalul atinge aproape 400 000 lei — din care nu a restituit pînă acum, deși i s-au sechestrat și vîndut la licitație bunurile mobile ce prezentau valoare, nici a zecea parte. Cu toate acestea, familia Ciocoiu stă mai departe liniștită și „onorabilă" fiindcă deocamdată are siguranța invulnerabilității sale juridice ! Cum a împrumutat ? De ce este invulnerabilă ?

★

Strada Antim. Cartier central, cum știe tot bucureșteanul, stradă silențioasă, cu vile frumoase. La nr. 38, străbatem curtea unei vechi vile și în spatele ei, ascunsă de privirile trecătorilor, cu zidurile acoperite de covoare verzi de iederă tînără, cu un nuc bătrîn în față, cu o grădiniță mirosind a iarbă crudă, a gazon, mica vilă-momeală ! Vila-capcană, locul unde s-au imaginat cele mai inimaginabile metode, sisteme, maniere de a cîștiga bani, mulți bani, fără muncă. Parter și etaj, cu scară interioară, la parter — bucătărie, salon și o cameră, sus alte camere și baie. Intrăm cu greu în acest lăcaș al ambițiilor, în care se află totuși și trei suflete nevinovate, trei candori, trei copii între patru ani și un an și vreo opt luni. Deschide stăpîna casei, o ușă ferecată, de parcă s-ar afla în Vestul sălbatic ; știe ea ce știe, experiența e mama înțelepciunii. Asaltată mereu de creditori, unul mai disperat n-a amenințat-o pe „buna mamă" că o străpunge cu cuțitul dacă nu-i dă banii ?! În blugi strînși pe coapse, cu o bluză mulată pe tors, cu plete brune pe spate, cu un ten creol înfrumusețat de bronzul sănătos al soarelui și de aerul vacanței de peste o lună de zile din care abia s-a întors cu toată familia (fără să-i pese de creditorii care umblă cu lacrimi în ochi prin sălile tribunalelor, învoindu-se de la serviciu, și care nu-și permit liniște și vacanțe), un chip calm de femeie mă apostrofează : „Sînteți doamna Adam ?!" „Ca-n filme !", îmi zic și confirm că sînt într-adevăr Adam de la revista Flacăra, gîndindu-mă la „sinceritatea" avocatului Vasile Olaru cu care făcusem cunoștință dimineața în tribunal. (Apărătorul cuplului Ciocoiu în acțiunea judecătorească de executare silită pentru punerea în vînzare la licitație publică a vilei, punere în judecată instituită la Judecătoria sectorului 6.) Avocatul susținuse că nu mai știe nimic despre clienții săi, că se prezintă în instanță în virtutea angajamentului, a obligațiilor sale profesionale, că n-a mai luat legătura cu ei de luni de zile, pînă și de dînsul se ascund.

Onorabila persoană feminină condiționează că ne primește doar cîteva minute în bucătărie, fiindcă trebuie să-și culce copiii și mă poftește să-i spun repede pentru ce o deranjez. Rog să vină, să fie prezent la discuție și Jean Ciocoiu, cîntărețul din corul Operei, piosul enoriaș dirijor al corului de la biserica Boteanu, să fie prezent nu numai pentru că afacerea cea mai consistentă, din cele cîteva zeci, îi aparține, afacerea de 50 000 lei, ci pentru că a jucat veșnic rolul nevinovatului și neștiutorului a ceea ce face soția sa, în timp ce dînsul se află la teatru. (Cînd nenumărați creditori se duceau la Teatrul de operă și balet ca să vorbească cu el, se dezvinovățea mieros ori surprins : „Mi se pare că soția mea are ceva încurcături financiare, dar nu știu exact despre ce este vorba. Rezolvați cu ea, ei i-ați dat banii !"). Pînă la urmă cele cinci minute s-au prelungit în cîteva ceasuri de discuții aprinse în care gazdele s-au străduit să-mi explice și să mă convingă, mai cu duhul blîndeții, mai cu asprime, că de fapt ei nu sînt cu nimic vinovați. La un moment dat, îmi spun, au intrat într-un cerc vicios de datorii, pe care le-au făcut ca să-și poată construi această „căsuță". Nesansa lor a fost că au dat peste acești oameni veroși — cu mult peste douăzeci la număr —, necinstiți, pasibili de pedeapsă penală, fiindcă le-au împrumutat bani cu dobînzi pînă la sută la sută. Spus direct, le-ar fi împrumutat cu camătă. Deși știau că nu este legal, bieții soți Ciocoiu, „presați" de alți datornici și de alte obligații, ca și de construirea casei la care mai trebuiau materiale, n-au avut încotro și au acceptat. Și au tăcut. Înțelegeți stratagema ?! Acum, cînd i-au încolțit creditorii, cînd chingile se strîng din ce în ce mai tare în jurul lor, cînd încep să se dea cărțile pe față, iar cortina ce acoperă de ani de zile tot felul de afaceri și aranjamente dubioase începe să cadă, au găsit un colac de salvare. Din vinovați, se erijează în victime. Deși nu au dovezi și probe consistente, ei acuză, direct și pe față, fără scrupule, pe toți cei înșelați din 1971 și pînă acum cîteva luni, deci pe zeci de oameni, de înșelăciune, de cămătărie, de încălcarea legilor statului. Lăsînd la o parte faptul că soții Ciocoiu, care dovedesc de atîta vreme că au un bagaj de cunoștințe juridice destul de bogat, uită că și calomnia se pedepsește de lege — să acceptăm că dînșii au dreptate. Că au intrat în acel cerc vicios de datorii, că, luînd dintr-o parte ca să acopere în alta, la un moment dat nu s-au mai putut descurca. Dar cercetarea dosarelor de executare judecătorească, precum și declarațiile tuturor implicaților și ale martorilor, ca și dosarul aflat în tribunal pentru vinderea la licitație a imobilului, ca și cel aflat la Circa 12 Miliție, atestă clar că nu au restituit nimănui nici un ban. Cu excepția banilor recuperați prin sechestru și vînzare a cîtorva bunuri mobile din casă ce puteau fi licitate — un covor, un frigider, un tablou.

★

Și totuși Ioana Ciocoiu este și acum convinsă că jocul său este perfect. Că nu este încă demascat. Culmea e că are întrucîtva temei. Aparent, este în afara oricărui pericol de a fi încadrată în vreun text de lege pentru a putea fi pedepsită, chemată în fața instanței. Cum, de ce ?, vă veți întreba. A lucrat, spun fără teamă că greșesc, **cu mănuși juridice.** Faptele sale de înșelăciune în stil mare sînt blindate juridic, acoperite de o formulă strictă, care o face de atîta vreme invulnerabilă. În toate cele 21 de dosare — 20 ale Ioanei Ciocoiu și 1 al lui Jean Ciocoiu — aflate la Executorii judecătorești de pe lîngă Judecătoria sectorului 6 al Capitalei, există titluri notariale, declarații și chitanțe de împrumut autentificate și timbrate la notariatele de stat, cu taxe în regulă plătite la CEC, acte oficiale care cuprind sacramentala formulă juridică : **„În caz de neachitare la termenul stipulat, creditorul meu este îndreptățit să investească prezenta declarație cu formula executorie, să mă urmărească și să mă execute fără chemare în judecată sau altă formalitate".** Citiți bine și rețineți : „FĂRĂ CHEMARE ÎN JUDECATĂ". Iată capcana în care au căzut atîtea victime. Ceea ce socoteau că este siguranța lor s-a dovedit a fi capcana lor, transformată în siguranța soților Ciocoiu. Cum „să-i urmărească și să-i execute creditorii ?" Adică, în caz de neplată a sumei la termenul stipulat, păgubitul să le întocmească „formula executorie", să se ducă și să facă plîngeri la Executorii judecătorești care întocmesc niște acte și efectuează niște proceduri ce durează destulă vreme — e vorba mai întîi de puneri în vedere, de somații către debitori și numai apoi de acțiunea extremă : sechestru pe bunurile materiale mobile, excluzînd, cum zice legea, strictul necesar. Ce-or fi rîs soții Ciocoiu după fiecare chitanță semnată!?!

★

Problema de fond rămîne : **cum au ajuns soții Ciocoiu să ia „cu împrumut" atîtea sute de mii de lei, de la tot felul de necunoscuți ? Cum au ajuns acești la ei și cum au ajuns să-i păcălească ?** Pe scurt, răspunsul ar fi : printr-o gamă fantastică de procedee, metode, curse. Folosindu-se invariabil de o sursă unică : **Mica publicitate** din **România liberă.** Iată un exemplu. La 11 noiembrie 1973, publică anunțul — **„Ultracentral, vînd mică vilă, încălzire gaze, curte, liberă la înțelegere. Căsuța agenției 9165".** Stratagema n-a reușit. La căsuța agenției nu se prinde nimic. După 10 zile, la 22 noiembrie, repetă anunțul — cum îl vor mai repeta încă de multe ori — **„Ultracentral, mică vilă, curte, gaze vînd. Tel. 31 55 34 (45068)".** „Am citit anunțul, începe să-mi povestească inginerul Viorel P., și noi aveam strînși niște bani de mașină. Dar cum era conjunctura crizei mondiale de petrol și cum se auzea că se va scumpi și la noi benzina, ne-am deplasat gîndul de la mașină spre o casă, spre un apartament mai mare. Aveam doar două camere, iar între copiii noștri, fată și băiat, este o diferență mare de vîrstă. Ne-a tentat anunțul și am dat telefon. Mă rog, cum se obișnuiește, ne-am dus, am văzut casa și nu ne-a convenit. Atunci, gazda a început să se vaite că nu vinde din plăcere, ci din disperare, că e în prag de iarnă și o să rămînă cu fetițele pe drumuri, în stradă, fiindcă au multe datorii de la construcția casei, iar creditorii nu-i mai așteaptă și o să le vîndă forțat locuința. Ne-au întrebat dacă n-am putea să le împrumutăm niște bani ca să-i scăpăm de necaz. Au circa 25 000 datorii stringente și le-ar mai trebui încă vreo 25 000 ca să termine partea de sus și să poată lua un preț mai bun pe ea ; în total, ar fi vorba de vreo 50 000 lei. Ei, de fapt, vor avea acești bani într-o perspectivă foarte apropiată, circa o lună, două, fiindcă mama dînsei are o casă, la Vălenii de Munte, pusă în vînzare. Le-am spus că noi nu putem să acceptăm așa ceva și am plecat. A urmat apoi războiul psihologic al telefoanelor. Ne dădeau telefon zilnic, de cîte trei-patru ori pe seară, și invocau mereu povestea cu mama și casa de la Vălenii de Munte (despre care nimeni n-a aflat pînă astăzi dacă e sau nu reală — n.a.). Și într-o seară ne-au spus că dacă n-avem încredere în dînșii, să ne ducem la notarul șef al Notariatului de stat al sectorului 7, de care aparțineam noi cu locuința, care-i cunoaște bine și poate să ne dea relații despre ei. A treia zi, ne pomenim cu ei la noi acasă, cu formularul tip de la Notariat în alb, și ne spun că ne așteaptă notarul să autentificăm actul, chitanța de împrumut, continuînd cu aceleași văicăreli și scene de disperare cu copiii care rămîn pe drumuri. Ea își scoate de la gît lănțișorul de aur, chipurile să-l ofere soției mele ca recompensă pentru mărinimia noastră, soția nu-l ia, firește, dar ce mai, ne-au înmuiat inimile". Inginerul, om serios și în toată firea, ia cu sine zece librete C.E.C. a cîte 5 000 fiecare (se poate controla că i-a scos exact în ziua cînd a încheiat chitanța de împrumut cu Jean Ciocoiu) și pleacă la Notariat. Notarul de atunci (notarul Stoica, azi condamnat pentru luare de mită) îi dă asigurări și omul cade în cursă. Dă banii. Pe 28 noiembrie 1973 numără în palmele lui Jean Ciocoiu 50 000 lei și dînsul bagă în buzunar o chitanță. Cu asigurarea că în șase luni și-i va recăpăta. Nu i-a primit nici în ziua de azi. „De-atunci pot să scriu un roman, cît am umblat, cîte uși am deschis, cîte petiții am făcut, în cîte audiențe m-am dus, cît timp am pierdut, cîți nervi. Soția mea este la pămînt, cu o nevroză foarte acută. Aș scrie un roman pe care l-aș intitula : «Oameni buni, nu dați bani cu împrumut !»". Cazul lui Viorel P. este doar o mostră, un gen de lucrătură a soților Ciocoiu. Dacă vreți să acceptăm paradoxul, acesta este chiar un „împrumut curat", însă celelalte sînt tot felul de împrumuturi trucate, dubioase și abjecte, furturi mascate, specularea unor nevoi, visuri și necazuri omenești.

Totul era ca omul să ajungă, să intre, în vila-capcană. Acolo se propuneau și altfel de afaceri. De pildă, Ciocoiu povestea cum că are un frate în R.F.G. — arăta chiar și niște scrisori — de la care urmează să primească în cîteva zile o mașină și o vinde lui X, aceluia care a dat anunț „cumpăr mașină...." sau o vinde altcuiva și-i va restitui banii pe care-i **solicită cu împrumut ca să achite vama.**

★

...Altă momeală era traiectoria inversă din **„Mica publicitate".** Dădea Ioana Ciocoiu telefoane. Citea anunțuri. Și avea oricînd, pentru oricine dădea un anunț, ceea ce solicita în materie de locuințe. Garsoniera ultracentrală dorită de Tatiana I. din strada Maria Rosetti, apartamentul de care avea nevoie Iulia C., schimbul care îl interesa pe inginerul Gheorghe P. din strada Brezoianu, apartamentul pe care dorea să-l cumpere profesoara Iliescu M. din strada 13 Decembrie, garsoniera sau apartamentul de închiriat pentru tinerii căsătoriți transferați din provincie în București... Dar pentru asta pretindea ! Pentru serviciul făcut, pentru filodormă, pentru un tovarăș de la Spațiul locativ, pentru cheltuieli diverse, „în interesul persoanei pe care o servea", de la caz la caz, sume între 2 500 de lei și 26 000 de lei, cel mai frecvent barem fiind de 10 000 de lei. „La 29 noiembrie 1975 îmi apare un anunț la România liberă, își începe povestea ei pensionara Tatiana I. „Caut garsonieră mare, ultracentral, cu încălzire". Țin minte că era o sîmbătă. Duminică primesc un telefon de la o persoană pe nume Ioana Ciocoiu și-mi spune că „eu aș putea să vă servesc. Am o garsonieră așa cum doriți dumneavoastră". Urmează mai multe convorbiri telefonice și apoi o invitație la ea acasă, spunîndu-mi că nu se poate deplasa fiindcă are copii mici". Și Tatiana I. se duce, deși i s-a părut cam bizară ora tîrzie la care a fost invitată. Se duce și ascultă aceeași poveste des uzitată în multe situații de intermediara de ocazie, cu mătușa de 84 de ani, internată la Institutul de geriatrie, care are un apartament de trei camere și vrea să-l vîndă. „E cineva care-l cumpără. îi spune Tatianei I., și lasă în loc exact ce vă interesează pe dumneavoastră. Dar să știți că vă costă. 9 000 de lei. Nu vă iau zece fiindcă ziceți că sînteți pensionară și aveți pensie mică. Veniți mîine seară cu o parte din bani, cu cinci mii de lei, cu o cerere către Spațiul locativ al Capitalei, unde e omul meu care aranjează, aduceți repartiția pe locuința dumneavoastră, talonul de pensie și se face". A doua zi, Tatiana I. se prezintă cu carnetul de C.E.C. pe care nu avea decît 2 600 de lei și cu 400 de lei bani lichizi pe care-i avea în casă, de mîncare. Se întîlnește cu Ioana Ciocoiu. Aceasta se uită pe acte, îi spune că nu-i bine făcută cererea, că i-o face ea, și-i cere banii. Cînd a auzit numai de 3 000 de lei, nici n-a vrut să stea de vorbă. Tatiana I. se duce noaptea la o prietenă a sa, la farmacista Ecaterina C., și o imploră să o împrumute cu 2 000 de lei. Aceasta se lasă greu convinsă, fiindcă nu-i spunea scopul, dar pînă la urmă o servește. Pe la zece seara se întoarce în strada Antim nr. 38 și dă Ioanei Ciocoiu cei 5 000 de lei. „Începînd de a doua zi, o pistonez să mă ducă să văd garsoniera. Tot seara, „lucra" mai mult la ore tîrzii, mă duce la o persoană, A.L., din strada Eforie 2, dar nu mi-a convenit garsoniera. Era prea mică. A.L. dăduse și ea un anunț la ziar și primise la fel ca și mine telefon de la Ioana Ciocoiu, precum și aceleași propuneri și asigurări că-i face rost de casa dorită. Ca să aflu ulterior că a luat bani și de la dînsa. Mă mai poartă pe la cîteva adrese, în Brezoianu 55, în 13 Decembrie — adrese pe care am aflat mai tîrziu că tot din România liberă le depistase, iar acolo dăduse de asemenea telefoane, propunînd apartamentul-fantomă al mătușii-fantomă. Apartamentele respective erau prea mari pentru mine, o persoană singură. În plus, știam că nici nu voi căpăta repartiție pentru vreunul, dar Ioana Ciocoiu mă asigura că de asta să nu-mi fac eu griji, totul e să-mi placă apartamentul și să fiu mulțumită. Am început să intru la bănuieli, i-am spus că renunț și că o rog să-mi restituie banii. Atunci mi-a propus formula cu împrumutul, avea deja în poșetă chitanța pentru 5 000 lei, dar cînd a văzut că nu accept, mi-a spus că mi-o reface pentru 10 000 lei — și chiar s-a apucat s-o scrie, în plină stradă, pe un stîlp electric, numai să o mai păsuiesc, să i-i las o vreme ca împrumut, deoarece are niște încurcături financiare. „De ce zece mii ?", o întreb mirată. „Ca să aveți încredere !" — îmi răspunde. Cînd ne-am dus la Notariat pentru autentificare, eu am ținut neapărat pentru chitanța de 5 000 lei, cît îi dădusem în realitate, atunci s-a făcut că o rupe pe cea de 10 000, a mototolit-o în fața mea, ca pe urmă s-o văd reconstituită, lipită pe un celofan și depusă la Miliție, alături de declarația ei, după ce eu am sesizat, susținînd în scris, în declarația sa, că eu sînt cea care am umblat cu eserocherii, cerînd cămătă de leu la leu".

★

Fiecare dintre zecile de cazuri are povestea lui. Unele foarte dramatice, dureroase, ca în cazul Iuliei C., de 57 de ani. În mai 1972 a fost atrasă de anunțul **„Închiriez două camere mobilate"** cu numărul de telefon al soților Cioco-

CICI IORDACHE-ADAM ■

(Continuare în pag. 22)

EMIGRAT ÎN AUSTRALIA... ȘI ÎNTORS LA TIMP

Cînd a urcat în avion, pe aeroportul din Istanbul, Aurelian G. a simțit că se întîmplă cu el o mare surpare, un cutremur, o rupere de nori, o erupție vulcanică, un taifun, ceva de nedescris, de neimaginat, ca moartea și ca dincolo de moarte. Obișnuit să strîngă în el, să adune cu un calm aparent toate nemulțumirile, toate loviturile destinului, consumîndu-se pentru fiecare privire aruncată pieziș, pentru fiecare cuvînt otrăvit sau rostit neglijent, acum, pe aeroport, a simțit nevoia să geamă, să plîngă, să oprească pe cineva, să-l ia de guler, să-l înfunde într-un fotoliu și să-i spună toată durerea care-l apasă, tot regretul care-l încearcă, părăsindu-și țara, părăsindu-și familia, părinții, frații, soția, prietenii, cunoscuții și chiar necunoscuții care vorbeau aceeași limbă... Urcînd treptele avionului cu destinația Melbourne, Aurelian G., un modest tehnician principal de recepție de la o bază de aprovizionare și desfacere, își dădea seama că saltul său la antipod îl poate costa viața, că depărtarea îl poate înstrăina și mai mult de ai lui, că reîntoarcerea este aproape imposibilă. Australia e țara promisiunilor din reclamele turistice, țara care acordă imediat drepturi egale de muncă tuturor rătăciților de pe mapamond, dar cine îi putea garanta lui Aurelian G. că Australia e și țara în care va fi fericit, din moment ce sentimentul înstrăinării îl simțea ca o greutate în suflet, ca o povară, ca o boală incurabilă ! Fusese justificat gestul lui de a rămîne în Turcia dintr-o călătorie turistică ? Ce anume l-a împins să nu se întoarcă, în dimineața fixată plecării, la autocar ? Doar faptul că prietenul Erdal făgăduise să-i aducă cele 200 de lire pe care i le datora și întîrziase de la întîlnire ? Să fim serioși ! Întîlnirea fixată chiar în dimineața plecării, cînd cu cele 200 de lire turcești oricum nu ar mai fi avut timp să-i cumpere cadouri soției, era un pretext, un pretext de care se agățase în ultimul moment, ca să aibă o justificare. Și întîrzierea lui Erdal, turcul acela care vorbea perfect românește și care lucra pentru un magazin de mărunțișuri, servea, poate involuntar, unui plan studiat timp de luni de zile, cu minuțiozitate, în tăcere deplină, în secret : de a fugi în lumea largă, departe de neînțelegerile de serviciu, departe poate de monotonia existenței sale limitate și searbede. Era împins de o pornire lăuntrică spre necunoscut, spre aventură, pornire pe care și-o temperase cu grijă, și-o dresase în așa fel încît nimeni să nu-l poată bănui, să nu-l adulmece. Și, într-adevăr, fuga lui a fost o surpriză pentru toți cei care l-au cunoscut... El savura, uneori, seara, plimbîndu-se pe cheiurile răvășite ale Bosforului, lovitura pe care le-o pregătise tuturor. Fusese învinuit pe nedrept, se simțea nevinovat pentru lipsurile descoperite într-un depozit de materiale pentru care răspundea, legea îi dăduse dreptate, dar rămăsese în el o mare rană : aceea de a fi fost suspectat măcar și pentru o fracțiune de secundă ! Lunile de zbucium sufletesc, printr-un Istanbul torid sau cutreierat de ploi torențiale, biciuit de briză, îndeplinind același ritual comod și monoton : micul dejun, plimbări pe cheiul Bosforului cu turlele bisericilor poleite, răscolind cu ochii ultimele vestigii ale Bizanțului speculate de amatorii de suveniruri, dejunul, somnul de după-amiază (cinci într-o cameră), plimbarea de seară, cina, somnul ca de plumb sau, dimpotrivă, plin de coșmare... Internat într-un „camp de refugiați", printre mulți alți naufragiați din Europa, din Asia, acolo, la încrucișarea aceea de vînturi, încărcată de minarete și de bazaruri, Aurelian G. era mai ales obsedat de faptul că nu se putea întoarce în țară. Îi era alimentată „frica" de întoarcere cu imaginile halucinante ale unor pedepse și torturi inventate de transfugi care încercau, în disperarea jocului de-a viața și de-a moartea, să găsească argumente pentru a-și aproba gestul evadării, pentru a se absolvi de vină în fața conștiinței lor ultragiate, pentru a-și găsi un rost în viitorul nesigur, pustiu ca plajele Bosforului în plină iarnă. Nu era singurul român dintre transfugi care optase pentru Australia. Nu știa nici o limbă străină și se străduise să învețe, ca odinioară, din abecedar, semnele și sunetele bizare ale unei limbi necunoscute, cu o istorie și cu o rezonanță străine. Era sîrguincios. Se poate spune că Aurelian G. a fost sîrguincios în acest periplu sinuos, aleatoric în care intrase odată cu formele întocmite pentru plecarea în Australia, și pînă aproape de ultimele luni ale rătăcirii sale pe mări și oceane, în căutarea unui țărm unde să se simtă bine. Și nu s-a simțit bine nicăieri. „Nimeni, niciodată, în toți acești ani, transfugi și emigranți din lumea largă, n-a fost în stare să-mi spună, într-o singură clipă măcar, că e fericit, că e liniștit, că-i e bine !" Da, Aurelian G. a fost sîrguincios pentru că așa a fost dintotdeauna, ascultător și muncitor, în aparență monoton și tăcut, dar inteligent, deschis la ceea ce e nou, la viața dimprejur, înregistrînd evenimente și întîmplări, idei și imagini cu o acuitate surprinzătoare pentru pregătirea sa.

Bărbatul acesta cu trăsături frumoase, de luptător greco-roman, brunet și cu ochi negri, catifelați, cu sprîncene stufoase și rebele, elegant chiar și într-o haină banală, agil și sănătos, rîzînd cu o dantură strălucitoare, se lansa, urcînd treptele avionului pe aeroportul din Istanbul, într-o cursă nebună cu destinul. Călătoria a fost fascinantă : Instanbul, Atena, Kuweit, Bangkok, Singapore, Sidney, Melbourne. Împotriva fuselor orare. Cei cîțiva transfugi din avion, care își părăsiseră în unele cazuri soții cu doi sau trei copii, pluteau ca într-un vis urît, cu senzația că nu vor mai atinge niciodată pămîntul cu picioarele, străini și bîntuiți de teama necunoscutului. Meseriași corupți de mirajul echivoc al cîștigurilor la marea loterie a vieții, în bani pești. Uitînd că toate aceste cîștiguri nu fac doi bani pe lîngă o singură mîngîiere, un singur cuvînt al oamenilor dragi, într-un moment de cumpănă.

Melbourne e un oraș tentacular, un oraș industrial a cărui respirație trepidantă se simte pe stradă, în instituții și în întreprinderi, ca și cum oceanul care-l scaldă și-ar continua zbuciumul, subteran, supunînd clima unor schimbări violente și supunîndu-i pe oameni unui efort de adaptare dureros. Aurelian G., abia instalat, de cîteva ore, în hotelul „Springwale" dintr-o suburbie a metropolei, e vizitat de un transfug fanatic care îi face propunerea de a ieși pe stradă cu ocazia zilei de 10 mai, odinioară zi de sărbătoare oficială a instaurării dinastiei de Hohenzollern în România. „M-am uitat la el. Să fi avut patruzeci și ceva de ani. Aș fi înțeles poate să-l aud vorbind așa pe un om vîrstnic, plecat din România de mult, obișnuit cu vechile tabieturi, dar pentru un transfug de cîțiva ani din țară, mi s-a părut ridicol. «Uite ce e — i-am spus — la mine să nu mai veniți cu aiureli dintr-astea, că eu n-am nimic comun cu foștii regi din România și cu atît mai puțin cu o demonstrație de stradă la Melbourne pentru dinastia de Hohenzollern ! »"

Din clipa aceea, cînd regalistul acela mofluz a fost dat afară din camera 400 a hotelului „Springwale", lui Aurelian G. i s-a spus în unele cercuri românești din Melbourne „comunistul".

N-a așteptat decît două zile și a fost angajat într-o uzină Volkswagen, apoi în uzina Companiei „General Motors", unde a devenit curînd șef de echipă și a fost retribuit pentru munca sa cu 160 de dolari australieni pe săptămînă. Era un muncitor exemplar. Conducea un echipaj de muncitori care montau întreaga instalație de bord a limuzinelor de sub celebra etichetă americană. Muncea, e adevărat, 11—12 ore pe zi pentru că se temea de timpul liber, aflat la „discreția" amintirilor. Făcea ore suplimentare, se întorcea acasă tîrziu, noaptea, refuzînd orice gînd despre țară, ca să nu înnebunească. Într-o seară a auzit la radio un program de muzică populară și a plîns zbuciumat, incapabil să oprească aparatul, dînd frîu liber amintirilor, visînd că atinge nu numai cu piciorul pietrele străzilor din București, dar chiar și cu fața, cu buzele, pipăindu-le și sărutîndu-le, în genunchi, ca în temple. Din seara aceea, cînd s-a spart în țăndări liniștea sa aparentă, expresia sa împietrită care nu lăsa să răzbată în afară nici un sentiment, din seara aceea de prăbușire lentă, sentimentală, de răzvrătire împotriva destinului pe care și l-a ales, Aurelian G. a început să se apropie mai mult de românii emigrați în Australia. Știa că îi întîlnește la biserica unde oficia un preot tînăr, trimis de mitropolia din România, un bărbat sever și inteligent în jurul căruia se strîngeau toți oamenii de bunăcredință din Melbourne. S-a dus acolo nu din bigotism, ci din nevoia de a auzi vorbindu-se românește și vorbindu-se despre țară. Era printre românii care se „descurcaseră" bine în Australia, era apreciat la „General Motors", cîștiga mulțumitor, era bine văzut pentru că învățase treptat limba engleză și își însușise la perfecție, în cîteva zile, procesul tehnologic al secției în care lucra ; de aceea era și invidiat și curtat, i se căuta compania, i se adresau invitații la onomastici, la nunți, la botezuri și chiar la petreceri de familie unde se vorbea, se cînta și se dansa românește. Toate acestea îl bucurau dar îi și amplificau singurătatea, dorul. A înaintat formele pentru venirea soției. Un singur lucru nu a făcut, nici în ruptul capului : n-a vrut să renunțe la cetățenia română ! Și gestul său a fost privit de anumite grupuri de transfugi cu suspiciune.

„Cea mai mare parte a timpului liber mă plimbam singur. Duminicile erau ucigătoare. Nu vă doresc asemenea lungi duminici de singurătate. Duminici nesfîrșite. Ca zilele de spital, cînd nu are dreptul să te viziteze nimeni. Și cine să te viziteze ? De ce să te viziteze ? Ca să deschidă răni ascunse uneori cu prețul unor mari eforturi ! ?"

Cu banii pe care-i cîștiga ar fi putut, poate, trăi fără griji. Se mișca însă mereu printre oameni triști, nemulțumiți. Melbourne e un oraș de străini veniți din toată lumea, bîntuiți de nostalgii. Un fel de Babilon pierdut la „mica publicitate" ! Un Babilon ultramodern, e adevărat, dar pustiu sufletește — spune Aurelian G. „Eu am lucrat aproape 14 ani ca instructor în ergoterapie, la Spitalul nr. 9 „Gheorghe Marinescu" din București, și-i cunosc foarte bine pe alienați și pe arierați. Ei bine, n-am văzut nicăieri în lume mai mulți oameni bolnavi de nervi, de plămîni și de inimă ca în Australia. Ulterior constatarea mi-a fost confirmată și de statisticile internaționale. Am avut prieteni care au înnebunit și au fost internați definitiv în spitale de boli mintale, am avut cunoscuți care au murit de tuberculoză și de infarct miocardic. Clima acolo e insuportabilă, diferențele de temperatură sînt atît de mari încît organismul nostru cedează într-un fel sau altul. Iar ca să pleci din Australia, ca să te întorci, îți trebuie bani mulți, enorm de mulți, pe care nu ți-i dă nimeni împrumut ! Și atunci rămîi și mori acolo ca un cîine, uitat într-un spital, aruncat într-o groapă oarecare, sau incinerat... Gîndul că aș putea să rămîn acolo, că aș putea să mor acolo, fără ca părinții mei și cei șapte frați de lîngă Vîlcea și soția mea din București să știe, mă cutremura. Iată de ce visam să fug din Australia".

După 12 luni de muncă toridă, cu bani de drum dus și întors, dar hotărît să nu se mai întoarcă niciodată la Melbourne, simulează că pleacă într-o excursie în America. Zboară deasupra Atlanticului, are lumea sub picioare, își împlinește visul de a face înconjurul lumii și, vlăguit, trist, îmbătrînit, secătuit, coboară din avion la Chicago, orașul lui Al Capone din lecțiile proaste de „15 lei" ale copilăriei. Un oraș ca un abator, un oraș terifiant prin care Aurelian G. trece ca un somnambul. Nu-l mai interesează nimic altceva decît întoarcerea în România. Alunecă pe străzi ca un turist intangibil, incapabil să intre în vîltoarea dramelor omenești terminate cu crime, sinuciderii prin împușcare sau prin plonjon de la ultimele etaje ale zgîrie-norilor. Umblă pe străzi, vagabondează, face autostopul, se amestecă printre tineri hippy care consumă halucinogene, printre vînzători de ziare și de bilete „loto", printre pasagerii grăbiți ai metrourilor de unde i se fură o dată niște bani, vizitează așezări aruncate la margini de șosele, unde parcă lumea a încremenit într-un lung apus de soare și de pulbere... Se oprește la Detroit printre românii de acolo, ia parte la ritualurile vieții lor frămîntate, la nostalgiile lor, se lasă prins de viața încărcată de griji mărunte a bărbaților și femeilor care-și cresc copiii, care își învață copiii să lupte „cu ghearele și cu dinții" pentru „a avea succes în viață, a face avere și a deveni cineva" ! O lume blocată parcă în lift, o lume care bate mereu în uși, între etaje, care urlă să fie eliberată și care nu mai ajunge niciodată la destinație, pentru că se înecă și tușește în fumul greu al uzinelor „General Motors" sau „Ford" ! Aurelian G. trece în Canada, nu înainte de a fi văzut Honolulu, așa-zisul paradis al havaienilor care scot sunete ca lacrimile și al femeilor creole cu ochii oblici și cu o delicatețe de bibelou. Nu înainte de a privi o dată Niagara ! Traversează Canada și ia avionul din Toronto spre München. Lucrează în Freibug, în Kaiserslautern, lucrează ca salahor, și se întoarce la Istanbul. Pașaportul său a expirat ! Trebuie schimbat de autoritățile turcești, care i-au dat viză spre Australia. Turistul Aurelian G., cu nervii aprinși, cu nervii arși, gata să moară în urma unei viroze în Kaiserslautern, răvășit de cîte suferințe a întîlnit, de imaginile crimelor pe la colțuri de stradă, ale spargerilor de bănci și de magazine cu bijuterii, întors pe dos de drama șomerilor, el însuși somat să părăsească Republica Federală Germania „pentru că nici muncitorii noștri, germani, nu mai au unde munci !", se prezintă la Consulatul român din Istanbul. Cere să se întoarcă în țară.

„O lume nebună, o lume care gonește spre ceva, dar nu știe anume spre ce, o lume ca un spital de bolnavi mintal. Eu, ca unul care a lucrat ani de zile într-un spital de nebuni, pot să spun că privirile oamenilor, ale multor oameni de pe pămînt, sînt disperate și sumbre. Nicăieri n-am întîlnit oameni mai sănătoși ca la noi, mai normali, vreau să spun. Să nu mă înțelegeți greșit. Pretutindeni există oameni buni, oameni de omenie, dar la noi oamenii nu-și sapă mormîntul unii într-alții !"

A fost o aventură ? A fost un eșec ? Viața lui Aurelian G. între 18 august 1973 și 10 iunie 1976 a fost, desigur, o evadare din orice morală. Aurelian G. a încercat să forțeze destinul, fugind dintr-un loc într-altul, fugind de sine. Experiența lui, nu știu de ce, mi se pare de compătimit. Nu-l pot condamna iremediabil, pentru că de fapt nici legile nu-l condamnă, dar nici nu-l pot ierta. El s-a întors să trăiască printre ai săi pentru că în urma unei existențe întrerupte a ajuns la concluzia la care au ajuns toți oamenii fără să repete neapărat experiența lui: viața adevărată o trăiește omul numai acolo unde este locul său !

Oficialitățile polițienești din Istanbul l-au pus, la întoarcere, să-i vorbească unui transfug român care încerca să repete experiența lui, în ideea de a-l convinge să renunțe la „cererea de azil politic". Aurelian G. i-a vorbit...

„N-am să uit niciodată privirea lui rătăcită după ce i-am spus cine sînt, prin ce-am trecut și unde-am ajuns. Nu știu dacă l-am convins. Dar cred că pe acolo pe unde-l vîntură viața acum își va aduce aminte de cuvintele mele și se va întoarce !"

A. DOHOTARU ■

Vila-capcană

(Urmare din pag. 21)

iu. Fiindcă locuia cu o mamă infirmă și bolnavă de inimă într-o casă igrasioasă, s-a prezentat pentru a închiria. Ioana Ciocoiu i-a cerut drept chirie 1 000 lei pe lună. Femeia i-a răspuns că nu poate să-i dea la remunerația sa și i-a spus că ar prefera camere nemobilate. Atît i-a trebuit Ioanei Ciocoiu. A și întins capcana. „Vă fac eu rost de un apartament la stat, din care pleacă cineva care și-a construit proprietate personală". Și, culmea, era adevărat — nu se știe de unde și cum afla Ioana Ciocoiu asemenea treburi care nu mai apar în România liberă. Dar îi trebuiau neapărat 15 000 de lei pentru persoana de la Spațiu care-i asigura repartiția. Iulia C. vede apartamentul, îi place, e fericită. Deși în prag de pensie, fiindcă n-avea cei 15 000 lei, face un împrumut la C.A.R. pe care-l restituie timp de doi ani și-i dă banii Ioanei. Apartamentul nu i se repartizează, nelocuind în Sectorul 6, iar Consiliul popular respectiv avînd prioritățile sale. Îi cere Ioanei banii înapoi. Aceasta o amînă. Iulia C. o îmboldește și atunci, gata, varianta cu titlul de împrumut, cu chitanța notarială. De atunci, din 1972, Iulia C. aleargă și ea cu disperare, ca atîția alți oameni, după banii săi, ca după o fata morgana. A obosit, îmi spune. Nu mai speră că îi va recăpăta, dar speră din toată ființa sa că într-o zi cineva va da la iveală și va pedepsi toată îndelungata și abominabila înșelăciune a acestor paraziți sociali. Și că, de asemenea, organele în drept vor lămuri și cercul vicios strîns în jurul „micii vile" care nu se poate vinde încă, prin nici un sistem legal deoarece nu se eliberează autorizația de înstrăinare, și nu se eliberează, deocamdată, fiindcă s-a construit tot sub semnul fără-de-legii, al aranjamentelor a tot felul de încurcături nedezlegate încă.

MILIARDARII ȘI MIZERIA LOR MORALĂ

Onassis, O. P. M., averea și testamentul său (4)

După această lovitură, Onassis, simțindu-se stăpîn pe situație, refuză orice control al lui Niarchos asupra asociației. De unde și o nouă relansare a „războiului rece". La început Onassis întreține bune raporturi cu prințul Rainier și prințesa Grace. În ziua căsătoriei acestora, la 12 aprilie 1956, de pe yachtul său — celebrul „Christina", despre care vom vorbi mai tîrziu — sînt trase cele mai uimitoare focuri de artificii văzute vreodată pe Riviera, care desenează pe cerul înstelat inițialele tinerilor căsătoriți...

Un cer care în curînd se întunecă, pentru că nu se mai știa prea bine cine „domnea" pe această stîncă...

Onassis a abdicat și și-a cumpărat un regat care să-i aparțină numai lui : insula greacă Skorpios.

Pentru a face naveta între insula „lui" și restul lumii, Onassis avea yachtul său „Christina". Această veche fregată a marinei din timpul războiului canadian are o lungime de o sută de metri și 12 metri lățime, fiind echipată cu două grupuri de mașini, ceea ce-i dădea posibilitatea să nu fie niciodată în pană. 27 de oameni asigurau manevrele yachtului. Pretutindeni, în interior, Tina Onassis este prezentă. În living-room, portretul său pictat de impresionistul italian Pallastrelli. În biroul stil Ludovic al XV-lea al lui „Ari" se afla o splendidă fotografie a Tinei, îmbrăcată într-o rochie roșu cardinal. Cabina Tinei este decorată în venețian pe fondul căruia domină culorile alb și bleu.

În anexele biroului său, echipate cu toate mașinile și telexurile posibile, cu radio pe unde scurte și radio-telefoane, Onassis își continuă munca istovitoare. Seara, în loc să-i spună Tinei „Te iubesc", îi mărturisește : „Știi, de acum înainte voi încasa cel puțin 100 milioane de franci pe zi".

Nimic nu-i rezistă acestui om care nu numai că a învățat totul, dar este în continuare capabil să afle totul. În legătură cu aceasta, Ingeborg Didichen povestește (în cartea cu un titlu atît de atrăgător „Onassis, dragostea mea") o anecdotă uimitoare. Adevărată virtuoasă în arta interpretării la pian, prietenă a celor mai mari soliste, Ingeborg stă toată ziua în fața pianului, avînd o predilecție deosebită pentru „Invențiile" lui Johann-Sebastian Bach, o bucată muzicală care pune în dificultate muzicieni reputați. Onassis îi implură prietena să-l învețe să interpreteze una dintre „Invenții". Știind cît este de încăpățînat, ea îl învață poziția degetelor pe pian, cum să ridice mîna... Onassis nu pusese niciodată mîna pe un pian. Totuși, datorită încăpățînării ce-l caracterizează, perseverenței, voinței, neslăbite, reușește atît de bine încît, într-o zi, întîlnindu-l pe Arthur Rubinstein, cu acolombul său obișnuit, discută de o asemenea manieră despre muzică încît acesta îl întreabă în cele din urmă :

— Domnule Onassis, sînteți muzician ?

— O, nu, n-am această pretenție. Cînt de puțin la pian. Acum am o adevărată pasiune pentru „Invențiile" lui Bach...

— Sînt sigur că veți putea să interpretați această bucată !

Desigur, Onassis face pe modestul, se lasă chiar rugat pînă în momentul în care Rubinstein îl instalează aproape cu forța la pian, curios să vadă cum se poate descurca un amator cu o bucată care-i face să transpire pe mulți profesioniști...

Onassis n-are altceva de făcut decît să cînte singura bucată pe care o cunoaște. Și o face aproape perfect. Rubinstein este copleșit în fața „măiestriei" lui Onassis. Un lucru e sigur, Onassis nu cunoștea muzica.

Și ce-o privește pe Tina, într-un anumit sens muzica este cea care a pierdut-o. În anul 1960, lumea întreagă află că strălucitoarea Tina și Onassis divorțează. Lansat în irezistibila cucerire a oceanelor, preocupat de petrolierele sale gigantice, Aristotel face tot mai rare escale lîngă soția lui. Separările îndelungate, preferința Tinei pentru Paris — căci se plictisește la Monte Carlo —, vîrsta ei care poate o împiedică să înțeleagă preocupările unui om ce luptă nemilos în universul finanțelor mondiale, au slăbit treptat această căsătorie. Încetul cu încetul au devenit străini unul pentru celălalt și nici măcar Alexandru și Christina nu reușesc să-i apropie pe cei doi părinți. Tentativa lor era dealtfel sortită eșecului. Aristotel întîlnise prima sa mare pasiune : era Maria Callas, acea femeie cu profil demn de tragediile Greciei antice, a cărei voce tulbura lumea melomanilor și nu numai a lor. La rîndul ei, ea este cucerită de acest om al cărui caracter îl vede asemănător cu al său. Și unul și celălalt aparțin mitologiei moderne. Niciodată Onassis nu s-a simțit atît de îndrăgostit și în mai multă siguranță ca alături de această femeie impulsivă și tandră. Pe cît era de anglicană Tina, care-și făcuse studiile la Londra și apoi trăise într-o mînăstire canadiană, pe atît de grecoaică rămăsese Maria. Pentru el, Maria divorțează de un industriaș italian, Meneghini, și toți cei ce află de aventura lor sentimentală se așteaptă ca aceasta să se termine printr-o căsătorie.

Așadar, în 1960 Tina obținea desfacerea căsătoriei. Dată fatidică. Pierzînd-o pe Tina, Onassis nu știa încă faptul că a pierdut un lucru esențial. Pentru a-l umili, Tina se căsătorește cu marchizul Blandford și devine ducesă de Malborough, precum și verișoara lui Winston Churchil.

În ce-l privește, Onassis declară că se află încă într-o etapă a vieții în care „ascensiunea trece inevitabil... prin solitudine". Așa că lumea întreagă află cu stupefacție că legătura dintre Maria și „Ari" s-a rupt. E o despărțire de-a dreptul dureroasă. Dar, pînă la urmă, cei doi, prea asemănători pentru a putea trăi împreună, vor păstra totuși sentimentul nou care-i unește : prietenia. Lipsea însă ceva atotputernicului Onassis care, la fel de disponibil, se atașase de o primadonă. Era și aceasta tot plăcerea unui parvenit. Toată lumea știa că Onassis adormea la Școala din Milano. Era prietenul multor personalități, dar rămînea un armator norocos.

Cînd Aristotel Onassis află de stupida asasinare a președintelui Kennedy — 22 noiembrie 1963 — trimite o telegramă de condoleanțe. Este gestul unui om de lume. Apoi se hotărăște să meargă la înmormîntare. De data aceasta, este vorba de demersul unui vînător. La înmormîntarea președintelui asasinat — la 24 noiembrie 1963 — el nu este decît un mic anonim pierdut în mulțime. În fața lui merg suveranii și șefii de stat, împăratul Etiopiei, generalul de Gaulle, prințul Edimbourg. Onassis nu este decît un negustor îmbogățit, despre care se spune că n-avea ochi decît pentru Jackie Kennedy, sanctificată de tragedie. „Nu mai este femeia frivolă a cărei ușurință era adesea blamată, ci o regină de legendă, încă acoperită de sînge, dar deja transfigurată de istorie. Iar Aristotel Onassis, obosit de legătura sa cu celebra cîntăreață Callas, are nevoie de o «regină» în jocul său pentru a deveni el însuși egalul regilor" — scria o revistă occidentală despre acest episod atît de controversat.

Într-adevăr, Onassis făcuse totul pentru a o atrage pe Jackie Kennedy spre locurile averii și puterii sale. Fără un scop bine definit, fără îndoială, ci mai curînd din instinct, căci ea reprezenta ceea ce el nu avusese niciodată. Jacqueline și Aristotel se cunoscuseră în 1953. Jackie era în vacanță în sudul Franței împreună cu soțul ei care în acea vreme nu era decît senator de Massachussette. Onassis ancorase în rada de la Monte Carlo yachtul „Christina" din „O mie și una de nopți" ; cu robinete din aur, săli de baie în marmură de Siena, cabine acoperite cu lemn prețios, 42 de lini telefonice și tablouri de El Greco. La bordul yachtului, Onassis avea un invitat de seamă, Winston Churchill. De pe atunci clanul Kennedy deja simboliza tinerețea, inteligența și viitorul. Drept pentru care Onassis îi invită pe senator și pe soția sa la un ceai.

Apoi, Jackie și Aristotel s-au revăzut deseori. Amîndoi făceau parte din lumea vedetelor și valorilor care urcă. Amîndoi aparțineau marelui circ zgomotos de la „Jet Society", unde el caută un surplus de influență, iar ea un surplus de mondenitate. Onassis ducea o adevărată și amplă ofensivă pentru a intra în grațiile lui Kennedy. Dar vechiul clan bostonian rămînea neîncrezător : Onassis a fost inculpat de Departamentul de justiție din Statele Unite pentru că a semnat contracte de transport maritim false, iar numeroasele probleme pe care le avea cu fiscul american erau bine cunoscute. Dar Aristotel este un adevărat maestru. Adoptă o strategie mai insinuantă. El atacă „dușmanul" în punctul cel mai slab : prințesa Radziwill, sora lui Jacqueline, cel mai straniu personaj din clanul Kennedy. Ea are farmecul și eleganța aristocratică, ce convin cercurilor înaltei societăți, dar nu și voința tenace a sorei sale. Rolul său va rămîne ambiguu. A fost ea, oare, o intermediară abilă care i-a permis lui Jacqueline să domnească asupra imperiului mărilor lui Onassis ? Sau, poate, a fost folosită de acesta pentru a o aduce pe Jacqueline în imperiul său ? În orice caz, cert este că familia Kennedy — pe atunci John era președinte al Statelor Unite — sfîrșește prin a crede că se pregătește căsătoria dintre Lee Radziwill și Onassis. Se alarmează cu toții și Jackie acceptă chiar o invitație la bordul yachtului „Christina" pentru a împiedica această căsătorie despre care clanul crede că va aduce prejudicii intereselor sale. Jacqueline era atunci prima doamnă a Statelor Unite, primise omagiile lui de Gaulle și ale altor șefi de state și nici o poartă nu îi era închisă.

(Va urma)

PETRE NICOLAE

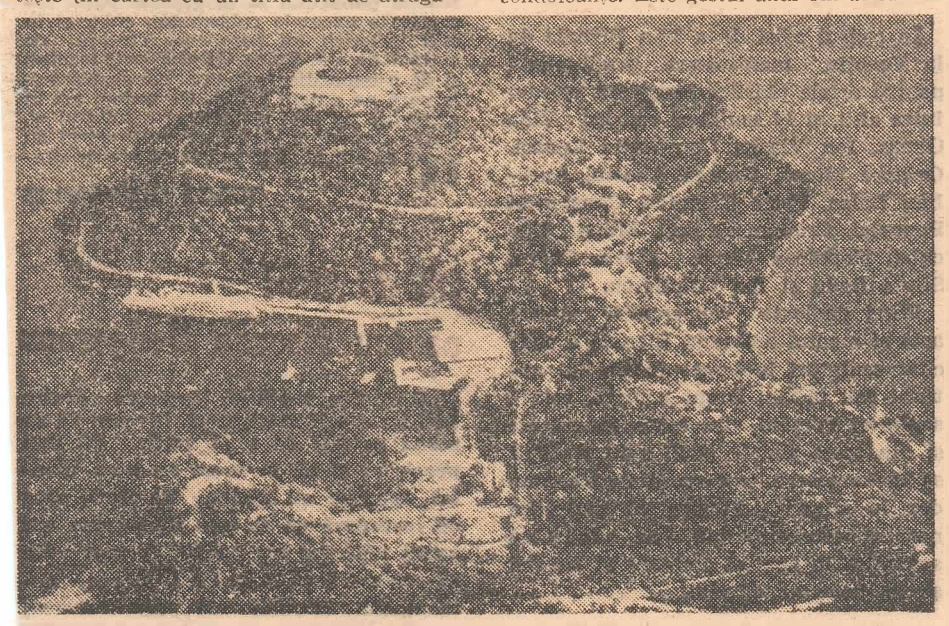

Skorpios, insulă de vis, unde Onassis o va aduce în cele din urmă pe Jaqueline Kennedy

HOINAR PE MERIDIANE (IX)

Orașul cu două dimensiuni

Portul Anvers se numără azi printre cele mai bine înzestrate în lume. Fluviul Schelde îi oferă 5,5 km cheu de apă adîncă (echipamente moderne, magazii, macarale, linii de cale ferată etc.). Dar suprafața portului este mult mai vastă. El se împarte în trei zone bine distincte : prima o formează vechiul sistem portuar datînd din perioada 1811—1907, cu opt bazine folosite, îndeosebi, de navele costiere și continentale. A doua zonă, cu o suprafață acvatică de peste 566 ha, este utilizată de nave de mare pescaj. Accesul în aceste bazine se face prin ecluzele Rogers, Van Canwelaert și Baudouin. A treia zonă — noul bazin nordic — se întinde pînă la granița cu R.F. Germania pe o lungime de 5,5 km. Legătura cu rîul Schelde se face prin ecluza Zandvliet. Această ultimă zonă aparține în special transporturilor uzinelor construite în perimetrul ei. Iată cîteva date esențiale în stare să ofere o imagine a portului. Lungimea danelor de acostare pentru navele maritime (petroliere, mineraliere și cargouri) ajunge la 100 de km. Spațiul acoperit afectat pentru înmagazinarea mărfurilor totalizează peste două milioane metri patrați, iar cel neacoperit peste opt milioane. Lungimea șoselelor portuare : 270 km. Lungimea liniilor de cale ferată portuară : 800 km. Portul Anvers dispune de : 545 macarale de cheu din care numeroase cu o putere de ridicare între 30-100 tone ; 44 macarale plutitoare din care 4 cu o putere de ridicare de 100-200 t ; 192 macarale mobile. Pentru operațiunile de încărcare-descărcare a conteinerelor — numeroase macarale-portal între 30 și 53 tone ; 17 docuri uscate, 88 remorchere, 9 nave de salvare completează tabloul utilajelor.

În 1974 au intrat în portul Anvers 18 755 de nave. Tonajul mediu e în continuă creștere, ca rezultat al frecvenței mărite a numărului tancurilor petroliere și mineraliere depășind 70 000 tone.

Aproximativ 300 de linii de navigație regulată folosesc Anversul ca port de escală sau de reședință, astfel că, practic, între Anvers și porturile lumii dintr-o parte și alta a oceanului există legături directe și permanente.

Deși dezvoltarea continuă a instalațiilor portuare are o importanță primordială, există cîteva probleme nerezolvate care limitează, în momentul de față, activitatea portului constituind una din preocupările portuarilor. Printre ele necesitatea adîncirii unor bazine în măsură să poată primi petroliere și mineraliere de orice dimensiuni. O altă problemă, de egală pondere este modernizarea comunicațiilor interioare. Rinul și Meusa sînt, astăzi, principalele rute ale transportului continental dintre litoral și zonele industriale. Un acord dintre Belgia și Olanda prevede construirea unui nou canal care va lega Anversul de Rin. Alte planuri prevăd modernizarea și lărgirea canalului Albert.

Iată cîteva preocupări legate de activitatea unuia din cele mai mari orașe ale mării. Al unui port în care tonajul total al navelor comerciale depășește, anual, 65 milioane de tone.

Anversul (pronunțîndu-se S), în flamandă Antwerpen („aen de werpen" adică „la șantiere"), cel mai important port și centru comercial al Belgiei (600 000 de locuitori cu suburbii), este așezat într-un arc de semicerc pe o secțiune a fluviului Schelde (în franceză, l'Escaut). Autentificarea documentară — anul 726, apogeul dezvoltării — epoca lui Carol Quintul, cînd comerțul înfloritor atrage, aici, cele mai mari case de negoț din țările maritime (Fugger, Tucher, Welser, Hansa etc.) și artele se bucură de o deosebită protecție. Decăderea începe în timpul inchiziției spaniole (la sfîrșitul secolului al XVII-lea, din 125 000 locuitori n-au mai rămas decît 50 000) ; tratatul de la Westfalia — 1648, stipulînd închiderea fluviului pentru corăbii, definitivează actul de deces al orașului care părea să fie destinat să joace un loc de frunte în comerțul mondial. Revirimentul se produce în urma Revoluției Franceze, cînd navigația se deschide. Napoleon inițiază construcția primelor bazine portuare. De atunci, așezarea și portul ei sînt într-o continuă și neîntreruptă dezvoltare.

Orașul este așezat, deci, în semicerc, avînd ca bază fluviul Schelde cu faleza și cheiurile sale, la cealaltă extremă situîndu-se, ca o centură ce-l înconjoară în arc de cerc, ultramoderna autostradă E-3 (cu 4 culoare în fiecare direcție, în mai multe puncte suspendată pe piloni, cu o circulație pe trei nivele etc.), construită, în parte, pe locul unor vechi bazine portuare. Între aceste două extremități, un bulevard larg, urmînd același arc de cerc, apărut pe locul vechilor ziduri de incintă (Bulevardul Americii, continuînd cu bulevardele Angliei, Franței și Italiei), se constituie în limita exterioară a vechii vetre care, coborînd spre fluviu, cuprinde majoritatea monumentelor de istorie și artă. Perimetrul dintre autostradă și marile bulevarde e rezervat unei bune părți a bazinelor portuare, zonelor industriale, orașului nou cu ultramodernele sale cartiere de locuit și întinsele spații verzi ale parcurilor sau ale grădinii zoologice.

Să începem plimbarea noastră prin Anvers de la fluviul Schelde. Două faleze domină docurile și antrepozitele aliniate de-a lungul fluviului (într-o direcție sînt scări de pe cheiul Van Dyck, în cealaltă, de pe cheiul Jordaens), oferind un belvedere magnific spre spectacolul fluviului, cu nave urcînd și coborînd, spre animația portuară cu operațiuni de descărcare și încărcare: spre celălalt mal, cu iahturi, strandul și modernul său oraș Sf. Ana. Cele două maluri sînt legate prin trei tunele subfluviale : Waasland, Sf. Anna și tunelul J.F. Kennedy, ultimul străbătut și de Autostrada E-3 cu direcția Gent-Bruges-Oestende. Ultima panormă care ni se oferă de pe faleză este însăși vatra veche a orașului cu turnul Catedralei, Piața Mare și Piața Verde. Extremitatea din amonte a falezei e marcată de „Poarta lui Schelde", construită în 1624, după planurile lui Rubens. Nu departe, producînd un efect straniu printre instalațiile portuare ale secolului XX, o fortăreață de piatră cu turnuri de observație, creneluri și bastioane. Rămășiță a unui castel din secolul X, modificat și reconstruit în mai multe rînduri, cu un rol de tristă memorie în timpul inchiziției. Steenul închide, astăzi, printre zidurile sale groase, exponatele unui interesant muzeu al navigației.

Urmînd strada Suikerrui printre mici restaurante cu mese în stradă, animate și pline de culoare, după cîteva sute de metri ajungem în piața centrală a orașului vechi : Groen Plaats (Piața Verde). Avînd în mijloc statuia de bronz a lui Rubens, Piața Verde concentrează în ea cele două dimensiuni esențiale ale orașului : cea comercială și cea artistică, spirituală. De o parte „Marele Bazar" — un supermagazin, cît un întreg cartier de magazine, reprezentînd marca Anversului comercial, și de cealaltă parte cea mai mare Catedrală a Belgiei, lăudîndu-se și cu capodoperele rubensiene „Ridicarea pe Cruce", „Coborîrea de pe Cruce" și „Înălțarea Fecioarei". Piața Verde este și locul îndrăgit al marilor serbări populare, trageri cu arcul și bere cu guler de patru degete. În zilele de sărbătoare, pietele orașului răsună de veselie. Simbătă 6 și duminică 7 septembrie, ele au devenit de nerecunoscut. Pe estrade se schimbau fanfare și orchestre școlare sau sindicale îmbrăcate în uniforme vioi colorate, cu pompoane, vipuscă și galoane ; în Grote Markt parada fanfarelor militare ale armatelor care au participat la eliberarea Anversului ; pe podiumul central, competiție de dansuri populare ; într-un colț, în splendide costume de epocă, întreceri de tragere cu arbaleta, în altul, de tors lîna la tradiționalul fus, mici grupuri de muzicanți rătăcesc prin mulțime cu lăuta și flautul, cu draailer (flașnetă rotativă avînd pe ea și cîte-o maimuță) și bombas (instrument cu coarde montate pe o băsică de porc). Jur-împrejur, mese lungi la care stau familii întregi, beau cîte-un pahar de bere sau vin, înfulecă plăcinte, cîte o oală de orez cu lapte și praf de scorțișoară sau „worsten", într-o atmosferă de bucurie frustă, colectivă și de fast totodată.

(Va urma)

TOMA GEORGE MAIORESCU

Călătorie spre o zi de vară în personalul 8016

Oglinda galbenă a peronului Gării de Nord, viscolită de lumina neonului, rămîne în urmă, troienită în noapte, și trenul personal8016,cu plecarea la ora 0.25, de la linia petru, înaitează prudent, alegîndu și drumul prin hățisul șinelor care se ramifică și se întretaie, roțile pocnesc și scîrțiie jalnic la macazuri pînă la Podul Constanța, peste care personalul de noapte trece huruind a gol și după aceea se aruncă spre răsărit, în Bărăgan, cu toată viteza. Între timp, pe culoare se umblă de colo-colo, unii merg spre locomotivă, adică spre Constanța, alții spre ultimul vagon. O sacoșă tîrîtă în răspăr îmi clatină genunchii în dreapta, cotul cuiva a luat coastele mele drept punct de sprijin în univers și, deodată, în goana aceasta după locuri, apare o siluetă bolovănoasă, într-o rochie gri, cu o mînă încleștată pe mînerul unui uriaș geamantan cărămiziu și cu cealaltă ținînd o poșetă albă, lăcuită, încercînd să înlăture perdeaua care i-a acoperit fața și flutură în curent ca veșmintele unei stafii. În sfîrșit, din perdeaua cu însemnele C.F.R.-ului apare figura unei femei între două vîrste, purtînd o mustăcioară tocmai potrivită unui absolvent de liceu. Avansează implacabil, evacuînd în folos personal culoarul și punîndu-i pe toți în alternativa de a sări pe geam sau de a se retrage pe lîngă pereți. Firește, toți aleg ultima soluție. În urma geamantanului demn de un hamal cu mușchi de oțel și a rochiei gri, transpirate, parcă se face mai mult loc decît fusese înainte.

Abia s-a potolit zarva și am ajuns la Lehliu. Urcă puțini aici. Un bărbat, ducînd niște plase și un bidon de plastic, sare iepurește peste linii. În urma lui, gîfîind, o femeie cu un copil în brațe. Copilul strigă, deznădăjduit, după o „mamaie" care nu se vede. Dispar cu toții pe treptele unui vagon care se pune în mișcare.

De la Lehliu în sus îl însotesc pe șeful de tren, Marin Albu. Cei mai mulți călători au adormit deja. Conductorul e nevoit să-i trezească și să le ceară biletele. Buimaci, oamenii se conformează. Alții deschid ochii fără nici o expresie și se întorc pe partea cealaltă. Marin Albu insistă, n-are încotro. „Asa e întotdeauna cu trenurile astea de noapte, zice. Nu trebuie să te superi pe oameni. Dorm, nu fac nimic rău. Chestiunea e să nu-i deranjeze pe alții. Uite, ca dumnealui". Lungit, încălțat, pe bancheta din față, Marin Necșoiu din Bîrlad ocupă locul a două persoane. Inginerul Alexandru Covaci din Sighișoara, care ședea la capătul vagonului, în picioare, și fuma țigară de la țigară, îmi spune că l-a observat pe somnoros, dar că s-a sfiit să-l trezească.

În trenurile de noapte apare, într-adevăr, un anumit egoism. Instinctul de conservare sparge gheața convenienței și, riscînd pierderea oricărei politeți și a bunului simț, îi împinge pe unii să se instaleze cît mai confortabil în dauna odihnei și a liniștii celorlalți. Iar 8016 oferă asemenea scene. La clasa întîi, cufundată și ea în beznă, doarme cel puțin fiecare pe locul lui. Doar un singur călător, observ, a rămas de veghe cu o carte deschisă pe genunchi Este profesor la Tr. Măgurele, spune, se numește Laurențiu Diaconescu și merge la Constanța, la părinții logodnicei sale. În toamna aceasta se vor căsători. Acum, mărturisește, se gîndea la planurile de viață pe care le va face cu viitoarea soție. Iată, așadar, cum trenul de noapte prilejuiește și gînduri de viitor...

La Ciulnița oprim la 1.50 și rămînem trei minute. La această oră, medicul veterinar Ioan Irimie den Poeni — Teleorman, plecat cîteva zile la mare cu băiatul său, Gabriel, care a trecut în clasa a șaptea, profită de ocazie pentru a-l mai învăța cîte ceva. Oricum, mai frumos decît o face în vagonul alăturat Teofil Iancu, de profesie zugrav, din Bolintinu din Vale, care-și îndeamnă copilul, un băiețaș slab, să cînte „Bălălău". Tatăl are o sticlă de rom în buzunarul hainei, cu care-și sporește cheful la răstimpuri. Dar copilul, gîndind după înfățișarea lui, n-ar vrea decît să se culce. „Cîntă, mă, îl repede taicăsău, că ai vôce, mai ceva ca Robertino cînd era el ca tine. Cîntă, să audă lumea". Dar lui Dumitru Iancu, la cei 11 ani ai săi, puțin îi pasă de spectatori. Dealtfel, nici nu-i are. Lumea-i ignoră. Bărbații și-au tras pălăriile pe ochi, femeile și-au pus jachetele pe genunchi și dorm.

După Feteşti, unde a oprit lin ca o parașută în fața gării, și a pornit apoi icnind, scrîșnind, fluierîndu-și frînele la cîteva semnale, 8016 a înaintat tăcut și întunecat de-a lungul șinelor, semănînd de-a binelea cu un tunel pe roți. Trenul s-a cufundat în liniște. Pe partea dreaptă, din sud, luna plină varsă în compartiment o lumină slabă, tremurătoare. Un expres fluieră strident și trece ca o fantomă alburie pe la ferestre, pierzîndu-se în urmă, spre București. Podul de la Cernavodă răsună sub roțile lui 8016 ca o tobă infernală în noapte. Oamenii se trezesc, unii realizează mai greu unde se află, apoi cad iarăși în toropeala somnului. Perpendicular pe Dunăre, ca o săgeată, bravul 8016 se dezlănțuie cu motoarele în plin.

Este ora 3.

Exact după o oră și patru minute ajungem la Constanța. Un pescăruș rătăcit țipă deasupra gării. La ieșire, pe Bd. Republicii, către mare, cerul s-a împurpurat.

Începe o zi de vară.

DUMITRU ELIADE

A înflorit „Albizia" în București

La Grădina botanică din Capitală a înflorit zilele trecute **Albizia**, arbore ornamental originar din insulele Malayeziene, adaptat cu succes de către botaniștii noștri la condițiile de sol și de temperatură din România. Florile acestui arbore tropical sînt atît de frumoase încît specialiștii susțin că ele întrec mimozele. Astfel se explică, ne spunea cercetătorul principal Vasile Diaconescu, de la Grădina botanică din București, că primăriile mai multor orașe din țară (Craiova, Mangalia, Simeria ș.a.), precum și numeroase instituții sau școli din Capitală au solicitat puieți în vederea plantării arborilor din specia **Albizia julibrissin** în parcuri, scuaruri sau grădini.

Porumbeii s-au întors acasă, cu 140 km pe oră!

Peste 3 000 de porumbei voiajori, aparținînd membrilor unor asociații de columbofili români, au fost lansați, într-una din zilele trecute, la Przemel, în Polonia. După cinci ore și jumătate, primele păsări au început să „aterizeze" la București, parcurgînd, în linie dreaptă, bineînțeles, o distanță de 750 km Acum urmează omologările de rigoare și împărțirea premiilor. După acest concurs, va avea loc în curînd un zbor pe o distanță și mai mare : Varșovia—București.

Berbecii cu lîna de aur

Specialiștii Stațiunii de cercetări pentru creșterea ovinelor de la Palas-Constanța au obținut — după cum ne declară doctor inginer Aurelian Calotoiu, director adjunct — o seamă de succese. Iată cîteva : greutatea medie corporală a berbecilor Merinos de Palas ajunge acum la 100 kg, cu maxime care urcă la 140 kg, record atins azi de foarte puține țări crescătoare de oi. (greutatea oii-mamă este de 65 kg). Lîna, (deosebit de fină, 22 de microni diametrul fibrei), obținută în medie pe cap de animal este de 10.4 kg, dar sînt berbeci care se distanțează puternic, ajungînd la 26 kg.

Caraimanul va fi escaladat în 15 minute

Caraimanul va putea fi escaladat cu telecabina de pe ambele versante. Concomitent cu linia teleferică (cu telecabină) Bușteni-Babele (altitudine 2 207 m), aflată în construcție, au început recent lucrările în vederea construirii unei linii teleferice tot cu telecabină, care va continua traseul de la Babele, deci de pe platoul Caraimanului, pînă la peștera Ialomicioarei. S-a și turnat în fața peșterii fundația pentru primul pilon, un mastodont înalt de 79 metri și greu de aproape 80 de tone. În acest fel, călătoria cu telecabina de la Bușteni pînă la peștera Ialomicioarei, peste Caraiman, nu va dura mai mult de 15 minute : 11 minute de la Bușteni pînă la Babele și doar patru minute, cu o altă telecabină, de la Babele la peșteră.

Un crater lunar pe nume Spiru Haret

Explorarea tot mai amănunțită a Lunii a ridicat, între alte probleme, și pe aceea a găsirii unor nume potrivite pentru noile forme de relief descoperite. Format special în acest scop, Grupul de lucru pentru nomenclatura lunară, înființat în 1967, în cadrul Uniunii internaționale a astronomilor, și condus de profesorul D. H. Mentzel de la universitatea americană Harvard, a dat recent unui crater situat pe partea ascunsă a Lunii numele marelui om de știință român Spiru Haret. În motivarea onorantei alegeri, se menționează că numitul crater, situat pe coordonatele 59 sud și 176 vest, va purta numele românului Spiru Haret drept omagiu pentru teoria sa privind variabilitatea axelor mari ale orbitelor planetelor, considerată ca un element de bază al evoluției astronomiei moderne.

14 artiști români la bienala de la Veneția

În cadrul celei de a 38-a Bienale de la Veneția, manifestare tradițională pentru artele plastice europene, expun, între alții, și 14 sculptori români : Vida Gheza, Ion Vlasiu, Constantin Lucaci, Grigore Minea, George Apostu, Aurelian Bolea, Petre Bălănică, Constantin Popovici, Cristian Breazu, Mihai Buculei, Napoleon Tiron, Florin Codre, Silvia Radu și Ion Condiescu.

Fiind dedicată raporturilor dintre artă și mediul ambiant, Bienala a solicitat sculpturi integrate în mediul natural sau urban. Drept urmare, cei 14 sculptori români, din toate generațiile și din toate zonele țării, s-au străduit să demonstreze, într-un limbaj comun dar în stiluri diferite, că sculptura noastră contemporană se integrează armonios în spațiul ambiant al omului și în peisajul citadin.

Îmblînzitorul din Conop

Auzind că în India există o mulțime de îmblînzitori de șerpi, Ionel Ursulescu din comuna Conop, județul Arad, a căutat și el un șarpe, nu atît ca să-l domesticească, cît pentru a demonstra lumii cît e el de curajos. După ce a băgat spaima în consătenii săi. Ursulescu a hotărît să găzduiască reptila chiar acasă. Numai că, tocmai cînd intra pe poartă, șarpele s-a arătat... șarpe și l-a mușcat. A început atunci o cursă contracronometru pentru salvarea vieții imprudentului îmblînzitor, încheiată la spital, unde — numai prin eforturile prompte ale medicilor — Ionel Ursulescu a fost pus în afară de orice pericol.

C. S. U. Galați — turneu în Italia

Reprezentanta noastră în competiția europeană „Cupa cîștigătoarelor de cupe", echipa de divizie secundară C.S.U. Galați, a perfectat un turneu de pregătire în Italia, turneu compus din trei jocuri. Gălățenii vor pleca în Italia la 25 august, după prima etapă de campionat deci (22 august), unde vor juca în compania echipelor Napoli, Ascoli și a unei echipe din Roma, Lazio sau A. S. Roma. Reamintim că la 15 și 29 septembrie, C.S.U. Galați va întîlni în cadrul „Cupei cupelor" echipa portugheză Boavista Porto.

Spiru Chintilă

La Galeriile de artă ale municipiului București, pictorul Spiru Chintilă prezintă cea mai bună selecție din pictura sa de pînă acum : peisaj industrial, peisaje românești din regiunea Dobrogei, naturi statice. Nenumărate sînt căile cubismului încă și mîndru apostol al acestei estetici sta-va, de bună seamă, ani buni mai departe pictorul, cum ani destui a stat și pînă azi. Artei sale timpul îi prieste. După nenumărate compoziții solemne și circumstanțiale, în care el ne arăta îndeosebi dificultatea de a împăca — școlărește spus — **fondul** cu **forma**, pictorul Chintilă lasă deodată poteca mărginașe a unui cubism cam prea categoric și, de aceea, cam rebarbativ și află drumul echilibrului, al unei analize pătrunsă de sensibilitate. Un cubism bine fremătat de sentimente : iată noutatea ! Predomină și în lucrările recente plăcerea de a cerceta vizibilul în lumini filtrate parcă prin multe prisme înalte, dar impresia generală este de plauzibil, nu de arbitrar. Metoda analizei sale este firesc întemeiată pe realitate. O astfel de artă, ivită din excesiv rationalism, poate să plictisească dacă nu este turburată în culmea sau, mai bine zis, la maturizarea ei de unele mari îndoieli, dacă artistul nu umblă să revadă însăși rațiunile ce au dat-o. Vîrsta și experiența grea a stăruinței sale l-au învățat pe pictor să fie mai îngăduitor cu formele, mai dispus la armonie, la mișcarea liniei curbe, la reacția publicului — în general puțin receptiv la excesele cubismului, chiar și în anii înfloririi lui europene. Trecînd de cinzeci de ani, Spiru Chintilă este inspirat și dă o expoziție frumoasă, convingătoare, la care ne putem referi. Ce vedem azi în expoziție nu este metoda, ci rezultatul ei. Lucru important, deoarece mulți artiști nu ajung să atingă niciodată acest adevăr simplu.

TUDOR OCTAVIAN

20 de flori pentru fiecare timișorean

„Statistica arată că fiecăruia dintre noi, locuitorii Timișoarei, îi revin 28 de metri patrați de zonă verde. Să mai precizăm și că în acest an s-au plantat aproape un milion de flori, ceea ce înseamnă că fiecare timișorean are acum rezervat un buchet format din 18—20 de flori !" Astfel începe comentariul filmului de scurt metraj numit **„Hainele orașului"**, aflat la al doilea... episod, film de educație civică, film care își dorește să contribuie la creșterea respectului și atenției timișorenilor față de frumos, ordine și curățenie citadină, față de civilizația stradală. Realizat sub egida Consiliului județean Timiș al Frontului Unității Socialiste, după o idee în premieră pe țară, **„Hainele orașului"**, „episodul" al doilea dintr-un ciclu ce se speră a fi permanentizat, rulează de cîteva zile la primul cinematograf al municipiului Timișoara, „Capitol". Pelicula, în fapt o anchetă socială în plină stradă cu privire la îngrijirea orașului, devine un adevărat **cine-verité** în concepția autorilor filmului — ziaristul **Mircl Brateș** (scenariul și comentariul) și operatorul **Carol Szelhegyi** (imaginea).

FLACĂRA Redacția : București, Piața Scînteii 1, sector 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33 Tel. 17 60 10, 17 60 20, interioare : reportaj (A. Dohotaru – 16 17) ; cultură, cenaclu (Eugen Seceleanu – 16 06) ; știință (Liviu Timbus – 16 18) ; probleme cetățenești – scrisori (Marga Nedelea – 17 87) ; publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Nicolae Cristache – 16 18) ; fotoreportaj – 15 95 ; documentare – 16 23 ; administrație (Alexandru Medar – 17 86) ; secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Sorin Postolache – 17 82 16 21) ; secretar responsabil de redacție (Marius Popescu 17 78 82 și interior 16 11) ; redactor șef adjunct (Traian Prosan – 17 78 82 și interior 17 83) ; redactor șef – 18 22 Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI